

Kadernota

2025
–
2028

Kadernota 2025-2028

Gemeente Hoogeveen

Inhoudsopgave

Kadernota 2025-2028	1
Aanbiedingsbrief	3
Leeswijzer.....	8
Kadernota in kort bestek.....	9
Strategische financiële koers.....	9
Exploitatie.....	10
Investerings.....	11
Algemene reserve positie.....	12
Financiële kengetallen.....	12
Ontwikkeling begroting gemeente Hoogeveen	15
Blijven meedoen en talentontwikkeling	15
Jeugdhulp en Participatie.....	21
Gezond en Vitaal	32
Economie	41
Aantrekkelijk wonen en woonomgeving.....	45
Ruimtelijke ordening en sport.....	50
Veilige bereikbaarheid	55
Duurzaam en gastvrij Hoogeveen	59
Veilig Hoogeveen & Zichtbaar en Transparant Bestuur	65
Overzicht algemene dekkingsmiddelen	69
Overzicht overhead	70
Investerings	72
Totaaloverzicht investeringen.....	77
Investerings buiten het investeringsplafond	77
Bijlage 1 Overzicht mutaties exploitatie	78
Bijlage 2 Nota Investerings	81

Aanbiedingsbrief

Geachte leden van de gemeenteraad,

Hierbij ontvangt u de kadernota 2025 voor u ter besluitvorming en als opmaat naar de programma-begroting 2025-2028. Deze kadernota is een pre-begroting waarin we alle financiële mutaties die op dit moment bekend zijn hebben verwerkt. Nieuw beleid dat leidt tot financiële mutaties zijn onderbouwd met een collegevoorstel dat is getoetst op uitvoering en er liggen heldere plannen onder. Daar waar dit niet zo is, wordt dit aangegeven.

We hebben ook de investeringsnota opgesteld. Deze geeft ons een goed beeld van wat er de komende jaren op ons af komt qua investeringen. Er komt veel op ons af. Wat we nu opnemen voor 2025 kunnen we dragen. Hierna gaan we per jaar bekijken welke investeringen we opnemen in de begroting.

De rode draad van deze kadernota

Verbinden en verbeteren, daar gaan we voor. We zien in deze kadernota een aantal thema's terugkomen. Het eerste is 'iedereen doet mee'. We willen als gemeente dat iedereen kan meekomen, dat iedereen dezelfde kansen krijgt in de samenleving om te slagen. Het tweede is het thema 'goed wonen'. Goed wonen is een ruim begrip, maar dit is waar wij naar streven voor iedere Hoogeveener en dit komt tot uiting niet alleen in een fijne woning, maar ook in goede voorzieningen en bereikbaarheid. Als derde komt het thema 'duurzaamheid' naar voren. Wij blijven ons inzetten om onze gemeente toekomstbestendig te maken door in te zetten op duurzaamheid.

Deze thema's vormen de rode draad voor de kadernota en voor deze brief aan uw raad.

Iedereen doet mee

We willen dat iedereen dezelfde kans krijgt om mee te doen binnen gemeente Hoogeveen. Iedereen doet mee is het streven naar gelijke kansen en inclusie voor alle onze inwoners, ongeacht leeftijd, achtergrond of beperkingen. Het bevordert een omgeving waarin iedereen gelijke kansen krijgt om volledig deel te nemen aan de samenleving en zichzelf te ontwikkelen.

Nota Jeugd

Met onze Nota Jeugd werken we samen met partners, kinderen, jongeren aan gelijke kansen en perspectief voor Jong Hoogeveen. We werken op dit moment de plannen uit per school.

Onderwijshuisvesting

We streven naar goede toekomstbestendige onderwijshuisvesting voor elk kind. We ondersteunen dan ook RSG Wolfsbos bij het vernieuwen van de huisvesting.

Bestaanszekerheid

Streven naar meer bestaanszekerheid door uitvoering aanpak armoedebestrijding en schudhulpverlening voor onze inwoners en samen met onze partners.

Gezond en vitaal

We werken tegelijkertijd aan preventie, de eigen kracht van de samenleving en een goed zorgaanbod en de samenhang daartussen. Met het GALA zetten we in op preventie: het voorkomen van ziekte en afhankelijkheid.

Huizen van de Buurt

Met de Huizen van de Buurt versterken we de eigen kracht van de samenleving. Mensen kunnen er terecht voor sociale contracten en voor lichte ondersteuning door vrijwilligers en professionals. Met het IZA en met DOS zorgen we voor een goed toekomstbestendig zorgaanbod dat aansluit op de eigen kracht van de samenleving.

Goed wonen

Goed wonen omvat niet alleen het hebben van een goede woning voor iedereen, maar ook de beschikbaarheid van voorzieningen voor sport, cultuur en onderwijs, goede infrastructuur en bereikbaarheid, een sterke lokale economie en een divers winkelaanbod. Het gaat om een combinatie van factoren die bijdragen aan een hoogwaardige levensstandaard en een bloeiende gemeenschap.

Goed wonen is de bouw stimuleren

Woningbouwopgave

We staan voor een aanzienlijke woningbouwopgave. De komende jaren moeten we veel woningen bouwen. De opgave is divers: voor de reguliere en sociale woningmarkt, en ook voor woonwagengedebouwoners, arbeidsmigranten, statushouders en mensen met een hulpvraag. Het is een grote uitdaging waar we samen met diverse partners aan gaan en blijven werken.

Stedelijke ontwikkeling

We zijn blij met de WBI en MIRT subsidie en de kansen die het biedt. Echter de cofinanciering hebben we nog niet kunnen vinden. We nemen de raad de komende tijd mee in de voortgang. We gaan op zoek naar extra geld en onderzoeken de mogelijkheid om de investering meer te verspreiden over de jaren na 2023.

Goed wonen zijn goede voorzieningen

Sport en spel

We hebben investeringen te doen voor onze binnensport, buitensport en het zwembad. Het plan voor binnensportaccommodaties is klaar. Om Bentinckspark Noord te ontwikkelen en het Bentinckspark verder af te ronden stellen we voor om korfbalvereniging Thrianta te verhuizen naar een andere plek in het Bentinckspark. Het zwembad is belangrijk en een grote investering. Gelet op ons uitgangspunt dat we de omgeving bij een dergelijk groot project goed willen kunnen betrekken hebben we tijd nodig het proces met de raad en samenleving te doorlopen. Naast tijd vraag de investering capaciteit en budget. Om tot de ontwikkeling voor een nieuw zwembad te komen zal er een routekaart worden uitgewerkt. De investering zal op zijn vroegst vanaf 2028 gerealiseerd kunnen worden.

Stadscentrum Hoogeveen

We zijn er trots op dat uit het koopstromenonderzoek is gebleken dat het Hoogeveen als een van de weinige binnensteden in Nederland gelukt is een hogere omzet te genereren. De grote gezamenlijke inzet van gemeente en Binnenstad Hoogeveen heeft zijn vruchten afgeworpen. Maar dat betekent niet dat we nu klaar zijn. Aandacht voor en investeren in het stadscentrum blijft nodig, om te zorgen

voor een aantrekkelijk woon-, werk- en leefklimaat onze inwoners, ondernemers en bezoekers. Zo werken we samen aan een bruisend stadscentrum waar onze bezoekers graag (terug)komen.

Van Gogh

Het verhaal van het verblijf van Vincent van Gogh in Drenthe werken we uit in inspirerende en beleefbare culturele en toeristische producten.

Goed wonen is een goede bereikbaarheid

Fietsen

Ruim baan voor de fietsers. Dit vraagt niet alleen om investeringen in nieuwe fietspaden en ontbrekende schakels, maar ook om het verbeteren van de bestaande fietspaden. We werken dit jaar aan een uitvoeringsplan voor de eerder vastgestelde fietsnota.

Elektrisch rijden

De komende jaren komt er een fors aantal elektrische voertuigen bij, deze voertuigen moeten een plek krijgen om te kunnen laden. We werken aan laadpleinen in het openbaar gebied en gaan een proeftuin doen met kabelgoten van huis naar auto door voetpaden heen (verlengde private aansluitingen). Tegelijkertijd zien we steeds meer mensen bezwaar maken tegen parkeerplaatsen die alleen beschikbaar zijn voor elektrisch laden.

Verkeersveiligheid

In onze gemeente rijden steeds meer auto's op de weg. Dit leidt, in combinatie met alle geplande ontwikkelingen, tot problemen qua bereikbaarheid en verkeersveiligheid. Door de toenemende drukte moeten fietsers en voetgangers steeds langer wachten voor ze veilig kunnen oversteken. De roep om veiligheidsmaatregelen vanuit inwoners neemt daardoor toe.

Goed wonen is veilig wonen

Ondermijning

Ondermijning gaat om verwevenheid tussen de (illegale) onderwereld en de (legale) bovenwereld en heeft een link met georganiseerde misdaad. In september 2023 is het rapport van de Rekenkamercommissie naar ondermijning in de gemeente Hoogeveen verschenen. Volgens het onderzoek is er in onze gemeente een groot probleem op het gebied van ondermijning. Op verzoek van de raad is een plan van aanpak ondermijning opgesteld.

Jeugdproblematiek

In Hoogeveen laten onderzoeken zien dat het aantal minderjarige verdachten de afgelopen 15 jaar is afgenomen. Met recht een stap in de goede richting. Wel blijkt uit dezelfde onderzoeken dat er een opvallende stijging plaatsvindt als het gaat om andere vormen van criminaliteit onder jongeren. Voorbeeld hiervan is het gebruiken van geweld of het bij zich dragen en of gebruiken van wapens. Mogelijke redenen van dit fenomeen kunnen gezocht worden in de sociale status en (onderlinge) reputatie van de jongere.

Digitalisering

De verregaande digitalisering brengt ook negatieve effecten zoals cybercrime, desinformatie (misleidende of onjuiste informatie), deepfake (gemanipuleerd audio- of videomateriaal) en doxing (privé-informatie van iemand op internet openbaren) met zich mee. De komende jaren willen we niet alleen inzetten op het vergroten van de digitale weerbaarheid van jongeren, maar ook van andere doelgroepen zoals ouderen en ondernemers. Daarnaast willen we binnen onze organisatie het bewustzijn en de kennis met betrekking tot de deze vraagstukken vergroten.

Goed wonen is samenwerken

Gastvrij Hoogeveen

We ontwikkelen het toeristisch aanbod door, samen met initiatiefnemers en recreatieve bedrijven en versterken zo onze lokale economie en de mogelijkheden voor de beleefbaarheid van ons landschap.

Regionale Samenwerking

Regionale samenwerking is en blijft belangrijk, ook in 2025. Samen staan we sterker, dat zien we aan de resultaten die we de afgelopen jaren in diverse dossiers geboekt hebben. Vanuit de regionale samenwerking blijven we verder werken aan het versterken en uitbreiden van de netwerken. Thema's als toekomstbestendige bedrijventerreinen (TBBT), verduurzaming en digitalisering kunnen we dankzij het regionale netwerk, de kennisdeling en de financiële middelen vanuit de regiodeals meer handen en voeten geven.

Vergunningen sneller en beter

De Omgevingswet die dit jaar is ingegaan, moet het eenvoudiger maken voor de inwoner om een omgevingsvergunning aan te vragen. Dat blijft aandacht vragen. Zo bereiden we een omgevingsvisie voor en een omgevingsplan. We bouwen voort op de ervaringen die we al hebben met de intaketafel en omgevingsstafel. Daar worden (complexere) aanvragen integraal besproken en beoordeeld met een belangrijke rol voor de initiatiefnemer zelf.

Ontwikkelingen landelijk gebied

Het landelijk gebied staat voor een grote opgave voor natuur, water, klimaat, landbouw en wonen. Het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) zet in op een integrale aanpak. De provincie Drenthe werkt aan een Drents Programma Landelijk gebied (DPLG). Per gebied volgt een taakstelling. De kaders vanuit Rijk en provincie vragen om gemeentelijk ruimtelijk beleid.

Duurzaamheid

Duurzaamheid en het creëren van een toekomstbestendige openbare ruimte zijn essentieel in het gemeentebestuur. Dit is omdat de gemeente verantwoordelijk is voor het beschermen van natuurlijke hulpbronnen, het tegengaan van klimaatverandering en het waarborgen van de leefbaarheid voor toekomstige generaties.

Aanvalsplan Groenblauw

Met het Aanvalsplan Groenblauw werken we aan vergroening van de leefomgeving, het stimuleren van biodiversiteit en bereiden we ons goed voor op een veranderend klimaat.

Toekomstbestendige openbare ruimte

Door klimaatverandering, de wateropgave, nieuwe inzichten en veranderde wensen van onze inwoners verandert de functie van de openbare ruimte. Er wordt op veel manieren een beslag gelegd op de beschikbare ruimte. Met nieuw beleid op de openbare ruimte gaan we werken aan een toekomstbestendige openbare ruimte die bijdraagt aan een veilige en prettige woonomgeving voor onze inwoners. Vertrekpunt voor het op te stellen beleid is een integrale benadering van de openbare ruimte.

Hoogeveens Isolatie offensief

We zetten met het Hoogeveens Isolatie Offensief in op het ondersteunen en meedenken met onze inwoners in energie besparen.

Duurzame ondernemers

We denken mee en ondersteunen onze ondernemers bij het verduurzamen van hun pand of bedrijfsvoering.

Financiële uitdagingen voor de toekomst

De onduidelijkheid rondom het geld dat we ontvangen via het Gemeentefonds van het Rijk blijft groot. Voor de begroting 2025 zetten we geen bezuinigingsopdracht uit. Wel zullen we richting het najaar ons moeten voorbereiden op eventuele bezuinigingen richting kadernota 2026.

De investeringswens is ook op de langere termijn onverminderd hoog. Blijvend veel zelf investeren zal begrotingskeuzes noodzakelijk maken, hetzij in de inkomsten, hetzij in de uitgaven, hetzij in een combinatie daarvan. Dat willen we zoveel mogelijk voorkomen. We zullen daarom de komende jaren scherp moeten kijken naar wanneer we welke investering doen. Tevens moeten we onderzoeken welke gewenste investeringen we aan derden kunnen laten en welke andere mogelijkheden er zijn om gewenste investeringen met incidentele middelen te financieren.

Gegeven de financiële uitdagingen die de investeringswensen geven stellen we voor om aan onze signaleringswaarden een investeringsplafond toe te voegen. Dat plafond signaleert wanneer het investeringsvolume de structurele begrotingsruimte inperkt. Bijdragen van derden, zoals subsidies of bijdragen van stichtingen of verenigingen tellen niet mee voor het investeringsplafond. Ook corrigeren we het plafond voor investeringen die uit latere jaren doorschuiven of voor investeringen waar we jaar op jaar voor sparen, zoals voor onderwijshuisvesting. We houden ook rekening met investeringen die zichzelf 'terugverdienen'. Denk hierbij aan lagere exploitatiekosten door verduurzaming, minder onderhoud, andere invulling van vastgoed, et cetera. Dergelijke investeringen tellen niet mee in het plafond.

Financieel 2025 op orde

Voor 2025 hebben we uitzicht op een sluitende begroting. Echter vanaf het 'ravijnjaar' 2026 hebben we negatieve standen. Voor 2026 en 2027 min € 12 miljoen en in 2028 min € 10 miljoen. We hebben in deze jaren een storting aan de Algemene Reserve begroot van € 5,7 miljoen per jaar. Als we bij de kadernota 2026 nog steeds negatief uitkomen zullen we deze storting aan de reserve als eerste laten vallen. Dit kan ook, omdat door de positieve jaarrekeningen van de afgelopen jaren de stand van de Algemene Reserve vele malen hoger is dan we hadden voorzien ten tijde van opnemen van het spaarbedrag.

Met vriendelijke groet

College van burgemeester en wethouders

Martijn Breukelman Derk Reneman Niek Wind Jeroen Westendorp Roelof Bisschop Mark Tuit Jelmer Mulder

Leeswijzer

Deze kadernota neemt u mee in het financiële beleid van de gemeente. In de 'Kadernota in kort bestek' nemen we u mee in de voorgestelde uitgangspunten richting het komende begrotingsproces. We geven een richting van de uitkomsten van de financiële mutaties in de exploitatie en investeringen. Vervolgens wordt in het hoofdstuk 'Ontwikkelingen begroting' per programma de trends en ontwikkelingen op nationaal, regionaal en lokaal niveau toegelicht. Hierbij worden ook de financiële ontwikkelingen weergegeven en toegelicht. In het hoofdstuk investeringen hebben we het overzicht investeringen opgenomen wat we voor de jaren 2024 t/m 2028 opnemen in de begroting. In bijlage 1 hebben we een totaaloverzicht van de financiële mutaties opgenomen. In bijlage 2 is de nota investeringen opgenomen. Enkele onderdelen herhalen we bewust zodat deze onderdelen zelfstandig leesbaar zijn.

Kadernota in kort bestek

Strategische financiële koers

Het doel van de kadernota is om richting te krijgen voor het komende begrotingsproces. Het college doet voorstellen, maar de raad bepaalt de richting.

De volgende richtlijnen worden voor de Programmabegroting 2025-2028 voorgesteld:

- De Programmabegroting 2024 vormt het kader.
- De mutaties die we voorstellen ten opzichte van de Programmabegroting 2023 zijn gecategoriseerd in (1) Onontkoombaar (2) Aanpassing op basis van realisatiecijfers (3) Nieuw beleid en (4) Niet realiseerbare bezuinigingen.
- We presenteren onze financiële kengetallen met de signaleringswaarden zoals we vorig jaar hebben vastgesteld bij de kadernota 2024.
- Uitgangspunt blijft dat we niet interen op de stand van de Algemene reserve.
- De inkomsten worden waar van toepassing geïndexeerd op basis van de consumentenprijsindex (CPI). Voor wat betreft de uitgaven ramen we realistische indexeringen en volumeaanpassingen.
- De structurele effecten uit de jaarrekening 2023 worden in de kadernota meegenomen.
- In aanloop naar de begroting streven we voor 2025 om op minimaal nul uit te komen. Vanaf 2026 (de ravijnjaren) accepteren we voor nu min-jaren, zoals is afgesproken in VNG-verband.
- In aanloop naar de begroting worden de organisatorische randvoorwaarden en (daarmee) de haalbaarheid van de optelsom van alle wensen gehard. We moeten zeker weten dat wat wordt voorgenomen in het komende jaar ook uitgevoerd kan worden.
- Mochten bij de begroting 2025 de laatste 2 jaren nog steeds negatief uitkomen, dan komen we bij de kadernota voor 2026 met een bezuinigingsrichting die we in de begroting daarop implementeren.
- Uitgangspunt is dat we de OZB niet boven de inflatie verhogen.
- Als we moeten bezuinigen vanaf 2026 zullen we bij de kadernota 2026 haar spaartempo van de Algemene reserve als eerste inzetten.
- Moeten we selecteren dan hanteren we de volgende prioriteitsvolgorde: (a) medebewindstaken (b) autonoom beleid, (c) uitvoering reeds besloten beleid, (d) beheer en onderhoud, (e) nieuw beleid. Op de laatste categorie zetten we de kaasschaaf. Net zo lang schaven tot het past.
- Voor investeringen hanteren we de volgende categorieën: (1) Vervangingsinvesteringen, (2) onderhouds- of exploitatiekostenbesparende investeringen (waaronder verduurzaming) en (3) nieuwe investeringen.

We hanteren onderstaande signaleringswaarden voor onze financiële kengetallen. De signaleringswaarden zijn geen normen of streefgetallen, maar grenswaarden die attenderen op het feit dat er mogelijk financiële risico's dreigen. Het kan een bewuste keuze zijn om over een bepaalde signaleringswaarde heen te gaan.

- Netto schuldquote: maximaal 90%
- Solvabiliteit: minimaal 35%
- Weerstandsvermogen: minimaal 2,0 (uitstekend)
- Structurele exploitatieruimte: minimaal 0
- Grondexploitatie: maximaal 20%
- Belastingcapaciteit: hier hangen we geen signaleringswaarde aan vast

Hier voegen we bij deze kadernota aan toe de signaleringswaarde:

- Investeringsplafond van € 6,8 miljoen per jaar.

Exploitatie

Wij hebben een nieuw meerjarenperspectief samengesteld. Ontwikkelingen die effect hebben op dit meerjarenperspectief zijn onder andere de ontwikkelingen van het gemeentefonds, loon- en prijs-indexaties, investeringsportefeuille en autonome ontwikkelingen.

1. Startpunt

Het financiële startpunt van de Kadernota 2025 is de eindstand van de Programmabegroting 2024-2027 na de eerste begrotingswijziging 2024. Deze ziet er als volgt uit:

Omschrijving (Bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
- is voordeel / + is nadeel				
Programma's:				
Blijven meedoen en talentontwikkeling	12.986	13.215	12.918	12.860
Jeugdhulp en Participatie	59.214	58.374	55.674	54.884
Gezond en Vitaal	24.586	25.155	25.604	26.017
Economie	1.975	1.770	1.730	1.712
Aantrekkelijk wonen en woonomgeving	19.987	21.500	20.681	20.447
Ruimtelijke ordening en sport	9.696	10.163	9.641	9.468
Veilige bereikbaarheid	-1.268	-1.243	-1.097	-700
Duurzaam en gastvrij Hoogeveen	1.405	1.176	1.206	1.191
Veilig, Zichtbaar en transparant Hoogeveen	9.872	9.953	9.512	9.516
Algemene dekkingsmiddelen	-168.091	-169.948	-159.086	-157.388
Overzicht Overhead	23.619	23.560	23.336	23.255
Reserves	5.855	6.262	7.714	7.600
Vennootschapsbelasting	125	50	0	0
Totaal resultaat	-42	-13	7.835	8.860

2. Mutaties kadernota

Wij stellen voor om een aantal zaken te wijzigen in de exploitatie. Alle van belang zijnde financiële mutaties worden voor zover bekend in de kadernota opgenomen. Bij de cijfermatige actualisatie van het huidige beleid geldt de gebruikelijke categorie-indeling:

- Categorie 1 – Onontkoombaar
- Categorie 2 – Aanpassing op basis van realisatiecijfers
- Categorie 3 – Nieuw beleid
- Categorie 4 – Niet realiseerbare bezuinigingen

(Bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
- is voordeel/ + is nadeel				
Beginstand kadernota 2025-2028	-13	7.835	8.860	8.860
Mutaties categorie 1	-279	1.508	-486	-1.667
Mutaties categorie 2	669	685	716	521
Mutaties categorie 3	1.991	2.221	2.360	2.360
Mutaties categorie 4	0	0	0	0
Totaal mutaties	2.381	4.414	2.590	1.214
Stand na verwerking mutaties	2.368	12.249	11.449	10.073
Verlaging storting algemene reserve	-2.368			
Eindstand kadernota	0	12.249	11.449	10.073

Na de verwerking van deze mutaties komen we voor alle jaren negatief uit. Voor 2025 willen we geen bezuinigingsopdracht inzetten. Wij stellen voor het tekort voor 2025 te dekken door de storting aan de algemene reserve te verlagen. Hierdoor sluit dit jaar. Vanaf het 'ravijnjaar' 2026 laten we voorlopig

een tekort zien, in afwachting wat het Rijk gaat compenseren in het Gemeentefonds. Mocht het Rijk niet met (voldoende) compensatie komen vanaf 2026 dan komen we bij de kadernota 2026 met nadere voorstellen. Vanaf 2026 hebben we jaarlijks een storting aan de Algemene reserve begroot van € 5,7 miljoen.

In bijlage 1 is het totaaloverzicht van alle mutaties opgenomen. Onder Ontwikkeling begroting gemeente Hoogeveen worden de financiële mutaties per programma toegelicht.

Investeringsen

Ten aanzien van de investeringen spelen er diverse ontwikkelingen. Bestaande voorzieningen zijn op een gegeven moment aan vervanging toe waardoor een investering noodzakelijk is. Hiervoor worden regelmatig nieuwe toekomstplannen gemaakt. Daarnaast spelen er diverse ontwikkelingen die ervoor zorgen dat Hoogeveen zich als gemeente blijft ontwikkelen. De opgave vanuit het woningbouwprogramma is hier het meest recente en prominente voorbeeld van. De woonopgave brengt ook andere investeringen met zich mee in wegen, groen, maar ook maatschappelijke voorzieningen zoals scholen, sport en cultuur.

Om inzicht te krijgen van de ontwikkelingen die spelen rondom de investeringen hebben we een nota investeringen opgesteld. Deze nota investeringen is opgenomen in bijlage 2 van deze kadernota. In deze nota hebben we inzichtelijk gemaakt wat er de komende jaren op ons af komt. De doorschuif van investeringen vanuit de jaarrekening 2023 zijn nu nog niet verwerkt, omdat de jaarrekening nog onderhanden is. Dit nemen we mee bij de begroting 2025. De nota investeringen is onderdeel van deze kadernota en daarmee dus amendeerbaar voor de raad.

Voorgaande jaren hanteerden we een investeringsplafond van circa € 6,3 miljoen per jaar. Dit past bij een goede verhouding tussen een financieel gezonde positie en de benodigde ruimte om ontwikkelingen mogelijk te maken. In de meerjarenbegroting 2024-2027 komen we boven het investeringsplafond per jaar. Het overschrijden van het investeringsplafond komt onder andere door het doorschuiven van de investeringen voor onderwijshuisvesting. Dit doen we bewust om zo te sparen voor grote renovaties en nieuwbouw van scholen in de komende jaren. Het hogere investeringsvolume komt ook omdat we op diverse terreinen een inhaalslag hebben te maken uit voorgaande jaren en door incidenteel hoge investeringen die per definitie niet passen binnen het investeringsplafond. Het gaat hier onder andere om de nieuwbouw brandweerkazerne, de vervangingsinvesteringen sport, extra investeringen in wegen en fietspaden en de investering voor de herinrichting van Hoofdstraat-Zuid.

In de investeringsnota hebben we opgenomen dat een investeringsplafond van € 6,8 miljoen per jaar past binnen de begroting. Dit bedrag willen we als signaleringswaarde hanteren. Per investering hebben we strategie aangegeven. Deze strategie is nodig omdat voor sommige investeringen nog geen volledig zicht is op de hoogte van de investering, eventuele bijdrage van derden of inverdien-effecten op de begroting. Van investeringen die nu nog niet volledig zijn uitgewerkt stellen we voor om ze niet op de begroting 2025-2028 te plaatsen maar op de lijst de reservelijst voor investeringen kadernota 2026 en verder. Dit wil nu niet zeggen dat we een investering niet willen gaan doen. Integendeel, er zitten investeringen bij die belangrijk zijn. Dit zijn bijvoorbeeld de Zeeheldenbuurt en de vereiste cofinanciering voor de herontwikkeling wonen Stationsgebied & Stadscentrum. Maar we zien ook dat deze investeringen nu haalbaar zijn binnen de meerjarenbegroting 2025-2028. Daarom willen van deze investeringen eerst onderzoeken of er mogelijkheden zijn om ze op een dragelijke manier te verwerken in de begroting.

Algemene reserve positie

Op het moment van schrijven van deze kadernota is de accountantscontrole van de jaarstukken 2023 nog onderhanden. Een definitief en door de accountant gecontroleerd rekeningresultaat is om die reden niet voorhanden. Om toch input te hebben voor de doorrekening van de algemene reservepositie hebben we het rekeningresultaat 'vastgeprikt' op 16 mei 2024. Dit saldo € 21,7 miljoen (voor bestemming) is daarom het voorlopige rekeningresultaat en kan dus nog wijzigen.

In onderstaand overzicht is het verloop van de algemene reserve weergegeven op basis van de concept jaarrekening 2023 en programmabegroting 2024-2027. De stortingen van de winstnemingen grondexploitatie zijn geactualiseerd op basis van de jaarrekening 2023. Hiermee houden we rekening met een storting aan de Reserve grondexploitatie tot maximaal € 2 miljoen en de Reserve sociale woningbouw tot maximaal € 1,8 miljoen. Deze reserves zijn op basis van de in 2023 vastgestelde nota grondbeleid ingesteld in 2023.

Om de kadernota sluitend te krijgen voor 2025 hebben we de storting aan de Algemene Reserve voor dat jaar verder verlaagd.

Algemene Reserve (Bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
Stand op 1-1	51.801	73.020	77.501	85.918	94.334
<i>Onttrekkingen</i>					
Bestemmingsvoorstellen jaarrekening 2023 (voorlopig)	5.110				
Verlies voorziening BIE	178	159	155	155	155
Totaal onttrekkingen	5.288	159	155	155	155
<i>Stortingen</i>					
Reserveringen Algemene reserve	200	200	200	200	200
Reservering Algemene reserve (Schone Lei)	5.000	5.500	5.500	5.500	5.500
Mutatie storting door negatieve standen MJB 2024	-2.220	-1.533			
Mutatie storting door negatieve standen Kadernota 2025		-2.381			
Winstneming uit grondexploitaties	1.821	2.854	2.872	2.872	2.682
Saldo jaarrekening 2023 (voorlopig)	21.705				
Totaal stortingen	26.506	4.640	8.572	8.572	8.382
Stand op 31-12	73.020	77.501	85.918	94.334	102.561

Financiële kengetallen

De verhogingen van het investeringsvolume, de lasten en de baten in de exploitatie hebben gevolgen voor de financiële kengetallen. Hieronder worden de financiële kengetallen weergegeven zoals deze zijn opgenomen in de meerjarenbegroting 2024-2027 en daaronder wat de kengetallen zijn inclusief de mutaties zoals opgenomen in deze kadernota. Daarnaast hebben we een nieuwe signaleringswaarde toegevoegd van € 6,8 miljoen per jaar als investeringsplafond.

Netto schuldquote

Een goed kengetal om de hoogte van de schulden te beoordelen is de netto schuld als aandeel van de inkomsten. De hoogte van de inkomsten bepaalt namelijk in belangrijke mate hoeveel schulden een gemeente kan dragen. Hoe hoger het inkomen des te meer schuld een gemeente kan aangaan. Signaleringswaarde: maximaal 90%.

Netto schuldquote < 90%	2024	2025	2026	2027
Programmabegroting 2024-2027	55%	56%	56%	51%
Kadernota 2025-2028	49%	54%	58%	55%

In 2024 wordt de netto schuldquote lager. Dit komt voornamelijk omdat de investering van € 11,6 miljoen voor de brandweerkazerne is verschoven naar 2025. Vanaf 2025 investeringen we meer, maar stijgen de inkomsten ook door een hogere uitkering gemeentefonds en indexatie van de inkomsten. Vanaf 2026 zien we dat het kengetal toeneemt ten opzichte van de begroting 2024, maar nog ruim onder de 90% blijft.

Solvabiliteit

De solvabiliteit is een maatstaf om aan te geven in hoeverre een organisatie in staat is om aan haar verplichtingen te voldoen. De solvabiliteitsratio is een kengetal dat weergeeft welk deel van het gemeentelijk vermogen is gefinancierd met eigen vermogen; hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de gemeente.

Solvabiliteit (minimaal 35%)	2024	2025	2026	2027
Programmabegroting 2024-2027	32,4%	34,0%	36,8%	40,5%
Kadernota 2025-2028	37,3%	34,4%	39,4%	43,8%

Door hogere investeringen neemt het totale vermogen toe, waardoor de solvabiliteit lager zal worden. Echter door het positieve (voorlopige) jaarrekeningresultaat 2023 stijgt het eigen vermogen ook, waardoor de solvabiliteit voor alle jaren positiever uitkomt ten opzichte van de meerjarenbegroting 2024-2027.

Weerstandvermogen

Het kengetal weerstandvermogen is de verhouding tussen het totaalbedrag aan risico's en de beschikbare weerstandscapaciteit. Met behulp van dit kengetal kan worden bepaald of het weerstandvermogen voldoet aan de gestelde norm. Het kengetal wordt berekend door de beschikbare weerstandscapaciteit te delen door de benodigde weerstandscapaciteit.

Het huidig kader hiervoor is gesteld op 'uitstekend' en daarmee minimaal 2.

Ratio Weerstandvermogen (minimaal 2)	2024	2025	2026	2027
Programmabegroting 2024-2027	1,95	2,14	2,38	2,60
Kadernota 2025-2028	2,33	2,48	2,75	3,02

Door het positieve (voorlopige) jaarrekeningresultaat 2023 is de beschikbare weerstandscapaciteit hoger geworden. Hierdoor wordt het ratio weerstandvermogen ook hoger. Bij de begroting 2025 bepalen we de risico's opnieuw.

Grondexploitatie

De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant moet ieder jaar beoordelen of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen. Het kengetal geeft in een percentage aan hoe groot het geïnvesteerde bedrag is ten opzichte van de totale baten.

Grondexploitatie (maximaal 20%)	2024	2025	2026	2027
Programmabegroting 2024-2027	3,74%	3,67%	3,40%	1,74%
Kadernota 2025-2028	3,74%	3,54%	3,30%	1,67%

Omdat de totale baten is toegenomen neemt het percentage voorraad gronden t.o.v. van de baten af.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten te delen door de totale baten en uit te drukken in een percentage.

Structurele exploitatieruimte	2024	2025	2026	2027
Programmabegroting 2024-2027	1,52%	1,96%	-0,96%	-1,44%
Kadernota 2025-2028	1,52%	0,85%	-2,99%	-2,57%

Omdat de structurele lasten meer stijgen dan de structurele baten wordt het percentage nadeliger.

Investeringsplafond

Een investeringsplafond van € 6,8 miljoen per jaar past binnen de begroting. Dit bedrag willen we als signaleringswaarde hanteren. Het bedrag is gebaseerd op basis van de gemiddelde jaarlijkse vrijval van kapitaallasten. Van alle investeringen die boven dit bedrag uitkomen kunnen we de kapitaallasten niet opvangen binnen de huidige budgetten en zijn dan een hogere last voor de begroting. Investeringen die betaald worden vanuit bijdragen van derden en via de 100% kostendekking zoals riolering vallen niet onder het investeringsplafond.

Investeringsplafond (maximaal € 6,8 miljoen)	2024	2025	2026	2027	2028
Bedragen x € 1 <u>miljoen</u>	15,28	20,92	11,59	10,90	7,78

Ontwikkeling begroting gemeente Hoogeveen

Blijven meedoen en talentontwikkeling

Trends en ontwikkelingen

Cultuur

Bibliotheek

Het Rijk is voornemens de zorgplicht voor de bibliotheek vanaf 2025 over te dragen aan de gemeenten. Dat betekent dat de gemeente verantwoordelijk wordt voor het waarborgen van de toegang tot de bibliotheekfunctie voor haar inwoners. Wat de (financiële) consequenties van de overdracht van deze zorgplicht zijn is nog niet bekend.

Mogelijk wegvallen provinciale subsidies

De provincie Drenthe stelt in de loop van 2024 een nieuwe cultuurnota vast. Vooruitlopend hierop is bekend gemaakt dat de regeling Culturele impuls verdwijnt. Jaarlijks ontvangt de gemeente Hoogeveen op grond van deze regeling een bijdrage van € 23.516 voor een zelfgekozen inzet op cultuur. Deze bijdrage is onder andere besteed aan projecten zoals De Wijk de Wereld, de ontwikkeling van de digitale uitladder en project het Nieuwe Goed. Daarnaast verdwijnt de provinciale subsidieregeling voor evenementen op het snijvlak van cultuur en vrije tijd, waar drie grote culturele evenementen, Stadslichtfestival, Stadsfestival en Uitdagend, in Hoogeveen een substantiële bijdrage uit ontvangen. In de plaats van beide subsidieregelingen komt een naoberschapfonds. Wat de exacte (financiële) uitwerking van dit fonds is, is na vaststelling van de provinciale cultuurnota bekend.

De provincie verleent aan iedere Drentse gemeente in 2023 en 2024 € 100.000 per jaar per gemeente met als doel de spreiding en toegankelijkheid van bibliotheken in Drenthe in stand te houden en te bevorderen. Met deze middelen zijn diverse initiatieven zoals het medialab HQ6 en de onbemande bibliotheek uitgevoerd. Het is niet zeker of deze provinciale regeling ook in de toekomst in stand blijft.

Verbouw Het Podium

Het Podium wordt in 2024 verbouwd om in 2025 een nieuwe invulling te geven aan de culturele programmering. Met het vergroten van de zaalcapaciteit en het verbeteren van de interne routing kan het Podium zich vanaf dat moment verder ontwikkelen tot hét poppodium van Drenthe en daarmee bijdragen aan de versterking van zowel de provinciale als lokale culturele infrastructuur.

Stichting Cultuurhuis

We zijn met de Stichting Cultuurhuis Hoogeveen in gesprek over een duurzame exploitatie van het theater en het poppodium. De meerjarenraming van de stichting laat stijgende kosten zien. Er wordt een objectief onderzoek uitgevoerd naar het verbeteren van de inkomsten versus de uitgaven.

Van Gogh

In 2023 zijn de eerste succesvolle stappen gezet in het zichtbaar en beleefbaar maken van het verblijf van Vincent van Gogh in Drenthe. In het toekomstplan Van Gogh in Drenthe 2024 – 2030 is de regionale ambitie vastgelegd om dit verblijf duurzaam onderdeel te maken van de landelijke en Europese van Gogh verhaallijn. Om de periode van zijn verblijf in Hoogeveen beter te kunnen duiden hebben we drie sterke verhaallijnen op basis van zijn brieven, ontwikkeld. Deze verhaallijnen worden in de komende jaren uitgewerkt tot beleefbare en zichtbare culturele en toeristische producten. Deze zijn opgenomen in het lokale 11 puntenplan. Hiermee versterkt Hoogeveen haar positie regionaal, landelijk en Europees.

Laaggeletterdheid

'Tel mee met taal'

Vanaf 2025 krijgen gemeenten de verantwoordelijkheid voor de regie op de aanpak 'Tel mee met taal'. Dit programma helpt volwassenen en kinderen die moeite hebben met basisvaardigheden rondom taal.

Op dit moment vinden nog gesprekken plaats over de inhoudelijke en financiële invulling hiervan tussen de VNG en het ministerie. De web-middelen worden voortgezet.

Gemeentelijke Gezinsaanpak Geletterdheid (GGG)

In aanloop naar onze regierol bij de aanpak 'Tel mee met taal', participeren we in 2024 in de pilot 'gemeentelijke gezinsaanpak geletterdheid'. Het doel is dat kinderen opgroeien in een rijke taal-omgeving, niet alleen op school maar ook thuis. We signaleren en betrekken gezinnen die een steuntje in de rug kunnen gebruiken als het gaat om het stimuleren van de taalontwikkeling van hun kinderen. We zetten hier al op in vanaf de zwangerschapsperiode tot het kind in groep 3 zit; zo ontstaat er een doorgaande leerlijn van Goede start, via VVE&O naar de basisschool. Dit doen we samen met partijen in de geboortezorg, kinderopvang, onderwijs, welzijnswerk en bibliotheekwerk. Op dit moment is de verwachting dat hiervoor geen middelen beschikbaar worden gesteld vanuit het Rijk. We investeren al in programma's als Goede start, VVE&O en het Taalhuis. Aanvullend zullen we mogelijk gemeentelijke middelen in moeten zetten. Gedurende de pilot zal helder worden om welk bedrag het gaat.

Jeugd en onderwijs

Doorstroompunt

Het Doorstroompunt (voormalig RMC) voert de wettelijke opdracht van gemeenten uit jongeren die voortijdig de school verlaten in beeld te brengen en, indien nodig, begeleiding te bieden. Doel is het behalen van een startkwalificatie en het voorkomen van maatschappelijke uitval door een passende opleiding en/of baan te vinden voor iedere jongere.

Per 1 augustus 2025 wordt de 'Wet van school naar duurzaam werk' van kracht. Deze wet brengt de nodige veranderingen met zich mee voor het Doorstroompunt, het MBO en afdeling Werk en Re-integratie van de gemeenten. De doelgroep van het Doorstroompunt wordt verbreed tot 27 jaar in plaats van 23 jaar. De financiële stroom wordt op een nieuwe manier berekend door het ministerie. En voor de vierjaarlijkse planvorming rondom aanpak voortijdig schoolverlaten komt een nieuwe regeling. Een belangrijke wijziging is dat deze planvorming plaats gaat vinden vanuit het Doorstroompunt met de gemeenten van de regio, de VO/VSO-scholen en het MBO van de regio en de arbeidsmarktregio's.

Met de nieuwe wet mag er niet langer budget van het Doorstroompunt ingezet worden voor handhaving op de kwalificatieplicht in de Leerplichtwet. Dit betekent voor de gemeenten van de regio dat de uitvoering van de Leerplichtwet, inclusief de handhaving op de kwalificatieplicht, volledig vanuit het gemeentefonds gefinancierd moet worden. Dit betekent voor de SWO dat personeel gefinancierd moet worden uit andere budgetten.

Brugfunctionaris

De landelijke pilot met de brugfunctionaris wordt door het Rijk structureel gemaakt. De brugfunctionaris legt vanuit school contact met het gezin en helpt het gezin bij vragen en zorgen die niet direct met onderwijs te maken hebben. Bijvoorbeeld het vinden van de weg naar voorzieningen, zoals minimaregelingen. De brugfunctionaris is een vast gezicht en aanspreekpunt binnen de school en onderdeel van het schoolteam.

Scholen kunnen bij het Rijk subsidie aanvragen om personele uren in te zetten om een brugfunctie aan te bieden. Mocht er te veel vraag zijn dan krijgen scholen met een hoge achterstandscore voorrang. Medio 2024 wordt bekend welke scholen in Hoogeveen de subsidie krijgen.

Samen met lokale partners is in aanloop naar de Nota Jeugd de conclusie getrokken dat we moeten stoppen met kortdurende pilots op het gebied van onderwijs-welzijn-zorg. Samen hebben we een duurzame eenduidige ondersteuningsstructuur gemaakt. Op de scholen zijn drie ondersteuningsvormen: jeugd maatschappelijk werk, jongerenwerk en de jeugdprofessional in het speciaal onderwijs. Het profiel voor de brugfunctionaris komt overeen met jeugdmaatschappelijk werk. De landelijke subsidie biedt kansen voor scholen om de rol van jeugd maatschappelijk werk te versterken zodat kinderen en ouders in de normale omgeving van de school snel steun en lichte hulp krijgen.

Kansengelijkheid

Samen met onze partners in de regio werken we aan meer kansengelijkheid voor onze inwoners. We doen dit onder andere binnen de Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe, Regio Deal Zwolle en samen met provincie (Sociale Agenda), gemeenten en scholen binnen de Gelijke Kansen Agenda Drenthe. Binnen de Regio Deal worden projecten en programma's ontwikkeld met als doel dat de generatie die nu opgroeit in de regio Zuid- en Oost-Drenthe over 30 jaar dezelfde kansen heeft als leeftijdsgenoten in de rest van Nederland. Het verbeteren van kansengelijkheid heeft naast de verbinding met onderwijs ook een raakvlak met het versterken van bestaanszekerheid en bereikbaarheid van zorg.

Nota Jeugd/programma Jong Hoogeveen

Wij willen een gemeente zijn waarin kinderen en jongeren volop kansen krijgen om gezond, veilig en succesvol op te groeien en waar er ruimte is voor het ontwikkelen van hun talenten. In 2025 gaan wij daarom door met de uitvoering van de Nota Jeugd. De nota wordt uitgevoerd binnen het programma Jong Hoogeveen. Samen is voor ons de sleutel naar succes voor en samen met de jeugd van Hoogeveen. Ook bij de uitvoering van de Nota Jeugd zetten we daarom de succesvolle samenwerking met onze partners, kinderen en jongeren voort en blijven wij in gesprek.

- *Plan per school*

De school is een cruciale vindplaats voor talentontwikkeling en een belangrijk onderdeel van de leefwereld van kinderen. Alle scholen gaan daarom met ondersteuning van de gemeente en maatschappelijke partners een plan per school ontwikkelen. Het plan per school gaat invulling geven aan de opgave om samen te werken met de buurt en sociale omgeving en past bij de ontwikkelvragen van de school, de kinderen en de gezinnen. Het format voor het plan per school is uniform voor alle scholen maar biedt tegelijkertijd ruimte voor een specifieke invulling per school afhankelijk van de context. We zoeken samen (scholen en gemeente) naar een passende gelijkwaardige samenwerkingsvorm, gezamenlijke financiering en bijbehorende afspraken.

We starten met het ontwikkelen van een plan per school op de 32 basisscholen. We streven ernaar dat alle 32 basisscholen eind 2025 een plan per school hebben, we zijn hierbij afhankelijk van de bereidheid van de scholen. Parallel aan het plan per (basis)school gaan we aan de slag met het voortgezet onderwijs, speciaal onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs met een aanpak op mentale gezondheid, zie hieronder bij Mentale gezondheid jongeren.

Deze lokale aanpak per school sluit aan bij de landelijke Hervormingsagenda Jeugd waarin onderwijs als belangrijk onderdeel van de sociale en pedagogische basis staat omschreven. Zie programma Jeugdhulp en Participatie.

- *Van en met elkaar leren*

Vanuit de ambitie in de Nota Jeugd om samen te staan voor de ontwikkeling van kinderen en jongeren in Hoogeveen willen we van elkaar leren en met elkaar leren. We organiseren daarom in 2025 de jaarlijkse Jong Hoogeveen inspiratiesessie. Ook gaan we in 2025 leren van bewezen effectieve interventies lokaal, regionaal en landelijk (zoals van de Familieschool in Amsterdam).

- *Jongerenwerk: fysieke ontmoetingsruimte*

In het kader van de opgave jongerenwerk is onderzocht of er in Hoogeveen behoefte is aan een fysieke ontmoetingsplek voor jongeren. Dit, naar aanleiding van een in november 2022 aangenomen motie van de gemeenteraad. Conclusie is dat er onvoldoende voor jongeren toegankelijke fysieke plekken zijn waar jongeren op een laagdrempelige manier met elkaar in contact kunnen komen in een veilige en vertrouwde omgeving. Op deze plekken kan het jongerenwerk ook collectief worden aangeboden en daarmee meer jongeren bereiken. Alle betrokkenen bij de opgave jongerenwerk geven aan dat het belangrijk is dat er sprake is van toezicht, maar dat dit op een subtiele manier moet worden georganiseerd, bijvoorbeeld een professional die de taal van de jongeren kent en als vertrouwenspersoon kan dienen.

Voor welk type jongere is de ruimte en aan welke voorwaarden moet de ruimte voldoen? Kunnen de dorps- en buurthuizen daar een rol in spelen? Dit moet allemaal nog nader worden uitgewerkt. De jongeren zelf moeten hierbij nadrukkelijk betrokken zijn. Dit is in lijn met de principes van de Hoogeveense verbindende aanpak: we doen het samen, met de jeugd, voor de jeugd. De nadere uitwerking wordt meegenomen in programmabegroting 2025-2028.

- *Mentale gezondheid jongeren*

Problemen rond sociale vaardigheden, emoties, mentale gezondheid en groepsdruk zijn zichtbaar bij (zeer jonge) kinderen en jongeren. Onderzoeken bevestigen ook dat jongeren mentale gezondheidsproblemen zoals eenzaamheid, somberheid en angst ervaren. Een zorgelijk beeld vinden ook onze partners én de jongeren waar wij mee in gesprek zijn gegaan in het kader van de Nota Jeugd. Vanuit het programma Jong Hoogeveen en het Gezond en Actief Leven Programma gaan we daarom samen met partners en jongeren aan de slag met de opgave rondom mentale gezondheid bij jongeren.

Voor- en vroegschoolse educatie (vve)

We werken samen met onze partners aan het vve-beleid dat eind 2024 afloopt en maken een plan voor het voorzetten van vve in 2025 en verder. We zetten in op onze ambitie om alle kinderen zonder (taal)achterstand naar het basisonderwijs te laten gaan. We vinden het onder andere belangrijk om te zorgen voor een goede overgang van de eerste 1.000 dagen, belegd in het project Kansrijke Start, naar de vve-periode. De eerste 1.000 dagen van een kind zijn cruciaal voor een goede ontwikkeling en bepalend voor de kansen in het latere leven. Deze ontwikkeling bepaalt voor een belangrijk deel wie we zijn. Op dit fundament bouwen we de rest van ons leven. Deze periode is dan ook cruciaal voor een goede ontwikkeling van jonge kinderen, hun gezondheid op volwassen leeftijd en de gezondheid van volgende generaties. In 2024 nemen we deel aan de pilot 'gemeentelijke gezinsaanpak geletterdheid' (GGG) en bekijken we gezamenlijk hoe we hier met vve en VVE&O bij aan kunnen sluiten. In 2025 zal de GGG binnen de gemeenten belegd worden en zal dit en meer structureel kader krijgen.

Nieuwbouw RSG Wolfsbos

In januari 2024 hebben we een nieuw compleet plan ontvangen van RSG Wolfsbos voor de nieuwbouw.

Tijdens het opstellen van deze kadernota loopt het traject nog van het beoordelen van het nieuwbouwplan. We kijken als eerst of het plan financieel haalbaar is en dat RSG Wolfsbos de financiële consequenties kan dragen. In onze beoordeling nemen we ook mee welke gemeentelijke investe-

ringen noodzakelijk zijn als deze plannen worden gerealiseerd. Het betreft hier onder andere sportvoorzieningen, infrastructuur en sloopkosten. We verwachten rond de zomer van 2024 een besluit over het nieuwbouwplan voor te leggen inclusief een besluit over de door RSG Wolfsbos gevraagde garantstelling voor de financiering van de nieuwbouw. Indien er een positief besluit genomen wordt over het nieuwbouwplan dan zullen we de eerdergenoemde gemeentelijke investeringen integraal afwegen bij de meerjarenbegroting 2025-2028.

IHP Onderwijshuisvesting

De hoogst geprioriteerde projecten van het huisvestingsplan onderwijs worden momenteel voorbereid. Dit betreft de projecten voor de nieuwbouw van het speciaal onderwijs van RENN4 en de renovaties van de basisscholen het Palet en de Titus Brandsmaschool. Deze investeringen worden gedekt uit de beschikbare investeringen zoals opgenomen in de huidige meerjarenbegroting. Voor de realisatie van RENN4 speelt nog wel de investering in nieuwe gymvoorzieningen. In de uitwerking van de plannen wordt exact bepaald aan hoeveel gymvoorzieningen de school behoefte heeft. Deze investeringen nemen we ook mee in de integrale afweging in de meerjarenbegroting 2025-2028.

Sluitend aanbod onderwijs-zorg-re-integratie

Samen met partners werken we aan een plan voor een sluitend aanbod onderwijs-zorg-re-integratie voor de jongeren in onze gemeente. Het plan bevat ook een financiële vertaling. Indien nodig komen we met een voorstel voor extra middelen in de programmabegroting 2025-2028.

Jongerenwerk: fysieke toegankelijke ontmoetingsplek

In het kader van de opgave jongerenwerk is onderzocht of er in Hoogeveen behoefte is aan fysieke toegankelijke ontmoetingsplekken voor jongeren. Dit, naar aanleiding van een in november 2022 aangenomen motie van de gemeenteraad. Conclusie is dat er onvoldoende voor jongeren toegankelijke fysieke plekken zijn. Samen met de jongeren en betrokken instellingen wordt onderzocht wat er nodig is.

Financiële ontwikkeling

Omschrijving (Bedragen x € 1.000) -is voordeel/ + is nadeel	Categorie	2025	2026	2027	2028
430 Vervoer leerlingen	2	65	65	65	65
430 Indexatie Welzijnswerk	2	40	40	40	40
530 Indexatie culturele instellingen	1	117	117	117	117
530 Huisvestingsbijdrage culturele instellingen	3	20	20	20	20

Toelichting mutaties

430 Vervoer leerlingen

Op basis van de realisatie cijfers 2023, gecombineerd met een NEA-indexatie van 3,4% moet het budget voor leerlingenvervoer structureel met € 65.000 worden opgehoogd. Reden hiervoor is niet zozeer een volumestijging, maar een toename van kinderen met een aangepaste vervoersbehoefte waardoor de kosten hoger zijn.

430 Indexatie Welzijnswerk

De huidige cao Sociaal Werk loopt van 1 juli 2023 tot en met 31 juli 2025. Deze cao leidt tot een loonstijging in 2025 van 2%. In de lopende cao is opgenomen dat vanaf 1 januari 2025 de uitloop-schalen standaard worden doorgevoerd waardoor er per schaal 2 periodieken bijkomen. Dat betekent voor 2025 een bijkomende stijging van de loonkosten van 3% over het hele jaar. Gevolg is dat de totale loonkostenstijging op grond van de lopende cao met ingang van 2025 5% bedraagt. Het

betreft een kostenstijging van in totaal € 275.000 verdeeld over verschillende programma's. De stijging voor Blijven Meedoen en Talent Ontwikkeling bedraagt € 40.000. Per 1 augustus 2025 gaat een nieuwe cao in. Het is nu nog niet bekend hoeveel de lonen hierdoor stijgen. De loonstijging als gevolg van deze nieuwe cao is dan ook niet meegenomen in de index van 5%.

530 Indexatie Culturele instellingen 2025

Bij de Kadernota 2024 is besloten om de structurele subsidies aan de culturele instellingen jaarlijks te indexeren met het percentage dat we hanteren in de gemeentelijke begroting voor de gemeentelijke inkomsten zoals OZB en leges. Het gaat hierbij om de stichtingen Bibliotheek, Cultuurhuis, de Kunstenkorf (is rechtsopvolger Scala), CultuurKlik en onderduikersmuseum De Duikelaar. Voor 2025 is de index 3,2% neerkomend op een indexeringsbedrag voor de culturele instellingen van in totaal € 117.000. Dit bedrag kan nog veranderen bij de begroting 2025 wanneer het definitieve indexpercentage bekend is.

530 Huisvestingsbijdrage culturele instellingen

Docentencollectief De Kunstenkorf en Cultuurklik zijn beide huurders van de gemeentelijke locatie Markt 5. Ter compensatie van de marktconforme huisvestingslasten ontvangen beide culturele instellingen een huisvestingssubsidie, maar deze is niet toereikend. Binnen hun begroting kunnen de ongedekte huisvestingslasten niet worden verwerkt zonder dat dit ten koste van het culturele aanbod gaat.

Welke grote ontwikkelingen zien we op de gemeente afkomen voor de volgende 10 jaar (Niet zijnde investeringen):

In 2025 krijgen gemeenten de zorgplicht voor de bibliotheken. Iedere inwoner moet volgens het kabinet binnen een redelijke afstand toegang hebben tot een volwaardige openbare bibliotheek. Een volwaardige bibliotheek heeft 5 maatschappelijke functies/taken: kennis en informatie beschikbaar stellen (boekenuitleen, informatiepunt digitale overheid, informatiebijeenkomsten over gezondheid, duurzaamheid e.d.), mogelijkheden bieden voor ontwikkeling en educatie (taaltrainingen, lessen mediawijsheid e.d.), stimuleren om te lezen (leesclubs, voorleesmiddagen e.d.), ontmoetingen en debatten organiseren en mensen laten kennismaken met kunst en cultuur (lezingen, exposities, workshops, voorstellingen e.d.). De nieuwe zorgplicht vraagt om herijking van ons bibliotheekbeleid in nauwe afstemming met onze ambities in het sociaal domein stedelijk en op wijk- en dorpsniveau.

We hebben samen met kinderen, jongeren en maatschappelijke partners op het gebied van onderwijs, opvang, welzijn, cultuur, sport en gezondheid de Nota Jeugd opgesteld. Daarmee hebben we ons samen met onze partners gecommitteerd aan extra inzet om onze kinderen en jongeren (mentaal en lichamelijk) gezond en succesvol te laten opgroeien. We zetten ons samen in voor gelijke kansen en maximale talentherkenning, het versterken van het netwerk thuis-school-omgeving en het verbeteren van de verbinding onderwijs-welzijn-zorg. Hiertoe gaan alle scholen met ondersteuning van de gemeente en maatschappelijke partners een plan per school ontwikkelen. Deze lokale aanpak per school sluit aan bij de landelijke Hervormingsagenda Jeugd.

Jeugdhulp en Participatie

Trends en ontwikkelingen armoedebestrijding

Landelijk

Jeugd

Hervormingsagenda Jeugd

De Hervormingsagenda Jeugd van het Rijk bevat maatregelen om de kwaliteiten effectiviteit van de jeugdzorg structureel te verbeteren en financieel houdbaar te krijgen. Ook komt er een aanpassing van de Jeugdwet die duidelijker moet maken waarvoor kinderen en ouders (tweedelijns) hulp kunnen krijgen. Gemeenten worden verplicht bepaalde specialistische zorg regionaal in te kopen om beschikbaarheid en continuïteit van zorg beter te organiseren. Er zal minder administratie nodig zijn, waardoor er meer tijd over blijft om kinderen en gezinnen daadwerkelijk te helpen.

Het uitgangspunt van de Hervormingsagenda is dat jeugdigen en hun ouders voor jeugdhulp laagdrempelig en dichtbij huis terecht kunnen. Om dat te realiseren wordt onder meer ingezet op lokale teams die (specialistische) expertise kunnen betrekken. De verbinding met de huisarts moet verbeterd worden evenals de samenwerking met informele steun(figuren). Betere samenwerking met bijvoorbeeld het onderwijs als belangrijke vindplaats moet ervoor zorgen dat kinderen en jongeren meer met collectieve voorzieningen worden ondersteund. Ook het versterken van de verbinding met bestaanszekerheid/schulden en volwassen zorg zoals WMO en GGZ is noodzakelijk om problemen in de context van het gezin op te kunnen pakken. De jeugdhulpinzet is bij multiprobleem gezinnen systeemgericht. Doel van het verstevigen van de lokale sociale basis in onze eigen gemeente is verdere uithuisplaatsingen en specialistische zorg zoveel mogelijk te voorkomen en terug te dringen. Daarnaast zet de zorg in op optimale zelfredzaamheid van kind én gezin. We willen graag zo vroeg mogelijk betrokken zijn bij gezinnen, om te voorkomen dat problemen erger worden en we hebben een lange adem. We zijn daarbij bereid om 'dure' interventies in te zetten, als dit nodig is, gericht op het aanpakken van oorzaken voor het héle gezin. De hypothese is dat deze investeringen zullen leiden tot positieve effecten voor het hele sociaal domein op de korte en lange termijn.

De Hervormingsagenda jeugd is een landelijke ontwikkeling, met lokale implicaties. Hier komen we later in deze kadernota op terug.

Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming

Het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming van het Rijk biedt perspectief hoe de jeugdbeschermingsketen er in de toekomst slimmer en effectiever uit kan zien. Daarbij staat het belang van kind en gezin centraal. De basisprincipes van het scenario zijn gezinsgericht, rechtsbeschermend, transparant, eenvoudig en lerend. Belangrijk uitgangspunt is dat er voor kind en gezin één vast gezicht is. In het scenario is oog voor een goede aansluiting tussen het brede lokale veld en regionale veiligheidsteams. Het toekomstscenario wordt verder uitgewerkt en de komende vijf tot tien jaar geïmplementeerd.

Voor gemeente Hoogeveen betekent dit bijvoorbeeld een transformatie van de samenwerking met Veilig Thuis Drenthe. Een nauwe samenwerking met Veilig Thuis is van groot belang. Daarnaast ontwikkelt Veilig Thuis Drenthe zich door tot een expertisecentrum huiselijk geweld en kindermishandeling, zoals eer gerelateerd geweld, geweld dat voortkomt uit schadelijke traditionele gedragingen, medisch geweld, seksueel geweld, uitbuiting en ouderenmishandeling.

Het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming is een landelijke ontwikkeling, met lokale implicaties. Hier komen we later in deze kadernota op terug.

Brugfunctionaris

De landelijke pilot met de brugfunctionaris wordt door het Rijk structureel gemaakt. Alle scholen kunnen een aanvraag doen. Als de vraag groter is dan het aanbod, dan krijgen scholen met een hoge achterstandsscore voorrang. De brugfunctionaris legt vanuit school contact met het gezin en helpt de weg te vinden naar voorzieningen, bijvoorbeeld op het gebied van armoede. De brugfunctionaris is een vast gezicht en aanspreekpunt binnen de school en onderdeel van het schoolteam. Samen met lokale partners is in aanloop naar de nota jeugd afgesproken in Hoogeveen te stoppen met kortdurende pilots op het gebied van onderwijs-welzijn-zorg. Samen hebben we een duurzame eenduidige ondersteuningsstructuur gemaakt. Op de scholen zijn drie ondersteuningsvormen: jeugd maatschappelijk werk, jongerenwerk en de jeugdprofessional in het speciaal onderwijs. Het profiel voor de brugfunctionaris komt overeen met jeugd maatschappelijk werk. De landelijke subsidie biedt kansen voor scholen om de rol van jeugd maatschappelijk werk te versterken zodat kinderen en ouders in de normale omgeving van de school snel steun en lichte hulp krijgen.

Bestaanszekerheid

Armoede

De aanpak geldzorgen, armoede en schulden wordt vanuit het Rijk voortgezet. Op middellange termijn wordt gewerkt aan harmonisatie en vereenvoudigde partner-, vermogens- en inkomensbegrippen. Vereenvoudiging leidt tot maatschappelijke baten: het voorkomen van armoede, meer vertrouwen in de overheid, meer bestaanszekerheid en meer ruimte voor de menselijke maat. Er wordt gewerkt aan eenvoud. De inkomensondersteuning is nu te complex. De VNG voert namens de gemeenten overleg met het Rijk om de complexiteit van de regelingen en de toeslagen te verminderen.

Wet van school naar duurzaam werk

De nieuwe 'Wet van school naar duurzaam werk' moet op 1 augustus 2025 van kracht worden. Het doel van dit wetsvoorstel is om jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt de juiste begeleiding en ondersteuning te geven richting zelfstandigheid. De wet bestaat uit een combinatie van instrumenten voor onderwijsinstellingen, gemeenten en doorstroompunten. Zo krijgen mbo-scholen de taak om leerlingen tijdens hun opleiding intensiever te begeleiden en deze begeleiding ook door te zetten tot één jaar na de opleiding. Voor doorstroompunten wordt de doelgroep groter door een leeftijdsuitbreiding van 23 naar 27 jaar. Verder moeten onderwijsinstellingen en doorstroompunten vaker samenwerken met de gemeente, in het bijzonder met de afdeling werk en inkomen. Vanwege de leeftijdsuitbreiding naar 27 jaar zullen jongeren namelijk steeds vaker begeleid moeten worden naar betaald werk, in plaats van naar een startkwalificatie.

Provinciaal

De provincie Drenthe werkt aan de ontwikkeling van de nieuwe Sociale Agenda 2024 - 2029. De provincie streeft naar een breed gedragen nota met een heldere ambitie, aansluitend bij de belangrijkste provinciale opgaven en agenda's. Als gemeente leveren we onze bijdrage aan de agenda en we denken mee bij de totstandkoming van de agenda. De Sociale Agenda wordt deze zomer vastgesteld.

Jeugd

Kansengelijkheid

Samen met onze partners in de regio werken we aan kansengelijkheid voor onze inwoners. We doen dit onder andere vanuit de Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe, Regio Deal Zwolle en samen met provincie (Sociale Agenda), gemeenten en scholen binnen de Gelijke Kansen Agenda Drenthe. Binnen de Regio Deal worden projecten en programma's ontwikkeld met als doel dat de generatie die nu opgroeit in de regio Zuid- en Oost-Drenthe over 30 jaar dezelfde kansen heeft als leeftijdsgenoten in

de rest van Nederland. Het verbeteren van kansengelijkheid heeft naast de verbinding met onderwijs ook raakvlak met het versterken van bestaanszekerheid en bereikbaarheid van zorg.

Governance Jeugdhulpregio Drenthe

De Hervormingsagenda en het wetstraject, 'Wet verbetering beschikbaarheid zorg voor jeugdigen', stelt dat de jeugdhulpregio's voldoende robuust moeten zijn om de specialistische jeugdhulp regionaal goed te kunnen organiseren. Er is een kwartiermaker aangesteld om binnen de Jeugdhulpregio Drenthe (JHRD) te komen tot de invulling van de inrichting en governance van de jeugdhulp richting één aparte organisatie op Drents niveau, inclusief inkoop. Deze samenwerking tussen de Drentse gemeenten wordt in een gemeenschappelijke regeling als bedoeld in de Wet gemeenschappelijke regelingen vastgelegd.

Transformatie kleinschaligheid

Een aantal ontwikkelingen in de regio Drenthe heeft impact op zowel de inhoud als de financiering van ons Drentse jeugdzorglandschap. Met een aantal grote jeugdhulpaanbieders zijn er namelijk op dit moment gesprekken over de transformatie naar kleinschaligheid. Deze gesprekken worden gevoerd zowel op Zuid-Drents niveau door de inkoopregio als op breder niveau, in 3Noord verband. Deze ontwikkelingen sluiten aan bij de bredere landelijke transformatie naar kleinschaligheid én het afbouwen van jeugdhulp+ gesloten jeugdzorg.

Transformatie Veilig Thuis Drenthe

Veilig Thuis Drenthe is onderdeel van GGD Drenthe en vervult in Drenthe een aantal wettelijke taken in de jeugd- en gezinsbeschermingsketen. Veilig Thuis Drenthe dient, samen met de gemeenten en jeugdhulporganisaties, een transformatie door te maken naar een expertisecentrum gericht op kind- en gezinsbescherming. De transformatie daarvoor ligt vooral bij Veilig Thuis; deze organisatie moet aansluiten op hetgeen er al georganiseerd is in het lokale veld. Veilig Thuis Drenthe heeft een inhoudelijk meerjarenplan ingediend bij de twaalf Drentse gemeenten. Hier gaat een begroting mee gepaard. Over het al dan niet toekennen van extra middelen vanaf 2025 en verder, moet nog besluitvorming plaatsvinden.

Governance Zorg en Veiligheid

De Algemene Besturen van de VRD en GGD Drenthe hebben in december 2023 ingestemd met de lijn van het rapport 'Ontwikkeling van een integrale governance Zorg en Veiligheid in Drenthe en de organisatorische inbedding van het Zorg- en Veiligheidshuis Drenthe'. Hierin wordt een efficiëntere en betere samenwerking en besluitvormingsstructuur op gebied van zorg- en veiligheid beschreven, waaronder onder andere Veilig Thuis Drenthe valt. De huidige besluitvormingsstructuur is diffuus. Er wordt momenteel gewerkt aan een collegevoorstel, gericht op hoe Hoogeveen zich gaat verhouden tot deze besluitvormingsstructuur.

Bestaanszekerheid

Regionaal Werkcentrum

Per 1 januari 2026 moet iedere arbeidsmarktregio een Regionaal Werkcentrum hebben ingericht. Dit houdt in dat er één herkenbaar loket moet komen waar alle werkzoekenden en werkgevers terecht kunnen voor de ondersteuning en begeleiding. Het werkcentrum is een samenwerking tussen gemeenten en diverse andere partijen die actief zijn op de arbeidsmarkt. De Arbeidsmarktregio Drenthe, waar de gemeente Hoogeveen onderdeel van uitmaakt, zal zich in 2024 en 2025 richten op het vormen van een regionaal werkcentrum.

Lokaal

Jeugd

Lokale implicaties uit de Hervormingsagenda jeugd

Het verschil dat in de hervormingsagenda jeugd beoogd wordt, wordt vooral lokaal gemaakt. Het versterken van de sociale basis is een belangrijke pijler. De nota jeugd is gericht op het onderwijs en de wijk en hoe we hierop kunnen investeren.

- Sterke lokale teams

De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de doorontwikkeling van stevige lokale teams en toegang tot tweedelijns zorg. Deze lokale teams bieden onder andere lichtere vormen van jeugdhulp dichtbij gezinnen. In de Hervormingsagenda jeugd wordt gesproken over de invoering van de praktijkondersteuner jeugd in iedere gemeente als voorbeeld hiervan. In Hoogeveen hebben we dit al geïmplementeerd. Een ander voorbeeld van deze beweging is de jeugdprofessional op het primair onderwijs.

De afgelopen jaren is er al gewerkt aan de beweging zoals omschreven in de Hervormingsagenda, onder andere doordat een aantal van deze opgaven en maatregelen terugkomt in bijvoorbeeld het herontwerp sociaal domein. Een voorbeeld hiervan is het integraal werken: een kind wordt geholpen in en mét de gezinscontext, wat zorgt voor een meer systeemgerichte aanpak.

De jeugd heeft de toekomst. Dit betekent we investeren in jeugd, in aandacht én middelen. Door systemisch te werken en door een kind en diens gezin zo vroeg mogelijk te ondersteunen, worden positieve effecten geboekt voor en in het hele sociaal domein.

- Collectief aanbod en inrichting algemene voorzieningen

De meeste jeugdhulp wordt een op een aan kinderen geboden, vaak in een spreekruimte bij de behandelaar of bij het kind thuis. Dit geldt ook voor het aanbod voor ouders of broertjes en zusjes. Wij gunnen het kinderen en gezinnen te weten dat ze niet de enige zijn met hobbels of worstelingen bij het opgroeien en opvoeden. We kijken daarom welk aanbod collectief aangeboden kan worden aan en door jeugdigen en gezinnen, zodat kinderen en gezinnen van elkaar kunnen leren en steun ervaren bij elkaar. Daarnaast onderzoeken we welke voorzieningen algemeen (en dus zonder verwijzing toegankelijk) kunnen zijn. Hierdoor wordt hulp laagdrempelig en kortdurend toegankelijk. Bovendien kan jeugdhulp zo efficiënter ingezet worden, wat kan leiden tot kortere wachtlijsten.

- De beste zorg voor onze meest kwetsbare gezinnen

We vinden het belangrijk om aan te sluiten bij hetgeen al geregeld is in Hoogeveen. Zo heeft Hoogeveen al een team in de vorm van Veilig Opgroeien dat zich bezighoudt met de veiligheid van kinderen in kwetsbare gezinnen. De komende tijd wordt onderzocht hoe deze werkwijze uitgebreid kan worden naar alle kwetsbare inwoners van – 9 maanden tot 100+ jaar, in lijn met het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming. Met de in 2023 geïmplementeerde werkwijze 'Eerder erbij bij huiselijk geweld' is daarvoor een basis gelegd. In 2025 willen we, voorlopend op het toekomstscenario, een aantal stappen zetten. Ten eerste willen we nog meer betrokkenheid tonen bij deze gezinnen, door intensiever en langer volgen hoe het met deze gezinnen gaat. Voor deze gezinnen is een gezinsgerichte aanpak nodig, helemaal op maat gemaakt met en voor dit gezin. Deze plannen zijn gericht op directe veiligheid (de korte termijn) én op een duurzaam welzijn van de individuele gezinsleden.

Nota jeugd/programma Jong Hoogeveen

Wij willen een gemeente zijn waarin kinderen en jongeren volop kansen krijgen om gezond, veilig en succesvol op te groeien en waar er ruimte is voor het ontwikkelen van hun talenten. In 2025 gaan wij daarom door met de uitvoering van de nota jeugd in het programma Jong Hoogeveen. 'Samen' is

voor ons de sleutel naar succes, dus we werken samen met de jeugd van Hoogeveen en met onze partners.

- *Plan per school*

De school is een cruciale vindplaats voor talentontwikkeling en een belangrijk onderdeel van de leefwereld van kinderen. Alle scholen gaan daarom, met ondersteuning van de gemeente en maatschappelijke partners, een plan per school ontwikkelen. Dit plan geeft invulling aan de opgave om samen te werken met de buurt en sociale omgeving en past bij de ontwikkelvragen van de school, de kinderen en de gezinnen. Het format voor het plan per school is uniform maar het biedt ruimte voor een specifieke invulling per school. We zoeken samen (scholen en gemeente) naar een passende gelijkwaardige samenwerkingsvorm, gezamenlijke financiering en bijbehorende afspraken. We starten met het ontwikkelen van een plan per school op de 32 basisscholen en willen deze eind 2025 klaar hebben. Parallel hieraan gaan we aan de slag met het voortgezet onderwijs, speciaal onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs met een aanpak op mentale gezondheid. Zie hieronder bij Mentale gezondheid jongeren.

Deze lokale aanpak per school sluit aan bij de landelijke Hervormingsagenda Jeugd waarin onderwijs als belangrijk onderdeel van de sociale en pedagogische basis staat omschreven. Zie programma Jeugdhulp en Participatie.

- *Van en met elkaar leren*

We staan samen voor de ontwikkeling van kinderen en jongeren in Hoogeveen en we willen van elkaar leren en met elkaar leren. We organiseren in 2025 de jaarlijkse Jong Hoogeveen inspiratiesessie. Ook gaan we in 2025 leren van bewezen effectieve interventies lokaal, regionaal en landelijk, zoals van de Familieschool in Amsterdam.

- *Jongerenwerk: fysieke ontmoetingsruimtes*

We hebben in het kader van de opgave jongerenwerk onderzocht of er in Hoogeveen behoefte is aan fysieke ontmoetingsplekken voor jongeren. Conclusie is dat er onvoldoende plekken zijn waar jongeren op een laagdrempelige manier met elkaar in contact kunnen komen in een veilige en vertrouwde omgeving. De voorwaarden waaraan deze fysieke ruimten moeten voldoen, en of de dorps- en buurthuizen daar een rol in kunnen spelen, vragen om nadere uitwerking. Uiteraard willen we jongeren hierbij betrekken vanuit de principes van de Hoogeveense verbindende aanpak: we doen het samen, met de jeugd, voor de jeugd.

Een fysieke ontmoetingsruimte is voornamelijk een middel en geen doel op zich. Zo helpt het bij het collectief maken van het aanbod van jongerenwerk. We werken dit nader uit en nemen met op in de programmabegroting 2025-2028.

- *Mentale gezondheid jongeren*

We zien problemen rond sociale vaardigheden, emoties, mentale gezondheid en groepsdruk bij (zeer jonge) kinderen en jongeren. Onderzoeken bevestigen dat jongeren mentale gezondheidsproblemen ervaren, zoals eenzaamheid, somberheid en angst. Een zorgelijk beeld, vinden ook onze partners en de jongeren waar wij mee in gesprek zijn gegaan in het kader van de nota jeugd. Vanuit het programma Jong Hoogeveen en het Gezond en Actief Leven Programma gaan we daarom samen met partners en jongeren aan de slag met de opgave rond mentale gezondheid bij jongeren.

Bestaanszekerheid

Implementatie aanpak armoedebestrijding

De aanpak armoedebestrijding is door de gemeenteraad vastgesteld en we gaan nu aan de slag met de interventies en acties uit de aanpak. De inrichting van een Mee Doen Webshop, de inzet van een

sociaal professional en de verhoogde toegang, c.q. inkomensgrenzen tot onze regelingen zijn interventies waar we prioriteit aan geven. Hiermee komen we tegemoet aan de maatschappelijke opgaven als gelijkheid, rechtvaardigheid en het creëren van een leefomgeving waarin iedereen de kans krijgt om mee te doen in de samenleving.

Toekomstvisie bedienen inwoners met afstand tot de reguliere arbeidsmarkt

Eind 2023 zijn de drie eigenaarsgemeenten van Stark (Hoogeveen, Midden-Drenthe en De Wolden) gestart met een visietraject om te komen tot een nieuwe toekomstvisie op de GR Stark. De Wsw doelgroep, die van oudsher bij Stark geplaatst wordt, wordt kleiner en de groep wordt ouder. Instroom vanuit de Participatiewet (Beschut Werk, reguliere bijstand, statushouders en Bab) is onvoldoende om deze krimp tegen te gaan. Daarom brengen de gemeenten in kaart welke dienstverlening zij in de toekomst verwachten van Stark.

Extra inzet jongeren en inburgering

Bij de begroting 2023 is € 100.000 uitgetrokken voor de aanpak van jeugdwerkloosheid. Het afgelopen jaar zijn deze middelen gebruikt om extra inzet te plegen op de doelgroep jongeren. In het bijzonder is hierbij gebruik gemaakt van trajecten in kader van Masterkans vanwege het hoge slagingspercentage. Van de jongeren die hieraan deelnemen wordt 75% teruggedleid richting onderwijs/bbl/bol. Deze lijn zal de aankomende jaren worden gecontinueerd.

Ook de doelgroep statushouders heeft het afgelopen jaar kunnen rekenen op extra ondersteuning en inzet van trajecten. Sinds invoering van de nieuwe Wet inburgering in 2022 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de inburgering van nieuwkomers. Binnen deze wet is er in het bijzonder aandacht is voor een combinatie van het leren van de taal en cultuur en het meedoen aan de samenleving. Met onze trajectinzet, die het afgelopen jaar heeft plaatsgevonden bij onder andere Stark en het Alfa-college, sluiten we hierop aan. Ook deze inzet zal, net als de verhoogde inzet op jongeren, worden gecontinueerd en waar mogelijk aangescherpt.

Toename doelgroepen

Over de afgelopen jaren is er een toename zichtbaar van bepaalde doelgroepen in ons bijstandsbestand. We verwachten dat deze ontwikkeling de komende jaren doorzet. Het gaat daarbij om twee doelgroepen waarop in 2023 al extra inzet is gepleegd: jongeren en statushouders. Voor de doelgroep statushouders is dit een gegeven, gezien de toegenomen taakstelling voor gemeenten om deze groep te huisvesten.

Ook de doelgroep jongeren blijft stijgen, zowel qua volume als qua problematiek. Re-integratie van deze groep is daarmee complexer geworden, wat samenhangt met gemiddeld een langere verblijftijd in de bijstand.

Naast de doelgroepen jongeren en statushouders, is er ook sprake van een toename van het aantal inwoners met een Indicatie banenafpraak (BAB). Dit zijn inwoners die het niet lukt om zelfstandig het minimumloon te verdienen.

Toename aantallen BBZ

In 2023 was er sprake van een groeiende groep zelfstandig ondernemers die zich bij gemeente meldde voor ondersteuning. Deze groep meldt zich doorgaans bij de BBZ om daar in aanmerking komen voor een periodieke uitkering, bedrijfskapitaal of een schuldenregeling. De stijging gaat hand in hand met de toename van het aantal zzp'ers als onderdeel van de totale beroepsbevolking. De verwachting is dat deze toename van hulpvragen in 2024 doorzet.

Beschut Werk

Bij de begroting 2024 zijn structureel 10 extra plekken beschikbaar gesteld om de wachtlijst beschut werk te verhelpen. Dit heeft ertoe geleid dat de inwoners die op wachtlijst stonden nu duurzaam aan het werk zijn binnen een beschutte werkplek, waarbij de benodigde begeleiding gegeven wordt.

We verwachten dat begin 2025 er weer een wachtlijst beschut werk ontstaat. Het aantal indicaties beschut werk in de gemeente neemt jaarlijks toe maar het aantal plekken dat hiervoor beschikbaar is wordt landelijk bepaald en sluit niet aan op het aantal afgegeven indicaties. Zolang deze systematiek van kracht blijft, is te verwachten dat niet alle inwoners die een indicatie beschut werk ontvangen ook geplaatst kunnen worden door de gemeente.

Uitvoeringsplan schuldhulpverlening

In 2023 is de beleidsnota Schuldhulpverlening 2023-2027 door de gemeenteraad vastgesteld. De komende jaren werken we aan het Uitvoeringsplan Schuldhulpverlening. In het bijzonder zetten we in op het inrichten van een centrale toegang voor inwoners met geldzorgen. Verder breiden we onze inzet uit op vroegsignalering om meer inwoners met betalingsproblemen vroegtijdig in beeld te krijgen. In een maatjesconstructie koppelen we vrijwilligers aan inwoners in een schulddienstverleningstraject. Het doel hiervan is het vergroten van de zelfredzaamheid van inwoners.

Financiële ontwikkeling

Omschrijving (Bedragen x € 1.000) - is voordeel/ + is nadeel	Categorie	2025	2026	2027	2028
610 Moeders van Hoogeveen	1	160	160	160	160
620 Eerder erbij	3	21	21	21	21
620 Indexatie Veilig Thuis Drenthe (VTD)	1	78	78	78	78
620 Indexatie Welzijnswerk	2	44	44	44	44
630 Kwijtschelding belastingen	2	-75	-75	-75	-75
630 Aanpak armoedebestrijding	3	1.100	1.375	1.650	1.650
630 Uitvoeringsplan Schuldhulpverlening	3	136	136		
630 Integrale dienstverlening	2	20	40	60	60
672 Integrale dienstverlening	2	-20	-40	-60	-60
672 Eerder erbij	3	-21	-21	-21	-21
672 Moeders van Hoogeveen	1	-160	-160	-160	-160
672 Jeugdhulpregio Drenthe	2	90	90	90	90
672 Indexatie jeugdhulp	1	836	762	762	762
682 Indexatie jeugdhulp (jeugdbescherming/-reclassering)	1	99	90	90	90
682 Gecertificeerde instellingen	1	275	275	275	275
710 Indexatie Jeugdgezondheidszorg (GGD)	1	62	62	62	62

Toelichting mutaties

610 Moeders van Hoogeveen

In de kadernota 2024 is per abuis het collegebesluit voor 'Moeders van Hoogeveen' structureel op te nemen niet verwerkt. In de kadernota 2025 wordt dit besluit alsnog verwerkt. Dit betreft conform besluit een verschuiving ad € 160.000 van het budget van taakveld 672 naar 610.

620 Eerder erbij

De werkwijze 'Eerder erbij bij huiselijk geweld' vloeit voort uit een Drentse pilot. Het doel van deze pilot was het duurzaam en eerder stoppen van huiselijk geweld en kindermishandeling. Deze pilot is

een samenwerking tussen Veilig Thuis Drenthe, Stichting Welzijnswerk Hoogeveen, Veilig Opgroeien van gemeente Hoogeveen en de politie. De pilot is afgerond, met positief effect. De werkwijze wordt daarom structureel en breed omarmd. In het kort betekent de werkwijze dat er binnen 24 uur een hulpverlener op de bank moet zitten als er een huiselijk geweld-incident is geweest waar de politie ter plaatse moest komen. Het doel is dat er een plan wordt gemaakt om de directe veiligheid van de gezinsleden te borgen, maar ook dat er wordt gekeken wat er op de langere termijn nodig is aan zorg voor individuele gezinsleden én het gezin als systeem. Om de werkwijze duurzaam te borgen, heeft stichting Welzijnswerk een prominente rol gekregen. Zij hebben extra middelen nodig om dit te kunnen borgen naast reguliere werkzaamheden. De dekking vindt plaats door een verschuiving van een budget ad € 21.043 te verplaatsen van tweedelijns naar eerstelijns. Dit betekent een verschuiving van taakveld 672 naar 620.

620 Indexatie Veilig Thuis Drenthe (VTD)

Voor 2025 is rekening gehouden met een indexatie van de tarieven van de GGD. Op basis van inschattingen wordt een stijging verwacht van € 78.000.

620 Indexatie welzijnswerk

De huidige cao Sociaal Werk loopt van 1 juli 2023 tot en met 31 juli 2025. Deze cao leidt tot een loonstijging in 2025 van 2%. In de lopende cao is opgenomen dat vanaf 1 januari 2025 de uitloopschalen standaard worden doorgevoerd waardoor er per schaal 2 periodieken bijkomen. Dat betekent voor 2025 een bijkomende stijging van de loonkosten van 3% over het hele jaar. Gevolg is dat de totale loonkostenstijging op grond van de lopende cao met ingang van 2025 5% bedraagt. Het betreft een kostenstijging van in totaal € 275.000 verdeeld over verschillende programma's. De stijging voor Gezond & Vitaal bedraagt € 44.000. Per 1 augustus 2025 gaat een nieuwe cao in. Het is nu nog niet bekend hoeveel de lonen hierdoor stijgen. De loonstijging als gevolg van deze nieuwe cao is dan ook niet meegenomen in de index van 5%.

630 Kwijtschelding belastingen

We zien al enkele jaren dat we minder kwijtschelding verlenen dan dat we begroten. Hierop passen we de begroting aan. De kosten van kwijtschelding vallen onder de 100% kostendekkendheid van de rioolheffing en afvalstoffenheffing.

630 Aanpak armoedebestrijding

De gemeenteraad heeft op 21 december 2023 de aanpak armoedebestrijding vastgesteld. De financiële consequenties verwerken we in deze kadernota.

630 Uitvoeringsplan Schuldhulpverlening

Bij het vaststellen van het uitvoeringsplan schuldhulpverlening op 13 februari jl. is besloten de uitgaven van dit plan in 2025 en 2026 op te nemen in de kadernota 2025. Het betreft voor beide jaren een bedrag van € 136.000. In de circulaire 2024 worden middelen voor het versterken van de dienstverlening voor armoede en schulden' van € 40 miljoen landelijk toegevoegd aan de algemene uitkering. De uitgaven kunnen na toekenning van de financiële middelen budgetneutraal in de begroting worden verwerkt. Voor de gemeente Hoogeveen betreft het een jaarlijkse bijdrage van € 134.000. De resterende € 2.000 wordt bekostigd vanuit de financiële middelen voor de preventie aanpak schuldhulpverlening.

	2025	2026
Coördinator financiële dienstverlening	€ 76.000	€ 76.000
Deskundigheidsbevordering vrijwilligers	€ 20.000	€ 20.000
Uitbreiding formatie vroegsignalering	€ 40.000	€ 40.000
Totaal	€ 136.000	€ 136.000

630 Integrale dienstverlening

Om de ontwikkeling van de integrale toegang proWIJZ, het team regie en de toepassing van de Omgekeerde Toets ook nadrukkelijker financieel te onderbouwen is een verschuiving van het X budget naar het budget integrale toegang aangewezen. Het sluit aan bij de meer gezinsgerichte aanpak die wordt ingezet en het stimuleert het werken vanuit de bedoeling (=Omgekeerde Toets) en het domein overstijgend samenwerken. De verwachting is dat de kosten in de loop der jaar meer verschuiven van taakveld 672 naar taakveld 630. De verschuiving is een inschatting en is per saldo budgetneutraal.

672 Integrale dienstverlening

Zie '630 Integrale dienstverlening'.

672 Eerder erbij

Zie '620 Eerder erbij'.

672 Moeders van Hoogeveen

Zie '610 Moeders van Hoogeveen'.

672 Jeugdhulpregio Drenthe

Jaarlijks wordt de begroting voor de Jeugdhulpregio Drenthe (JHRD) vastgesteld. Naar aanleiding van het addendum bij de samenwerkingsovereenkomst die medio 2023 is vastgesteld, zijn in de begroting 2024 ook de kosten van het regioteam opgenomen. Gezien de opdrachten die aan het regioteam zijn toebedeeld via het mandaatbesluit, dient voor 2024 ook de beschikbaarheidsfinanciering voor JH+ en voor gezinspsychiatrie (beide onderdeel van de opdracht rondom schaarse voorzieningen die bij het regioteam is belegd) via de begroting van de JHRD gefaciliteerd te worden. Hierdoor is meerjarig een ophoging van het JHRD-budget met € 90.000 nodig om volgens de afgesproken verdeelsleutel het deel voor de gemeente Hoogeveen te bekostigen.

672 Indexatie jeugdhulp

Voor de indexatie van de jeugdhulp-budgetten wordt gebruik gemaakt van het OVA-percentage. Het voorlopige OVA-percentage voor 2025 is ten tijde van het opstellen van de kadernota nog niet bekend. Dit voorlopige percentage wordt in de periode tussen de kadernota en de begroting bekend gemaakt. Om met de kadernota wel alvast een percentage mee te nemen wordt gebruik gemaakt van het OVA-percentage van 2024. Deze bedraagt 4,94%. Dit percentage afgezet tegen de jeugdhulpbudgetten zorgt voor een verhoging van € 836.000 in 2025 en vanaf 2026 een verhoging van € 762.000.

682 Indexatie jeugdhulp (jeugdbescherming/-reclassering)

Voor de indexatie van de jeugdhulp-budgetten jeugdbescherming en jeugdreclassering wordt gebruik gemaakt van het OVA-percentage. Het voorlopige OVA-percentage voor 2025 is ten tijde van het opstellen van de kadernota nog niet bekend. Dit voorlopige percentage wordt in de periode tussen de kadernota en de begroting bekend gemaakt. Om met de kadernota wel alvast een percentage mee te nemen wordt gebruik gemaakt van het OVA-percentage van 2024. Deze bedraagt 4,94%. Dit percentage afgezet tegen de jeugdhulpbudgetten zorgt voor een verhoging van € 99.000 in 2025 en vanaf 2026 € 90.000.

682 Gecertificeerde instellingen

Op 18 oktober hebben het Rijk en de VNG een akkoord bereikt over een landelijk tarief voor de uitvoering van jeugdbescherming en de jeugdreclassering. Deze nieuwe tarieven zijn per 1 januari 2024 van kracht voor de gecertificeerde instellingen in alle jeugdhulpregio's in Nederland. Dit leidt tot een structurele toename van de kosten van € 275.000. Achterliggende reden voor deze nieuwe tarieven is om de werkdruk voor jeugdbeschermers en jeugdreclasseringsmedewerkers structureel

omlaag te brengen en hiermee ruimte te creëren zodat deze professionals beter hun werk kunnen uitvoeren. Daarnaast betekent dit dat er landelijk vanuit dezelfde afspraken gewerkt gaat worden.

710 Indexatie Jeugdgezondheidszorg GGD

Vanaf 2025 is rekening gehouden met een indexatie van de tarieven van de GGD. Op basis van inschattingen wordt voor 2025 een stijging verwacht van € 62.000. Bij het opstellen van de begroting 2025 wordt op basis van de meerjarenbegroting van de GGD de toekomstige jaren ook geïndexeerd.

Geen financiële mutaties

Sluitend aanbod onderwijs-zorg-re-integratie

Samen met partners werken we aan een plan voor een sluitend aanbod onderwijs-zorg-re-integratie voor de jongeren in onze gemeente. Het plan bevat ook een financiële vertaling. Indien nodig komen we met een voorstel voor extra middelen in de programmabegroting 2025-2028.

Jongerenruimte

In het kader van de opgave jongerenwerk is onderzocht of er in Hoogeveen behoefte is aan een fysieke ontmoetingsplek voor jongeren. Dit, naar aanleiding van een in november 2022 aangenomen motie van de gemeenteraad. Conclusie is dat er onvoldoende toegankelijke fysieke plekken zijn. Samen met de jongeren en betrokken instellingen wordt onderzocht wat er nodig is en wat het kost. De kosten worden meegenomen in de programmabegroting 2025-2028.

Welke grote ontwikkelingen zien we op de gemeente afkomen voor de volgende 10 jaar (Niet zijnde investeringen):

Jeugdhulp

- Binnen tien jaar staat er een sterk lokaal team in Hoogeveen. Dit lokale team wordt gevormd door professionals die binding hebben of voelen met de inwoners van Hoogeveen. Ze weten wat de opgaven zijn in Hoogeveen en wat ze kunnen bijdragen aan onze samenleving. Er wordt door hen dichtbij en laagdrempelig begeleiding en behandeling geboden voor opvoed- en opgroeihulpvragen. Wanneer deze hulp niet voldoende is, verwijst het lokale team naar specialistische en/of intensievere vormen van Jeugdhulp die regionaal is ingekocht.
- Binnen tien jaar is het jeugdbeschermingsnetwerk drastisch verbeterd. Iedereen die met kinderen en gezinnen werkt, weet dat we samen staan voor de veiligheid van onze inwoners. Iedereen kent de meldcode en niemand voelt zich alleen staan als er zorgen zijn over een kind of gezin. We zijn er voor alle kwetsbare inwoners (van -9 maanden tot 100+ jaar). We werken transparant naast onze inwoners, ook als het heel spannend wordt. We tonen lef; we bespreken zorgen open en vinden samen met gezinnen een manier om de veiligheid duurzaam te borgen.
- Binnen tien jaar, staat er een sterke lokale coalitie rondom 'Kansrijke Start', zodat de kinderen in Hoogeveen vanaf het allereerste begin binnen hun mogelijkheden de beste start krijgen.
- Binnen tien jaar, moeten onze meest kwetsbare inwoners de beste zorg krijgen. Deze inwoners voelen onze betrokkenheid, doordat we langdurig samen oplopen met deze gezinnen. We hebben en nemen ruimte voor creatieve, op maat gemaakte oplossingen, in lijn met de omgekeerde toets-gedachte. Zo maken we een verschil en doorbreken we intergenerationele cycli.
- Binnen tien jaar, werken we binnen een financieel houdbaar jeugdhulpstelsel, doordat we ons richten op bovenstaande punten.

Verdere robotisering/automatisering

Laaggeschoolde banen die routinematige taken omvatten, zoals eenvoudige productietaken, administratieve taken en routinematig transport, lopen een risico om de aankomende 10 jaar verder geautomatiseerd te worden. Dit kan leiden tot een afname van beschikbare banen voor mensen met een laag opleidingsniveau. Deze werknemers zullen waarschijnlijk nieuwe vaardigheden moeten

aanleren om relevant te blijven op de arbeidsmarkt. Dit kan training omvatten in digitale vaardigheden, klantenservice, zorgtaken en andere gebieden waar menselijke interactie en creativiteit belangrijk zijn en minder vatbaar zijn voor automatisering.

Gezond en Vitaal

Trends en ontwikkelingen

Sociale basis, welzijn en zorg

Integraal Zorgakkoord (IZA)

In 2022 hebben het ministerie van VWS, koepelorganisaties van zorgaanbieders, artsen, ziekenhuizen, zorgverzekeraars, patiënten en de VNG het Integraal Zorgakkoord (IZA): "Samen werken aan gezonde zorg" ondertekend. Het IZA heeft als doel de zorg voor de toekomst goed, toegankelijk en betaalbaar te houden. De landelijke ambities zijn in Drenthe omgezet in een Regioplan Integraal Zorgakkoord Drenthe 'Gezonde Marke'. In het Drentse plan zijn zes regio-opgaven geformuleerd die de koers voor de toekomst bepalen. Deze opgaven zijn:

1. het versterken van de sociale basis;
2. het creëren van een gezonde leefomgeving;
3. het verzekeren van toegankelijke zorg;
4. het hanteren van een netwerkaanpak;
5. het omarmen van technologische innovaties en transformaties;
6. het bouwen aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt.

Het uitgangspunt is de focus te verleggen van ziekte naar gezondheid. In 2024 wordt er voor de zomer een werkagenda vastgesteld waarin duidelijk wordt wat we op korte termijn concreet gaan doen.

Gezond en Actief Leven Akkoord

Het GALA is een akkoord tussen Rijk, zorgverzekeraars, gemeenten en GGD. Het GALA is gericht op het terugdringen van gezondheidsachterstanden, het bevorderen van een gezonde leefstijl, het versterken van de mentale gezondheid, het realiseren van een gezonde fysieke leefomgeving en het versterken van de sociale basis en domeinoverstijgend samenwerken. Het GALA bevat niet vrijblijvende afspraken voor gemeenten.

In 2023 is het programmaplan Gezond en Actief Leven Hoogeveen vastgesteld en hebben we akkoord gekregen vanuit het Rijk op het plan. Vanuit 6 opgaven werken we aan meer inwoners die gezond en gelukkig meedoen. De opgaven zijn:

1. meer kinderen hebben een kansrijke start;
2. inwoners ervaren een betere mentale gezondheid;
3. meer inwoners hebben een gezond gewicht;
4. meer inwoners hebben een rookvrije omgeving;
5. meer vitale senioren die minder kwetsbaar zijn;
6. samenwerking met inwoners.

Door vanuit gemeenten nog een stap extra te zetten in het bevorderen van gezondheid van inwoners en nog beter samen te werken met het medisch domein is de verwachting dat we beter in staat zijn om de juiste zorg op de juiste plek te bieden en daar waar zorg niet nodig is deze te voorkomen of anders op te lossen.

Doorontwikkeling Domein Overstijgende Samenwerking (DOS)

In 2014 is in Hollandscheveld de DOS-ontwikkeling gestart. Een werkwijze waarin, op initiatief van de inwoners van Hollandscheveld, wordt gewerkt aan het anders vormgeven van zorg en ondersteuning. Wanneer er een zorg of ondersteuningsvraag is dan wordt er door de dorpsregisseur of moatwerkers (wijkverpleegkundigen) samen met inwoners gekeken naar een passende oplossing. Een oplossing op maat door samenwerking tussen informele zorg, Wmo, Zorgverzekeringswet en Wet Langdurige Zorg. In 2023 zijn er in Drenthe 6 andere gemeenten met 9 gemeenschappen gestart met de DOS-werkwijze en in Groningen 4 gemeenten met 10 gemeenschappen. Met deze verbreding wordt ook de DOS-aanpak in Hoogeveen verankerd en doorontwikkeld.

Ook in Hoogeveen zetten we in op uitbreiding van de werkwijze. Met de inwoners in Elim werken we aan het starten van DOS Elim. Daarnaast wordt er gewerkt aan de ontwikkeling van DOS Krakeel.

Versterken van de sociale basis: huizen van de buurt

De sociale basis bestaat uit wat bewoners met en voor elkaar doen, preventieve activiteiten die de gezondheid en mentale weerbaarheid bevorderen en laagdrempelige basisvoorzieningen. Zowel in het IZA, GALA als in ons eigen 'Herontwerp Sociaal Domein 2022-2025' staat het versterken van de sociale basis centraal. Hiermee kunnen we het hoofd bieden aan de vergrijzing, de toenemende zorgkosten en de krapte op de arbeidsmarkt van de zorg.

Om de sociale basis te versterken kiezen we in Hoogeveen voor het inrichten van 'Huizen van de Buurt'. Dat zijn fysieke plekken in buurt-/dorpshuizen waar bewoners terecht kunnen voor lichte ondersteuning bij sociale, psychische en materiële problemen, voor sociale ontmoetingen en voor activiteiten die de eigen kracht en de zelfredzaamheid bevorderen (waaronder herstelactiviteiten). In 1 of meerdere huizen van de buurt worden herstelactiviteiten (cursussen, workshops e.d.) voor en door inwoners met psychische problematiek aangeboden. De ondersteuning wordt geboden door (geschoolde) vrijwilligers in samenwerking met professionele hulpverleners. Indien nodig worden inwoners begeleid naar gespecialiseerde ondersteuning en zorg. Het aanbod van een 'Huis van de Buurt' is gebaseerd op de wensen, behoeften én mogelijkheden van de wijk- en dorpsbewoners zelf. In 2024 worden Huizen van de Buurt ingericht in d'Olde Bieb, 't Knooppunt en De Magneet en onderzocht of er behoefte is aan 'Huizen van de Buurt' in de dorpen en De Weide. In 'd Olde Bieb worden ondersteuning en herstelactiviteiten aangeboden door en voor mensen met psychiatrische problematiek.

Versterken en vernieuwen van het professioneel welzijnswerk

Door de vergrijzing, de toenemende zorgkosten en de krapte op de arbeidsmarkt van zorg wordt er steeds meer gevraagd van de sociale basis en daarmee van het professioneel welzijnswerk. De afgelopen jaren hebben we ook gewerkt aan het professionaliseren en stroomlijnen van de hulpverlening door het inrichten van sociale wijkteams en met het Project Versterken Regie. Hierdoor signaleren we inwoners met meervoudige problematiek eerder en bieden we hulp en ondersteuning op maat. Deze professionaliseringsslag vergroot de druk op het professioneel welzijnswerk, maar vermindert druk op de geïndiceerde zorg (Wmo en Jeugdzorg).

Door betere vindbaarheid/doorverwijzing, vergrijzing, complexere hulpvragen en wachtlijsten bij zorgaanbieders lopen de wachttijden bij het welzijnswerk op. Ongeveer 15 casussen staan bij de SWW op de wachtlijst voor casusregie, 55 voor maatschappelijk werk en 25 voor onafhankelijke cliëntondersteuning. Voor het beheersen van de wachttijden willen we vanaf 2025 extra formatie algemeen maatschappelijk werk inzetten voor de sociale wijkteams/casusregie en extra formatie onafhankelijke cliëntondersteuning.

Het is op termijn niet mogelijk om elke toename van de vraag in de sociale basis 1 op 1 te vertalen in formatie-uitbreiding. Dit kan de gemeente financieel niet opvangen en ook krapte op arbeidsmarkt stelt grenzen. We zullen dan ook dit jaar samen met de SWW verkennen hoe we de groeiende vraag in de toekomst kunnen opvangen met vernieuwing/transformatie van het professioneel welzijnswerk, her-prioritering van taken en fasering van werkzaamheden.

Tegelijkertijd zullen we bij de uitwerking van het Integraal Zorgakkoord in Drenthe zoeken naar additionele financiering van het welzijnswerk. Investerings van gemeenten in preventie en gezondheid zorgen voor besparingen in de zorg. Om de verschuiving van zorg naar gezondheid te stimuleren is het noodzakelijk dat gemeenten hiervoor compensatie ontvangen. In Drents verband trekken we hiertoe gezamenlijk op richting zorgverzekeraars en VWS.

Beschermd wonen en maatschappelijke opvang

Zowel op het gebied van beschermd wonen als maatschappelijke opvang wordt door het Rijk gestreefd naar het toeleiden van de doelgroep naar zo zelfstandig mogelijk wonen al dan niet met begeleiding. Om dit te stimuleren wordt beschermd wonen doorgedecentraliseerd van centrumgemeenten naar alle gemeenten.

De invoerdatum van de doordecentralisatie is diverse keren opgeschoven. Recent is bekend geworden dat de doordecentralisatie ook in 2025 nog niet van start gaat.

We zijn ons al een aantal jaren aan het voorbereiden op de doordecentralisatie en hebben daar dit jaar een eerste belangrijke stap in gezet. Vanaf 1 januari 2024 doen we zelf de indicatiestelling voor beschermd wonen.

Eind 2024 is onderzoek gedaan naar de behoeften van de cliënten van maatschappelijke opvang en beschermd wonen in de centrumregio Assen. De resultaten worden gebruikt voor de voorbereiding van de inkoop beschermd wonen in 2025 en voor de aanbesteding van de inloopvoorziening voor dak- en thuislozen in Hoogeveen in 2024. Dit kan leiden tot extra kosten voor de inloopvoorziening in 2025. Indien mogelijk worden deze meegenomen in de programmabegroting 2025-2028.

Inkoop begeleiding Wmo

In 2025 wordt er een inkoopprocedure gestart voor inkoop begeleiding Wmo inclusief dagbesteding. De nieuwe inkoopcontracten treden in werking met ingang 1 januari 2026. Vanuit aanbieders komen signalen dat de huidige tarieven en contractuele afspraken niet meer passen bij de werkelijke kosten die zij maken. Wij voorzien voor de begroting 2026 een uitzetting van de kosten voor Wmo begeleiding.

Pre-mantelzorgwoningen

Op dit moment is het al mogelijk om vergunningvrij een mantelzorgwoning te plaatsen, maar voor pre-mantelzorgwoningen hebben wij nog geen beleid en vergunningsprocedure. In de eerste helft van 2024 onderzoeken we wat er nodig is om pre-mantelzorgwoningen in onze gemeente mogelijk te maken.

We verwachten in het najaar van 2024 hierover een voorstel aan de gemeenteraad aan te kunnen bieden.

Inclusie en diversiteit

Iedereen in Hoogeveen telt mee en doet mee. Dat is ons streven. Om dit te realiseren geven we in 2025 extra aandacht aan lhbtqi+. De mentale gezondheid van lhbtqi+-personen is aanzienlijk slechter dan die van heteroseksuele personen. Ook hebben 11% van de lhbtqi+-personen de afgelopen vijf jaar te maken gehad met een fysiek of seksueel geweldsincident. Het is dan ook van belang om de maatschappelijke acceptatie van lhbtqi+ extra impulsen te geven. We werken hieraan samen met de werkgroep Algemene Lokale Inclusieagenda en met de bibliotheek.

GGD Drenthe

Transformatie Veilig Thuis Drenthe

Veilig Thuis Drenthe is onderdeel van GGD Drenthe en vervult in Drenthe een aantal wettelijke taken in de jeugd- en gezinsbeschermingsketen. Veilig Thuis Drenthe dient, samen met de gemeenten en jeugdhulporganisaties, een transformatie door te maken naar een expertisecentrum gericht op kind- en gezinsbescherming. De transformatie daarvoor ligt vooral bij Veilig Thuis; deze organisatie moet aansluiten op hetgeen er al georganiseerd is in het lokale veld. Veilig Thuis Drenthe heeft een inhoudelijk meerjarenplan ingediend bij de twaalf Drentse gemeenten. Hier gaat een begroting mee gepaard. Over het al dan niet toekennen van extra middelen vanaf 2025 en verder, moet nog besluitvorming plaatsvinden.

Governance Zorg en Veiligheid

De Algemene Besturen van de Veiligheidsregio Drenthe (VRD) en GGD Drenthe hebben in december 2023 ingestemd met de lijn van het rapport 'Ontwikkeling van een integrale governance Zorg en Veiligheid in Drenthe en de organisatorische inbedding van het Zorg- en Veiligheidshuis Drenthe'. Hierin wordt een efficiëntere en betere samenwerking en besluitvormingsstructuur op het gebied van zorg- en veiligheid beschreven, waaronder onder andere Veilig Thuis Drenthe valt. De huidige besluitvormingsstructuur is diffuus.

Het voorstel is om de bestaande Gemeenschappelijke Regeling GGD Drenthe om te vormen zodat deze gaat bestaan uit twee stevige onderdelen: zorg en veiligheid en publieke gezondheid (namen zijn werktitels) die beiden een bestuurlijke vertegenwoordiging krijgen in een Bestuursadviescommissie (BAC). Hier komen inhoud en middelen bij elkaar en wordt gesproken over koers en strategie. De Bestuursadviescommissies zijn formeel niet besluitvormend, maar geven zwaarwegend advies aan het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling.

Daarnaast komt er een Bestuurlijke Netwerktafel Zorg en Veiligheid (BNT). Hierin bespreken gemeenten en netwerkpartners strategische bestuurlijke onderwerpen op het snijvlak van zorg en veiligheid. Hiermee is het helder op welke tafels de besluiten worden voorbereid en genomen.

Omgevingswet

Begin 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. De GGD verwacht een toenemend aantal adviesvragen vanuit gemeenten. Vooral nog betreft het een additionele taak. De GGD vraagt de Drentse gemeenten deze taak op te nemen als basistaak, zodat ze voldoende toegerust is op het beantwoorden van de vragen vanuit de gemeenten. We willen eerst het aantal adviesvragen monitoren alvorens deze stap te zetten.

Groen en natuur

Biodiversiteit en natuurinclusiviteit

We zien een toenemende sturing door Europa en Den Haag en de Provincie door middel van regeling om de opgave op biodiversiteit en natuurinclusiviteit te halen, zie het nationaal en provinciaal programma landelijk gebied (NPLG en DPLG). De gemeente Hogeveen, agrariërs en inwoners zullen zich ook in de komende jaren moeten blijven inzetten voor behoud en herstel van de (stedelijke) natuur, hiervoor zetten we het 'Aanvalsplan groenblauw' in, gericht op biodiversiteit.

Betrokkenheid inwoners

We zien veel animo bij inwoners, vrijwilligers en scholen om in en voor de natuur te werken. Ze zetten zich in voor groene schoolpleinen, groene woonomgevingen, dorpsbosjes, stadsparken en natuurgebieden. Tegelijk zien we inwoners die de gemeente kritisch volgen op het groenbeheer en de voorbeeldrol van de gemeente als het gaat om ecologie.

De gemeente Hogeveen kan een bijdrage leveren aan de ondersteuning van vrijwilligersgroepen die zich inzetten voor het landschap, bijvoorbeeld 'Landschap van de Toekomst'. Deze vrijwilligersgroep zet zich in voor het versterken van het bijzondere veenlandschap. In 2024 hebben we een financiële bijdrage aan deze vrijwilligersgroep geleverd voor zaalhuur.

Betrokkenheid van inwoners geven we een plek binnen ons 'Aanvalsplan groenblauw' gericht op biodiversiteit.

Landelijk gebied

Het landelijk gebied kent de komende jaren naar verwachting een grote ontwikkeling. We hebben budget nodig om landschappelijke verbetering door agrariërs en grondeigenaren te kunnen stimuleren, met name via AND (Agrarische Natuur Drenthe) en de Gebiedscoöperatie Zuidwest-Drenthe.

Hiermee kunnen we projecten als bloemrijke akkers en kruidenrijk grasland en andere relevante initiatieven ondersteunen, in aanvulling op andere bestaande externe regelingen. Deze projecten hebben een economische meerwaarde voor agrariërs/ondernemers (en daarmee voor werkgelegenheid) en meerwaarde voor landschap en ecologie. We sturen hierop vanuit ons 'Aanvalsplan groenblauw' gericht op biodiversiteit.

Bij het programma RO en Sport wordt een toelichting gegeven op het budget hiervoor, gericht op ondersteuning van initiatieven voor het landelijk gebied (economisch en landschappelijke kwaliteit).

Ondernemers en vergroening

Vanuit de Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe werkt Hoogeveen aan een plan van aanpak toekomstbestendige bedrijventerreinen (TBBT). Onder andere gericht op vergroening. Het plan van aanpak moet leiden tot een uitvoeringsprogramma. Vanuit het Aanvalsplan groenblauw doen we in 2024 een verkenning naar het versterken van 'het groene hart' van De Wieken (Dr. A. Philipsstraat) en mogelijke andere pilots. En we maken vanuit het Aanvalsplan een tool om vergroening van bedrijfspanden te visualiseren, om zo ondernemers te inspireren.

Zie budget hiervoor bij programma Economie.

Klimaatadaptatie

Vanuit de vastgestelde adaptatiestrategie is een knelpuntenanalyse uitgevoerd om inzichtelijk te krijgen waar de prioriteitsgebieden liggen op het gebied van wateroverlast en hittestress. Er zijn 17 prioriteitslocaties voor waterberging benoemd en vijf voor hittestress. In de knelpuntenanalyse zijn oplossingsrichtingen uitgewerkt met indicatieve kosten. Dit stelt ons in staat om plannen per buurt op maat te maken, projecten in te plannen en het investeringsbudget doelmatig te besteden.

Financiële ontwikkeling

Omschrijving (Bedragen x € 1.000) - is voordeel/ + is nadeel	Categorie	2025	2026	2027	2028
430 Vervoer leerlingen	2	65	65	65	65
570 Stimuleringsregeling biodiversiteit	3	48	48	48	48
570 Werkbudget Aanvalsplan groenblauw	3	32	32	32	32
610 Welzijnswerk: algemeen maatschappelijk werk	2	99	99	99	99
610 Indexatie Welzijnswerk	1	185	185	185	185
610 Interwonen	1	24	24	24	24
620 Onafhankelijke cliëntondersteuning	2	55	55	55	55
660 Wmo vervoer	1	24	24	24	24
671a Wmo hulp bij huishouden	1	527	539	539	539
671b Wmo begeleiding	1	245	252	252	252
671c Wmo dagbesteding	1	133	137	137	137
681a Beschermd wonen	1	-1.500			
710 Indexatie Algemene gezondheidszorg GGD	1	2	2	2	2

Toelichting mutaties

430 Vervoer leerlingen

Op basis van de realisatie cijfers 2023, gecombineerd met een NEA-indexatie van 3,4% moet het budget voor leerlingenvervoer structureel met € 65.000 worden opgehoogd. Reden hiervoor is niet zozeer een volumestijging, maar een toename van kinderen met een aangepaste vervoersbehoefte waardoor de kosten hoger zijn.

570 Stimuleringsregeling biodiversiteit

Deze nieuw op te stellen regeling is bedoeld om inwoners en organisaties te stimuleren om bij te dragen aan de rijkdom aan soorten planten en dieren (biodiversiteit) en hiervoor maatregelen te nemen. Het stimuleringsbudget verdelen we dan als volgt:

- € 15.000 per jaar voor bewonersinitiatieven;
- € 30.000 per jaar voor vergroening van één schoolplein. Een eventueel tweede school die zich hiervoor meldt, kan een bijdrage vragen vanuit het 'plan per school' (zie BMTO);
- € 3.000 per jaar voor een 'Groen klimaatplein' voor tuincentra in samenwerking met Tuinbranche Nederland en WDO Delta (<https://www.tuinbranche.nl/groen-klimaatplein>).

In totaal leidt dit tot een budgetbijstelling van € 48.000.

570 Werkbudget aanvalsplan groenblauw

Net als in 2024 is budget nodig voor de organisatie van en deelname aan bijeenkomsten, voor communicatie, deelname aan landelijke communicatiecampagnes en voor deelname aan het kennisplatform stichting Steenbreek. Het budget voor 2024 is € 22.000. Een verhoging is nodig om middelen in te zetten voor de deelname aan het NK-tegelwippen. Doel ervan is inwoners te stimuleren tuinen te ontstemen en te vergroenen. Met de inzet van een tegeltaxi (€ 10.000 per jaar) kunnen we meer bewoners stimuleren.

In totaal leidt bovenstaande tot een budgetbijstelling van € 32.000.

610 Welzijnswerk: algemeen maatschappelijk werk (amw)

Er is 1 fte maatschappelijk werk extra nodig voor de sociale wijkteams om wachttijden bij het maatschappelijk werk te verminderen en te beheersen en gebruik van dure geïndiceerde zorg te beperken. De sociale wijkteams en de nieuwe regiefuncties (Project Versterken Regie) vergroten de druk op het amw. De maatschappelijk werkers moeten een brede intake uitvoeren van de inwoners die besproken worden in de sociale teams. Dit is een noodzakelijke professionaliseringsslag om de juiste ondersteuning/regiefunctie te kunnen inzetten. Daarnaast worden door de sociale wijkteams en de bekendheid van de regiefuncties meer kwetsbare inwoners gesignaleerd en aangemeld.

Een deel van de extra formatie wordt ingezet voor wachtlijstbeheer om zicht te houden op de cliënten, overbruggingshulp te bieden en escalatie te voorkomen. Met de extra formatie wordt de inzet van jeugdzorg en Wmo-verstrekkingen voorkomen en verminderd. Uit de eerste ervaringen blijkt dat de sociale wijkteams en de nieuwe regiefuncties leiden tot minder inzet van geïndiceerde zorg. Deze vraag om extra formatie leidt tot een budgetbijstelling van € 99.000.

610 Welzijnswerk: index

De huidige cao Sociaal Werk loopt van 1 juli 2023 tot en met 31 juli 2025. Deze cao leidt tot een loonstijging in 2025 van 2%. In de lopende cao is opgenomen dat vanaf 1 januari 2025 de uitloopschalen standaard worden doorgevoerd waardoor er per schaal 2 periodieken bijkomen. Dat betekent voor 2025 een bijkomende stijging van de loonkosten van 3% over het hele jaar. Gevolg is dat de totale loonkostenstijging op grond van de lopende cao met ingang van 2025 5% bedraagt. Het betreft een kostenstijging van in totaal € 275.000 verdeeld over verschillende programma's. De stijging voor Gezond & Vitaal bedraagt € 185.000. Per 1 augustus 2025 gaat een nieuwe cao in. Het is nu nog niet bekend hoeveel de lonen hierdoor stijgen. De loonstijging als gevolg van deze nieuwe cao is dan ook niet meegenomen in de index van 5%.

610 Interwonen

De cao Sociaal Werk geldt ook Interwonen. We gaan daarom ook bij Interwonen uit van een loonkostenstijging van 5% net als bij het welzijnswerk (zie hierboven).

620 Onafhankelijke cliëntondersteuning

Er is 0,56 fte cliëntondersteuning extra nodig om wachttijden te verminderen en de inzet van passende hulp te bespoedigen en ook de doorstroom naar de Wet langdurige zorg. Er staan ongeveer 25 cliënten op de wachtlijst. De gemiddelde wachttijd is 15 weken. De wachtlijst is structureel en het gevolg van vergrijzing, complexere vragen, betere vindbaarheid/doorverwijzing en wachtlijsten bij zorgaanbieders. Deze uitbreiding leidt tot een verhoging van het budget van € 55.000.

660 Wmo vervoer

Binnen Publiek Vervoer is de afspraak gemaakt om een NEA-indexatie toe te passen van 3,4% (peiljaar 2024). Op basis hiervan moet het budget structureel worden verhoogd. Omdat voor de indexatie nu gebruik is gemaakt van het peiljaar 2024 zal ten tijde van de begroting 2025 nogmaals worden beoordeeld of het budget moet worden bijgesteld. Vooralsnog leidt bovenstaande tot een bijstelling van het budget van € 24.000.

671a Wmo hulp bij huishouden

De kosten zijn afhankelijk van de indexatie en de ontwikkeling van de vraag.

Binnen de Wmo hebben we te maken met de Algemene Maatregel van Bestuur Reële prijzen Wmo. We moeten als opdrachtgever reële prijzen betalen voor de producten die we inkopen. Voor de Wmo-producten hebben we afspraken gemaakt over indexaties. Deze zijn op advies van de VNG gekoppeld aan het landelijk vastgestelde OVA-percentage (voorlopig 4,94% voor 2024). Deze inschatting kan worden bijgesteld in de begroting. Dit leidt in 2025 tot een bijstelling van het budget van € 527.000.

671b Wmo begeleiding

Voor de mutatie bij Wmo dagbesteding verwijzen wij u naar de tekst 671a Wmo hulp bij de huishouding. We hebben deze op dezelfde wijze benaderd. Ook deze mutatie kan worden bijgesteld ten tijde van de begroting. Vooralsnog hanteren we het OVA-percentage 2024 van 4,94%. Dit leidt in 2025 tot een bijstelling van het budget van € 245.000.

671c Wmo dagbesteding

Voor de mutatie bij WMO dagbesteding verwijzen wij u naar de tekst bij 671a Wmo hulp bij de huishouding. We hebben deze op dezelfde wijze benaderd. Ook deze mutatie kan worden bijgesteld ten tijde van de begroting. Vooralsnog hanteren we het OVA-percentage 2024 van 4,94%. Dit leidt in 2025 tot een bijstelling van het budget van € 133.000.

681a Beschermd wonen

Met de openstelling van de Wet langdurige zorg voor mensen met een psychische stoornis per 1 januari 2021 zijn veel meer cliënten dan verwacht uitgestroomd uit beschermd wonen. De nieuwe instroom is beperkt. De verwachting was dat de rijksbijdrage voor beschermd wonen zou worden verlaagd. Een bijstelling heeft echter tot nu toe nog niet plaatsgevonden. Als gevolg van een fors lager aantal cliënten en daarmee lagere kosten, en een rijksbijdrage die hier niet op is aangepast, hebben we de afgelopen jaren een flink overschot op deze rijksmiddelen. Nu de doordecentralisatie van beschermd wonen ook in 2025 niet van start gaat, gaan we ervan uit dat ook in 2025 sprake is van een overschot. Op basis van de resultaten in de afgelopen jaren verwachten we dat Hoogeveen € 1.500.000 ontvangt uit het overschot.

710 Indexatie Algemene gezondheidszorg GGD

Voor 2025 is rekening gehouden met een indexatie van de tarieven van de GGD. Op basis van inschattingen wordt een stijging verwacht van € 2.000.

Onzekerheden en risico's

Uitvoering plan basiskwaliteit natuur

In 2024 vindt een inventarisatie plaats van de basiskwaliteit van de natuur in onze gemeente met subsidie van de provincie. We laten de 'gewone' soorten inventariseren buiten de natuurgebieden en komen met aanbevelingen op basis van de uitkomsten. De meerkosten hiervan zijn nog niet in te schatten.

Wmo voorzieningen

In de meerjarenbegroting is al rekening gehouden met volumegroei en prijsstijgingen.

We zien de laatste jaren een behoorlijke prijsstijging van de hulpmiddelen Wmo. Dit komt door de stijging van grondstofprijzen, energieprijzen en hogere personeelskosten. In de afgelopen twee jaar zijn er hogere indexaties afgesproken dan contractueel vastgelegd. In 2024 is een nieuwe overeenkomst gesloten voor Wmo hulpmiddelen. De nieuwe tarieven zijn hoger dan vastgelegd in de oude overeenkomst, hiermee is al rekening gehouden in de meerjarenbegroting. Gezien prijsontwikkeling van de afgelopen jaren bestaat het risico dat de uiteindelijke prijsstijging hoger zal zijn dan nu in de meerjarenbegroting is meegenomen. Wanneer dit het geval is, zal in de begroting nog een bijstelling plaatsvinden.

Vergrijzing

Het landelijk gehanteerde Wmo-voorspelmodel laat zien dat de vergrijzing voor Hoogeveen de komende jaren doorzet (stijging van 7% in 2027 aan Wmo gebruikers t.o.v. 2022). Dit heeft ook gevolgen voor de in te zetten formatie, waarvoor dekking nodig zal zijn. Gedurende de loop van het jaar zullen wij monitoren in hoeverre de realisatie gelijk is aan het voorspelmodel en zal in de begroting de financiële behoefte ander worden geëvalueerd.

Beschermd wonen

Vanaf 1 januari 2024 doen we zelf de indicatiestelling voor beschermd wonen. Afgesproken is dat de kosten van de lokale uitvoering ten laste komen van het regiobudget zolang de doordecentralisatie wordt uitgesteld. Medio 2024 hebben we goed zicht op de uitvoeringskosten en weten we of deze volledig uit het regiobudget worden gedekt. Tot nu toe is de rijksbijdrage voor beschermd wonen niet aangepast aan de grote uitstroom van cliënten naar de Wet langdurige zorg. Het risico bestaat dat dit alsnog gebeurt. In dat geval is er geen sprake meer van een voordeel op beschermd wonen.

Met de openstelling van de Wet langdurige zorg voor mensen met een psychische stoornis per 1 januari 2021 zijn veel meer cliënten dan verwacht uitgestroomd uit beschermd wonen. De nieuwe instroom is beperkt. De verwachting was dat de rijksbijdrage voor beschermd wonen zou worden verlaagd. Een bijstelling heeft echter tot nu toe nog niet plaatsgevonden. Als gevolg van een fors lager aantal cliënten en daarmee lagere kosten, en een rijksbijdrage die hier niet op is aangepast, hebben we de afgelopen jaren een flink overschot op deze rijksmiddelen.

Welzijnswerk

Per 1 augustus 2025 gaat een nieuwe cao Sociaal Werk in. Het is nu nog niet bekend hoeveel de lonen hierdoor stijgen. De loonstijging als gevolg van deze nieuwe cao is niet meegenomen in de index van 5%.

Welke grote ontwikkelingen zien we op de gemeente afkomen voor de volgende 10 jaar (Niet zijnde investeringen):

We zien binnen het programma 2 grote ontwikkelingen.

1. Een toenemend beroep op de sociale basis: op de eigen kracht van inwoners, noaberhulp, vrijwilligerswerk, preventieve activiteiten die de gezondheid en mentale weerbaarheid bevorderen en laagdrempelige basisvoorzieningen (maatschappelijk werk, dagontmoeting, sociale activiteiten etc.). Dit beroep komt van het Rijk, de huisartsenzorg, de ggz, verpleging en verzorging e.d. Het beroep op de sociale basis is het gevolg van de vergrijzing, de toenemende zorgkosten en de arbeidstekorten in de zorg. De toenemende druk op de sociale basis verhoogt de druk op het welzijnswerk en op de gemeentelijke financiën. Dit vraagt om innovatie in het welzijnswerk (bijv. meer groepsgericht aanbod, meer ondersteuning door vrijwilligers en ervaringsdeskundigen etc.). Maar het vraagt ook om een verschuiving van middelen van de zorg naar de sociale basis.
2. Een groeiende maatschappelijke behoefte en druk vanuit wet- en regelgeving om te werken aan vergroening en natuurherstel. Dit gaat hand in hand met het vergroten van de biodiversiteit en aanpassing aan een veranderend klimaat. Dit vraagt om nauwe samenwerking met inwoners, scholen en ondernemers/agrariërs en het stimuleren en ondersteunen van maatschappelijke initiatieven zoals de vergroening van schoolpleinen.

Economie

Trends en ontwikkelingen

Landelijk

Economische ontwikkelingen

Het herstel van de economie na Covid-19 zet door. De conjunctuurindicatoren staan minder positief. Dit wordt veroorzaakt door zorgen over de omzet, hoge energieprijzen, stikstof, kapitaallasten, financiering, verstoring van de waardeketen en aanhoudend personeelstekort. Ondernemers hebben baat aandacht voor het verandervermogen en het ondersteunen van innovatie.

Demografie

De bevolking blijft groeien en de beroepsbevolking blijft krimpen als gevolg van het toenemende aantal ouderen. Sterke netwerken rond ondernemers kunnen ondernemers helpen omgaan met het arbeidstekort en het gezamenlijk investeren in arbeidsbesparende technologieën. Digitalisering en inzet op leven lang leren kan hieraan bijdragen. Wij blijven daarnaast ook inzetten op het binden van eigen inwoners en aantrekken van beschikbaar arbeidspotentieel van elders.

Dynamiek

Het MKB speelt een belangrijke rol voor de Nederlandse economie. De business economy bestaat voor bijna 80% uit zelfstandigen zonder personeel en zijn een mkb-onderneming. Slechts 0,1% behoort tot grootbedrijf. Als de zzp'ers niet worden meegerekend is het mkb verantwoordelijk voor ongeveer de helft van het aantal werkzame personen, omzet en toegevoegde waarde. Binnen de industrie is de gemiddelde bedrijfsgrootte afgelopen jaren afgenomen. Wij blijven in contact om de knelpunten te bespreken en bekendheid van ondersteuningsinstrumenten te vergroten.

Arbeidsmarktspanningen

De arbeidsmarktregio's Regio Zwolle en Drenthe, waar de Dutch TechZone onderdeel van is, zijn voor Hoogeveen beide van belang. Nagenoeg alle sectoren binnen beide regio's kampen met personeelstekorten. Het grootste deel van de beroepsbevolking is middelbaar opgeleid. Vakmanschap wordt in toenemende mate binnen de Dutch TechZone een regionaal asset. Wij blijven inzetten op versterking van de wendbaarheid van de beroepsbevolking en benutten hiervoor de Regio Deals.

Regionaal

Werkeloosheid

De werkgelegenheid is in vrijwel alle Drentse gemeenten afgelopen jaar gegroeid. Hoogeveen (-1,2% ofwel -350 banen) en De Wolden (-0,5%, -50 banen) vormen hierop een uitzondering. De daling in Hoogeveen wordt met name veroorzaakt door de verplaatsing van zorg in Hoogeveen naar Emmen. Er is binnen het onbenut arbeidspotentieel een beperkt potentiële beroepsbevolking nog aan te wenden. Meer digitalisering en vroege inzet op het aanleren van digitale vaardigheden biedt hierin kansen. Hier sluiten onze activiteiten rond de IT Hub, als regionaal kenniscentrum, op aan.

Ruimte om te ondernemen

Voldoende ruimte op bedrijventerreinen is een belangrijk aandachtspunt voor de gemeenten in Zuidoost-Drenthe. Gezamenlijk zijn programmeringsafspraken opgesteld, waarbij rekening gehouden is met het bestaande aanbod aan bedrijventerreinen - zowel kwantitatief en kwalitatief - de toekomstbestendigheid van de bestaande voorraad, de verwachte ruimtevraag naar nieuw bedrijventerrein en de programmering van eventueel nieuwe locaties die hieruit naar voren komt. Ook zijn afspraken over afstemming van initiatieven en monitoring onderdeel van de programmering. Komende tijd gaan wij verder met onderzoek en uitwerking van de mogelijkheden voor ontwikkeling van een nieuw regionaal

bedrijventerrein in de nabijheid van de A37 om de ligging en corridorfunctie te benutten. Hiermee willen we ruimte bieden aan een toonaangevende en concurrerende industrie en brede economie.

Verduurzaming en circulariteit

Het economisch landschap wordt in toenemende mate beïnvloed door duurzaamheidsdoelstellingen. Ondernemers staan daarbij voor grote strategische vraagstukken en uitdagingen. Als gemeente zijn we lokaal en regionaal aanjager van een duurzame en circulaire economie. We geven inhoud en vorm aan de realisatie van de noodzakelijke samenwerkingsstructuren van initiatieven en ideeën rondom de verschillende thema's. Voor 2025 zal voor de uitvoering in de begroting extra exploitatiegelden van € 25.000 worden opgenomen. We zoeken aansluiting bij het programma Duurzaamheid.

Next Economy

In toenemende mate zal de economische groei gericht zijn op smart industry, smart logistics en robotisering. Wij ondersteunen samenwerkingsverbanden tussen bedrijfsleven, kenniscentra zoals onderwijs en de Hubs in de regio. Hiervoor zijn lokale kennisclusters ingericht zoals het Tussenstation (circulariteit), DOC33 (verduurzaming en circulariteit) en IT-hub (digitalisering).

Toekomstbestendige Bedrijventerreinen

Met Toekomstbestendige bedrijventerreinen staan wij naast de ondernemers om de kansen voor verduurzaming van bedrijventerreinen te benutten. Hiermee sluiten wij aan op de grote verduurzamingsopgaven die zijn vastgelegd in nationale en Europese wet- en regelgeving en dragen wij bij aan de landelijke ambitie om in 2050 alle bedrijventerreinen duurzaam te hebben ingericht. Door hier samen in op te trekken delen we kennis en vinden we gedeelde belangen waarop we investeren. Zo bouwen aan een sterk vestiging- en ondernemersklimaat en dragen wij direct bij aan de opgaven binnen de energietransitie, klimaatadaptatie en een verstandig meervoudig ruimtegebruik.

Regionale samenwerking

Binnen zowel de regionale samenwerking Regio Zwolle, Dutch Techzone is veel (klein) mkb en zijn ook een aantal (oudere) industriële vestigingen die de groene en digitale transitie nog door moeten. Beide regio's zetten in op versnelling van deze transitieopgaven en investering ten goede van de beroepsbevolking, onderwijs, voorzieningen en bereikbaarheid.

Regio Deals

Vanuit zowel de regionale samenwerking binnen Regio Zwolle en Zuid- en Oost-Drenthe zijn wij gestart met de vertaling van de ingediende propositie naar concrete projecten. Met toekenning van Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe vierde tranche is in totaal is € 60 miljoen beschikbaar voor ontwikkeling van de brede welvaart.

Gebiedsvisie Stationsgebied – Griendtsveenweg Noord

Er wordt gewerkt aan een visie voor het stationsgebied en de Griendtsveenweg-Noord. Deze visie sluit aan bij het programma karakteristieke stationsomgevingen regio Zwolle. De visie biedt de kaders voor de ontwikkelingen naar de toekomst. De komende jaren moeten er volgens de opgave uit de Woon-zorgvisie 2200 woningen worden gerealiseerd, waarvan 1200 in het stadscentrum en stationsgebied.

Naast woningbouw willen we dit gebied verder ontwikkelen voor de vestiging van kantoren, brandweerkazerne en nieuwe kansen voor de economie, onder andere op het gebied van IT gerelateerde bedrijvigheid en kennisclusters.

Voor de uitvoering van deze opgaven wordt er gewerkt aan een programmaplan ontwikkeling Stadscentrum en Stationsgebied. Bij dit plan hoort een investeringsprogramma voor de komende jaren inclusief de besteding van de ontvangen subsidies (MIRT en WBI).

Stadscentrum

Vitaal Stadscentrum Hoogeveen

De zorgen en onzekerheden, na de Covid-19 periode, zijn het afgelopen jaar verder toegenomen. Landelijk is de verwachting dat de leegstand van winkelpanden verder zal toenemen waardoor de vitaliteit van de binnensteden meer onder druk komt te staan. Het koopgedrag van consumenten is blijvend veranderd, waarbij de oriëntatie op en de aankoop van producten vaak via internet plaatsvindt. Winkelen wordt in toenemende mate als een uitje ervaren, waarbij naast een breed winkelaanbod de aanwezigheid van horeca, cultuur, activiteiten en gezelligheid een belangrijke overweging is voor bezoekers aan het stadscentrum. Het stadscentrum vervult daarmee ook een belangrijke regionale functie.

Toch ontwikkelt de binnenstad van Hoogeveen zich vanaf 2022 economisch redelijk positief. Er is, ten opzichte van vergelijkbare stadscentra, relatief weinig leegstand in het winkelbestand, bezoekersaantallen stijgen licht en ondernemers melden hogere omzetten. Dit blijkt ook uit het recent uitgevoerde Koopstromenonderzoek waarbij Hoogeveen een marginale groei laat zien als positieve uitzondering op de krimp in vergelijkbare middelgrote centra in het land. De behoefte aan fysiek winkelen in Hoogeveen groeit en de trend van online bestellen vanuit de Covid-19 periode lijkt niet verder door te zetten. Ondanks de positieve trend zijn er ook zorgen over de ontwikkeling van de economie, de koopkracht en het consumentenvertrouwen. In combinatie met de marges die in de detailhandel al langer onder druk staan, de verwachte toename van het aantal faillissementen en stoppende winkeliers omdat er geen opvolging is, maakt dat de leegstand de komende jaren waarschijnlijk zal toenemen.

Om de aantrekkelijkheid van de binnenstad verder te vergroten, wordt in 2024 de openbare ruimte van Hoofdstraat Zuid vernieuwd. Daarnaast worden stegen aangepakt en worden de fietsverbindingen naar het centrum verbeterd, onder andere de Rembrandtstraat-Prinses Beatrixstraat. Deze projecten zijn onderdeel van het Uitvoeringsprogramma Regiostedenfonds.

De komende jaren ligt de focus op het aanpakken van een aantal parkeerpleinen aan de westkant van het centrum. Deze gebieden moeten, samen met de ontwikkeling van de Tamboer omgeving een belangrijke bijdrage leveren in de woon- en parkeeropgave in combinatie met het versterken van de ruimtelijke kwaliteit.

Blij met binnenstad

We blijven goed samenwerken met Binnenstad Hoogeveen, zeker ook in de lobby voor een vervolg op het Regiostedenfonds. We kijken uit naar de besluitvorming over de verlenging van de Bedrijven-InvesteringsZone, waaraan ondernemers vrijwillig bijdragen. Samen investeren is belangrijk voor de samenhang en solidariteit in de aanpak en behoud van een vitale binnenstad. Het project Hoofdstraat Zuid is een concreet voorbeeld ervan.

Financiële ontwikkeling

Omschrijving - is voordeel/ + is nadeel	(Bedragen x € 1.000)	Categorie	2025	2026	2027	2028
310 Infrastructuur op gebied van Circulaire Economie		3	25	0	0	0
330 Toekomstbestendige Bedrijven Terreinen (TBBT)		3	20	0	0	0

Toelichting mutaties

310 Infrastructuur op het gebied van Circulaire Economie

Zowel in de Economische Focus van Hoogeveen als in regionaal verband is vastgelegd dat we werken aan een Circulaire Economie. Wij reserveren een bedrag van € 25.000 voor 2025. We zetten deze middelen in om Circulaire initiatieven te ondersteunen in de voorbereiding en uitvoering.

330 Toekomstbestendige bedrijventerreinen

Vanuit de Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe zijn wij gestart met de aanpak toekomstbestendige bedrijventerreinen, gericht op onder andere een intensivering van het ruimtegebruik, het bespoeligen van duurzaamheidsmaatregelen energiebesparende maatregelen en vergroening. Deze periode is voornamelijk gebruikt om gebiedsgericht gesprekken op te starten en initiatieven te faciliteren.

Samen met Ondernemend Hoogeveen benaderen we gebiedsgericht onze bedrijventerreinen om te weten welke knelpunten er zijn maar ook om gezamenlijk kansen te benutten voor duurzaamheids- en energiebesparende maatregelen en andere activiteiten die nodig zijn om onze bedrijventerreinen toekomstbestendiger te maken. Wij reserveren hiervoor een bedrag van € 20.000 voor 2025.

Welke grote ontwikkelingen zien we op de gemeente afkomen voor de volgende 10 jaar (Niet zijnde investeringen):

Economie

De beschreven trends en ontwikkelingen vormen een stapeling van sociale, economische, ecologische en ruimtelijke transitieopgaven waar wij in de komende 10 jaar voor staan. Hierbij spelen thema's als brede welvaart, het woningtekort, de stikstofproblematiek, de netwerkcongestie, de afnemende biodiversiteit en -waterkwaliteit, klimaatadaptatie, dubbele vergrijzing en de aanhoudende krapte en mismatch op de arbeidsmarkt.

Deze opgaven kunnen we omzetten naar kansen als we samen optrekken met lokale en regionale overheden, ondernemers, maatschappelijke en culturele partners en inwoners. Vanuit regionale samenwerkingsverbanden en initiatieven kunnen we kennisdeling faciliteren en beschikbare financieringsbronnen aanspreken.

Een gedragen visie op het merk 'Hoogeveen' werkt hierbij versterkend. We bundelen lokale krachten en activiteiten die zijn gericht op het behouden en aantrekken van specifieke doelgroepen met verschillende belangen zoals inwoners (sociaal), bedrijven (economisch) en bezoekers (groen en recreatief).

De gunstige ligging van Hoogeveen op de corridor vanuit de Randstad richting Duitsland, Scandinavië en Oost-Europa (A28, A37, E233) biedt kansen voor (regionale) bedrijvigheid. Deze kansen willen we komende jaren samen met de regionale samenwerkingspartners verder benutten met als doel de brede welvaart in de regio te verbeteren.

Stadscentrum

Om het stadscentrum aantrekkelijk en levendig te houden, houden we samen met Binnenstad Hoogeveen de focus op de doorontwikkeling en de regionale functie van ons stadscentrum. Samen blijven we werken aan een goed functionerende binnenstad waarin het prettig recreëren, verblijven, wonen en werken is.

Aantrekkelijk wonen en woonomgeving

Trends en ontwikkelingen

Wonen

De druk op de woningmarkt blijft in het hele land hoog. Het aantal gerealiseerde woningen blijft achter bij de behoefte. Naast deze bouwopgave zijn er meer ontwikkelingen waar we rekening mee moeten houden de komende jaren. Er zijn veel verschillende doelgroepen met elk hun eigen (woon)behoefte. Naast de reguliere woningbouw, vragen specifieke doelgroepen soms om een andere aanpak. De vergrijzing zet door, mensen die uitstromen uit de jeugdzorg en zorginstellingen moeten weer zelfstandig gaan wonen. Verder zien we een grotere taakstelling voor de huisvesting van statushouders en verhoogde vraag naar huisvesting voor arbeidsmigranten. En dan is er ook nog de wens voor extra standplaatsen voor woonwagenbewoners.

Door de krappe woningmarkt en alle verschillende doelgroepen zien we soms druk op bestaande wijken en dorpen ontstaan. Met de inzet van andere woonvormen, zoals specifieke huisvesting voor arbeidsmigranten en flexwoningen proberen we de druk te verminderen en een goede balans in wijken en dorpen te creëren zodat het prettig blijft om hier te wonen. Woonvormen zoals flexwoningen bieden ook kansen voor starters. Ook zorgt de starterslening dat starters een (betere) kans krijgen op de woningmarkt.

De nieuwbouw van woningen vraagt ook om extra investeringen in de infrastructuur en de openbare ruimte, waarbij we rekening houden met 'groenblauwe' impulsen (zie verderop).

Woningbouwimpuls

Bij veel ontwikkelingen staat de (financiële) haalbaarheid onder druk. Dit komt mede door de sterke stijging van de bouwkosten en de hogere hypotheekrente in de afgelopen jaren. De prijzen van koopwoningen zitten weer in de lift, na een jaar van dalende prijzen. Belangrijke oorzaken hiervan zijn de gestegen lonen en de aanhoudende krapte. Naar verwachting zet de prijsstijging volgend jaar door. Daarmee zal in 2025 de prijsdaling van het afgelopen jaar teniet worden gedaan.

Ook in Hoogeveen is de druk op de woningmarkt groot. In de woon(zorg)visie staat de ambitie om 1.880-2.200 woningen toe te voegen tussen 2021 en 2030. Dit is het dubbele van de jaren daarvoor. Om dat doel te halen, stelden wij in 2023 het Programmaplan Woningbouwimpuls op. We hebben een woningbouwmonitor opgezet en we hebben harde en zachte plannen uitgebreid. De woningbouwmonitor geeft een overzicht van de woningbouwprojecten waar de komende jaren aan gewerkt gaat worden en in welke fase van ontwikkeling ze zijn. Inmiddels hebben we voldoende locaties in beeld om het doel uit de woon(zorg)visie te halen. In 2025 ligt de focus op de snelle realisatie van deze plannen. We zetten daarbij in op:

- *Verhelpen en voorkomen van knelpunten*

Dat doen wij door afspraken te maken met ontwikkelaars, projecten te prioriteren, subsidies optimaal te benutten en waar nodig externe expertise in te huren.

- *Optimalisatie en versnelling van het woningbouwproces*

Dat doen wij door de optimalisatie proces ruimtelijke initiatieven, het inzetten op tijdelijke woonruimten (flexwonen) en transformaties van bestaande gebouwen en het optimaliseren en wegnemen van belemmerende regelgeving.

Buurt- en dorpshuizen

Naar aanleiding van problemen door de hoge energielasten vanaf 2022 hebben we buurthuizen waar mogelijk geholpen om gebouwen te verduurzamen voor een toekomstbestendige exploitatie qua energielasten. Hiermee gaven we invulling van een motie vanuit de gemeenteraad hiervoor.

Voor de planvorming van verduurzaming van de wijk-, buurt- en dorpshuizen in eigendom van de gemeente Hoogeveen is € 25.000 beschikbaar gesteld. Omdat niet alle wijk-, buurt- en dorpshuizen

in eigendom zijn van de gemeente en het wel van belang is om een totaalbeeld te hebben, is de opdracht uitgebreid met planvorming voor verduurzaming van dorpshuizen die niet eigendom zijn van de gemeente Hoogeveen, exclusief die in eigendom van Woonconcept. Het onderzoek vindt plaats in het voorjaar 2024 en moet als resultaat een uitvoeringsplan verduurzaming wijk-, buurt- en dorpshuis opleveren. De opgave is complex, mede door de diversiteit in eigendomssituaties. Een blauwdruk voor alle huizen is niet mogelijk, maatwerk zal nodig zijn. Voor alle wijk-, buurt- en dorpshuizen worden daarom de energiebesparende maatregelen afzonderlijk in beeld gebracht, inclusief de kostenberekening per ingreep. De doelstelling daarbij is niveau BENG: Bijna Energie Neutrale Gebouwen. Daarna volgt een nadere afweging op prioritering, kosten en de beschikbare interne capaciteit, rekening houdend met het beleid om alle huizen gelijke ondersteuning te bieden. Dit doen we in samenspraak met de besturen van de wijk, buurt- en dorpshuizen.

De Smederijen van Hoogeveen

De Smederijen bestaan sinds 2007 en bestaan uit zes partners: te weten: woningcorporaties Domesta, Woonconcept en Actium, SWW, politie en gemeente Hoogeveen. In 2023 zijn er via het bewonersbudget (de zogenoemde korteklap) honderden initiatieven gerealiseerd waar duizenden inwoners bij betrokken waren. Binnen de langeklap zijn De Smederijen op dit moment actief in focusgebieden. Zo zijn we betrokken in de aanpak in de Zeeheldenbuurt en we zijn actief in de Helios. Met steun van het Oranjefonds werken we twee jaar in programma ABCD-buurtaanpak. In Nederland doen er zestien wijken mee aan deze aanpak. Daarnaast participeren De Smederijen in diverse trajecten zoals de energietransitie, Domein Overstijgende Samenwerking, Woon- en zorgvisie etc. Ook is de gebiedsregisseur voorzitter van de Smederijenteams en daarmee de spin in het web tussen inwoner en gemeente.

Gebiedswethouders

Om nog meer in verbinding te komen met de samenleving zijn we in 2023 gestart met de uitvoering van gebiedswethouderschap. Iedere wethouder is aanspreekpunt voor een aantal gebieden. In 2023 zijn alle gebieden door de gebiedswethouders bezocht en zijn er gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers uit het gebied. In 2024 is deze aanpak geëvalueerd en is besloten deze aanpak te continueren gedurende deze collegeperiode.

Gebiedsgerichte aanpak: wijk- en dorpsagenda's

Om uitvoering te kunnen geven aan het coalitieakkoord Samen Verbinden en Verbeteren gaan we werken met buurt- wijk- en dorpsagenda's. Deze stap past in het coalitieakkoord: meer het initiatief bij de inwoners, meer eigenaarschap geven over eigen woon- en leefomgeving.

We onderzoeken nu welk beeld inwoners van Hoogeveen, organisaties en de gemeente hebben bij een wijk- en dorpsagenda. We kijken ook bij andere gemeenten hoe zij dit doen en wat wij hiervan kunnen leren. In 2024 halen we in een aantal gebieden de opgave op, stellen gezamenlijk met inwoners buurt-, wijk- en dorpsagenda's op en geven waar mogelijk uitvoering aan deze plannen. We hebben vanaf 2024 € 150.000 per jaar gereserveerd voor het uitvoeren van deze plannen. We stellen in de aanpak ook samen regels en kaders op voor het besteden van dit budget.

Groenblauwe impulsen

Met meer groen in de leefomgeving versterken we de biodiversiteit. Dit kan vaak hand in hand met aanpassingen die nodig zijn voor het veranderend klimaat. Door 'groenblauwe' maatregelen te nemen, werken we aan een groene, klimaatrobuuste en toekomstbestendige omgeving die bovendien een positief effect heeft op de mentale en fysieke gezondheid van onze inwoners.

Spelen

Doordat veel van de huidige speelvoorzieningen in dezelfde periode zijn geplaatst, bereiken ze nu ook in dezelfde periode het einde van hun levensduur. We staan voor de opgave om in de komende jaren de speelvoorzieningen op niveau te houden. De speelvoorzieningen worden, op basis van het

speelbeleid, niet 1 op 1 vervangen. Per geval brengen we de behoefte in beeld en ook kijken we hoe we het natuurlijk spelen kunnen bevorderen. We betrekken onze inwoners zoveel mogelijk bij dit proces.

Zuiderpark

Dit jaar start het participatietraject voor het Zuiderpark, met speciale aandacht voor verbeteringen aan speel- en sportvoorzieningen. We starten een participatietraject waarbij we samen met bewoners en belanghebbenden ideeën en prioriteiten verzamelen. Hierdoor kunnen we een inclusief renovatieplan opstellen dat past bij de behoeften van onze gemeenschap. Gedurende het traject zullen de financiële middelen stapsgewijs duidelijk worden, waardoor er een gedegen planning kan ontstaan om de renovatie van het Zuiderpark succesvol te volbrengen.

Begraven

In de afgelopen periode hebben we, samen met een extern bureau, gewerkt aan de actualisatie van het begraafplaatsbeleid en de tarifiering. Onderdeel van de opdracht is een onderzoek naar de behoefte aan een natuurbegraafplaats in onze gemeente. Zo nemen we de kansen en mogelijkheden die van invloed kunnen zijn op het begraafplaatsbeleid mee in de actualisatie. Planning is om in 2024 het nieuwe begraafbeleid voor te leggen voor besluitvorming aan college en raad waarna het beleid per 2025 in werking kan treden. Het nieuwe begraafbeleid kan, afhankelijk van de nog te maken keuzes in het beleid, incidenteel en structureel financiële gevolgen hebben. Ditzelfde geldt voor de tarieventabel Verordening lijkbezorgingsrechten.

We zien dat de laatste jaren minder vaak voor begraven wordt gekozen en meer voor cremieren. Daarnaast zien we het aantal verlengingen van grafrechten afnemen.

Beschoeiingen

In 2023 is het volledige areaal van oeverconstructies geïnspecteerd. Op basis van de inspectie stellen we in 2024 een vervangingsprogramma op voor de beschoeiingen, waarbij we rekening houden met het versterken van de groenblauwe dooradering en het stimuleren van biodiversiteit.

Wegonderhoud

We zijn bezig het wegonderhoud op niveau te brengen. Voldoende financiële middelen en capaciteit hiervoor blijven de komende jaren noodzakelijk. Uitgangspunt hierbij is dat we zoveel mogelijk werk met werk maken, integraal werken en zoveel externe (subsidie)bronnen mogelijk benutten.

Schades als gevolg van klimaatverandering

Door verandering van het klimaat krijgen we te maken met nattere en drogere periodes. Beide kunnen problemen veroorzaken in de ondergrond van infrastructuur. Bij langdurig natte periodes bestaat het risico op uitspoeling en verweking van de ondergrond. Dit risico speelt met name op zanderige ondergronden, waarbij de kans bestaat dat taluds afschuiven.

Bij langdurige droogte is juist het risico op (ongelijkmatige) zakking van de ondergrond. Dit risico speelt vooral op venige ondergronden.

Beide situaties laten zich lastig voorspellen maar ze kunnen gevolgen hebben voor de staat van onderhoud van onze kapitaalgoederen.

Financiële ontwikkeling

Omschrijving - is voordeel/ + is nadeel	(Bedragen x € 1.000)	Categorie	2025	2026	2027	2028
210 indexatie onderhoudsbudgetten wegen etc.		2	150	150	150	150
570 indexatie onderhoudsbudgetten groen etc.		2	84	84	84	84

Omschrijving - is voordeel/ + is nadeel	(Bedragen x € 1.000)	Categorie	2025	2026	2027	2028
570 areaaluitbreiding groen		2	2	2	2	2
570 indexatie welzijnswerk		2	4	4	4	4
570 Tractie buurtbeheer (Stark)		1	-30	-30	-30	-30
750 Begraafrechten		2	19	19	19	19
750 Wettelijke verlengingen grafrecht		2	39	38	38	38

Toelichting mutaties

Lasten

210 indexatie onderhoudsbudgetten Verkeer en vervoer

Om het onderhoud op het met de raad afgesproken kwaliteitsniveau (BOR-basis) te kunnen (blijven) uitvoeren, is het noodzakelijk de beschikbare budgetten op peil te houden. Aanpassing van de budgetten is daarom noodzakelijk en vindt plaats op basis van de Consumenten Prijs Index (CPI). Vooralsnog wordt rekening gehouden met een prijsindex van 3,2%

570 Indexatie onderhoudsbudgetten Openbaar groen en (openlucht)recreatie

Om het onderhoud op het met de raad afgesproken kwaliteitsniveau (BOR-basis) te kunnen (blijven) uitvoeren, is het noodzakelijk de beschikbare budgetten op peil te houden. Aanpassing van de budgetten is daarom noodzakelijk en vindt plaats op basis van de Consumenten Prijs Index (CPI). Vooralsnog wordt rekening gehouden met een prijsindex van 3,2%.

570 Areaaluitbreiding groen -verhoging exploitatielasten door areaaluitbreiding

Onder areaaluitbreiding/wijziging wordt verstaan het aantal vierkante meters openbaar gebied dat door (her)inrichtingsplannen wijzigt. Dit brengt wijzigingen in het onderhoudsbudget met zich mee. Areaaluitbreiding omvat niet alleen uitbreiding, maar het kan ook gaan om wijziging van de inrichting. Door uitvoering van de projecten rotonde Het Haagje, herinrichting Kaaplaantje en uitbreidingsplan winkelcentrum De Weide, is het areaal gewijzigd. Als gevolg hiervan dient het exploitatiebudget met ingang van 2025 te worden verhoogd met € 2.000.

570 Indexatie Welzijnswerk:

De huidige cao Sociaal Werk loopt van 1 juli 2023 tot en met 31 juli 2025. Deze cao leidt tot een loonstijging in 2025 van 2%. In de lopende CAO is opgenomen dat vanaf 1 januari 2025 de uitloopschalen standaard worden doorgevoerd waardoor er per schaal 2 periodieken bijkomen. Dat betekent voor 2025 een bijkomende stijging van de loonkosten van 3% over het hele jaar. Gevolg is dat de totale loonkostenstijging op grond van de lopende cao met ingang van 2025 - 5% bedraagt. Het betreft een kostenstijging van in totaal € 275.000 verdeeld over verschillende programma's. De stijging voor Aantrekkelijk wonen en woonomgeving bedraagt € 4.000.

Per 1 augustus 2025 gaat een nieuwe cao in. Het is nu nog niet bekend hoeveel de lonen hierdoor stijgen. De loonstijging als gevolg van deze nieuwe CAO is dan ook niet meegenomen in de index van 5%.

570 Tractie buurtbeheer (Stark) naar SWO

De uitvoering van de openbare ruimte (buurtbeheer) wordt voor een belangrijk deel uitgevoerd door Stark. Het beschikbaar stellen van o.a. tractiemiddelen en werkkleding is een verantwoordelijkheid van de opdrachtgever. Met Stark is afgesproken dat de huidige tractiemiddelen overgaan naar de gemeente Hogeveen. De benodigde tractiemiddelen van Stark worden per 1-1-2025 tegen een boekwaarde van € 150.000 overgenomen door de gemeente. Omdat wij de tractiemiddelen hebben

ondergebracht bij de SWO gaan ook deze middelen naar de SWO. De € 30.000 betreft de kapitaal-lasten. Dit wordt verrekend met taakveld 040 Overhead en is voor de begroting budgetneutraal.

Baten

750 Begraafplaatsenrechten

In 2021 hadden we 324 begravingen in 2022 waren dat er 291 en in 2023 nog maar 254. Er is dus een algemene dalende tendens in begraven en zien een (lichte) toename in het aantal crematies, een tendens die zich voort lijkt te zetten.

750 Begraafplaatsenrechten -wettelijke verleningen

Er worden aanzienlijk minder 'verzoek'-verlengingen ten opzichte van voorgaande jaren ingediend.

Welke grote ontwikkelingen zien we op de gemeente afkomen voor de volgende 10 jaar (Niet zijnde investeringen):

Uitdaagrecht en participatieverordening

In oktober 2023 is de wet Versterking participatie op decentraal niveau door de Tweede Kamer aangenomen. Dit wetsvoorstel wil onder andere de betrokkenheid van inwoners bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid van hun gemeente versterken. Ook wordt het uitdaagrecht, als specifieke vorm van participatie, wettelijk verankerd. Met het uitdaagrecht kunnen inwoners hun overheid uitdagen om de uitvoering van een taak over te nemen, zoals het beheer of onderhoud van een park of buurthuis. Deze wet is nog niet behandeld in de Eerste Kamer. De verwachting is dat dit in 2024 gebeurt. Dit betekent dat er in Hoogeveen beleid ontwikkeld zal worden hoe dit uitdaagrecht vorm kan krijgen, ook zal er een participatieverordening opgesteld worden.

Woningbouwopgave

De woningbouwopgave is fors en vraagt veel van ons als gemeente de komende jaren. In de woon(zorg)visie staat de ambitie om 1.880-2.200 woningen toe te voegen tussen 2021 en 2030. Ook de herstructureringsopgave zoals die in de Zeeheldenbuurt zal de komende jaren op ons pad komen.

Beleid openbare ruimte

Door klimaatveranderingen, de wateropgave, nieuwe inzichten en veranderde wensen van onze inwoners verandert de functie van de openbare ruimte. Er wordt een steeds nadrukkelijker beslag gelegd op de beschikbare ruimte. Dit is aanleiding om het beleid op de openbare ruimte te actualiseren, waarbij een integrale benadering van de openbare ruimte het vertrekpunt is. Na vaststelling van dit beleid in 2024 zal het de komende jaren ter uitvoering worden gebracht.

Ruimtelijke ordening en sport

Trends en ontwikkelingen

Landelijk

Nationaal programma Landelijk gebied (NPLG)

Het Nationaal Programma Landelijk Gebied is een beleidsprogramma onder de Nationale Omgevingsvisie met als opdrachtgevers drie ministeries (LNV, IenW en BZK). Het ontwerp NPLG heeft begin 2024 ter inzage gelegen. Het programma richt zich op de opgaven voor natuur, water en bodem en klimaat.

Voor de natuur geldt de realisatie van bestaande (Europese) afspraken over herstel, behoud en verbetering (Vogel en Habitatrichtlijn). Bij water betreft het de beschikbaarheid van water en de waterkwaliteit (Kaderrichtlijn water). Verder richten nationaal afgesproken klimaatdoelen in het NPLG zich op de reductie van broeikasgassen. Tot slot stelt het NPLG doelen om de groenblauwe dooradering van het landschap te versterken.

Omgevingswet

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. De doelen zijn een inzichtelijk omgevingsrecht waarbij de leefomgeving centraal staat, met snellere en betere procedures waarbij er ruimte voor maatwerk is.

Nota Ruimte

Op het gebied van energie, natuur, woningbouw, landbouw, economie en infrastructuur moeten urgente keuzes worden gemaakt in Nederland. Met de Nota Ruimte die in voorbereiding is wil het Rijk de regie op de ruimtelijke ordening hernemen.

Regionaal

Ruimtelijke kaders provincie Drenthe en Regio Zwolle

De provincie Drenthe is begin 2024 gestart met een nieuwe Omgevingsvisie. Met de landelijke Nota Ruimte gaat deze visie het kader vormen voor lokaal ruimtelijk beleid. Ook de agenda Regio Zwolle 2024-2028 met daarin een strategische regionale koers, is voor de gemeente een kader, voor ons ruimtelijk beleid en bijvoorbeeld de woningbouwopgave.

Drents programma Landelijk gebied (DPLG)

Naast generiek beleid heeft het Rijk de keuze gemaakt dat een belangrijk deel van de opgaven voor natuur, water en klimaat gebiedsgericht gerealiseerd moet worden. Daarbij is een belangrijke rol voor de provincies weggelegd.

De provincie Drenthe vraagt bij het Rijk aandacht voor de haalbaarheid en uitvoerbaarheid. De provincie geeft aan deze rol alleen op te kunnen pakken wanneer zij zicht hebben op de inzet van het Rijk, zowel op nationaal niveau (generiek beleid), als in de ondersteuning in de gebieden (middelen, instrumenten, beleidsruimte, transitiefonds). De provincie vraagt het Rijk specifiek rekening te houden met het ontwikkelingsperspectief voor de landbouw.

Regionaal en lokaal

Programma Vitale Vakantieparken

Hoogeveen heeft zich vanaf 2018 gecommitteerd aan het programma Vitale Vakantieparken dat Drenthe-breed wordt ondersteund door een Taskforce Vitale Vakantieparken. De raad heeft op 21 september 2023 het programmaplan Vitale Vakantieparken Hoogeveen 2023-2027 unaniem aangenomen. Het programma kent vier sporen: vitalisering van recreatieve parken (1), transformatie

van niet-vitale parken (2), handhaving & toezicht (3) en revitalisering van parken die weer vitaal willen worden (4).

Met het programmaplan hebben we nu de middelen voor reguliere ambtelijke inzet en de inhuur van capaciteit en expertise. Doelstelling is om drie parken te transformeren naar een woonbestemming, drie parken te revitaliseren en initiatieven van recreatieve parken en campings te faciliteren. Toezicht en handhaving is randvoorwaardelijk hierbij.

Huisvestingsplan binnensportaccommodaties

Begin 2024 is het huisvestingsplan voor de binnensportaccommodaties afgerond. Hiermee is in beeld welke maatregelen genomen moeten worden om de binnensportaccommodaties op een kwalitatief goed niveau te houden. De maatregelen bestaan hoofdzakelijk uit nieuwbouw of renovatie van accommodaties. In de kadernota 2025 zijn de investeringen in de binnensportaccommodaties opgenomen voor een integrale afweging.

Onderzoek naar tarieven buitensport

Eind 2023 heeft de gemeenteraad in een tweetal moties opgeroepen de tarieven van de gemeentelijke buitensportaccommodaties te onderzoeken en te komen tot een toekomstgerichte tariefstructuur. Dit onderzoek wordt in de loop van 2024 afgerond met een voorstel aan de gemeenteraad. Daarna volgt een mogelijke bijstelling van de begroting 2025.

Sportvoorzieningen Bentinckspark

Voor het noordelijk deel van het Bentinckspark is een haalbaarheidsonderzoek gaande naar de ontwikkeling van diverse functies. De eerste fase van dit onderzoek is afgerond. Dit leidt tot afwegingen in deze kadernota voor het verhuizen van korfbalvereniging Thrianta en voor het tweede hockeyveld. Ook het besluit van de raad over een investering in een nieuw zwembad heeft invloed op de plannen voor het Bentinckspark. Het haalbaarheidsonderzoek wordt (grotendeels) dit jaar afgerond met aan het eind een structuurontwerp en stedenbouwkundig programma van eisen, als randvoorwaarden voor de uitvoering van ontwikkelingen.

Ontwikkelingen landelijk gebied

De provincie Drenthe werkt aan de opgave van het gedecentraliseerde natuurbeleid via het Programma Natuurlijk Platteland (PNP). De uitvoering van het PNP gaat via een gebiedsgerichte aanpak in acht deelprogramma's. Het deelprogramma Oude diep heeft raakvlakken met de gemeente Hogeveen. De provincie Drenthe is van plan deze structuur ook toe te passen bij de uitvoering van het DPLG.

De opgaven en keuzes die in het NPLG, PNP, DPLG en de nieuwe provinciale Omgevingsvisie worden gemaakt, zullen gevolgen hebben voor het gemeentelijke ruimtelijk beleid. We hebben eigen inzet nodig hiervoor en waar nodig inhuur van expertise.

Naast de landelijke en provinciale opgaven hebben de gemeenten zelf ook opgaven in het landelijk gebied, waaronder woningbouw. Regelmatig ontvangt de gemeente vragen van inwoners en organisaties in het landelijk gebied. Deze gaan over initiatieven die vanuit de samenleving (van onderop) komen en een vitaal landelijk gebied ondersteunen. Om deze initiatieven te faciliteren zijn middelen nodig.

Implementatie Omgevingswet

De implementatie van de afgelopen jaren loopt ook de eerstkomende jaren nog door. Diverse werkzaamheden vergen nog tijdelijke inhuur in 2025. Hiervoor zijn middelen nodig.

Omgevingsplan

De bestemmingsplannen van de gemeente worden overgezet naar een omgevingsplan, een langdurige en complexe opgave. In 2024 doen we de voorbereiding op een omgevingsplan. Dit plan omvat straks niet alleen informatie over de bestemming van een plek, maar ook regels over bijvoorbeeld geluid en bodem. En het omgevingsplan kan ook regels bevatten over bijvoorbeeld energiematregelen en duurzaamheid. Voor het maken van een omgevingsplan zijn middelen nodig.

Wet kwaliteitsborging Bouwen

Tegelijkertijd met de invoering van de Omgevingswet is ook de Wet Kwaliteitsborging voor het Bouwen (WKB) ingevoerd voor een deel van de bouwwerken. De WKB zorgt voor verschuiving van werk en verantwoordelijkheid van de gemeente naar de markt. Dit heeft zowel intern als extern grote gevolgen. Diverse processen worden ten gevolge daarvan aangepast en geoptimaliseerd. Het beschikbaar te komen bedrag van rijksmiddelen wordt daarvoor ingezet.

Omgevingsvisie

In 2024 worden de Structuurvisie 2004 'Hoogeveen, ruim gezien 2015-2030', de actualisatie daarvan in 2012, en de Toekomstvisie 'Hoogeveen en haar ambities' (2018) geëvalueerd. Deze documenten voldoen samen aan de formele eisen van de Omgevingswet. We verwachten dat actualisatie van deze documenten gewenst is om zo tot een bruikbare en integrale Omgevingsvisie te komen, rekening houdend met landelijke en regionale kaders (Nota Ruimte, provincie Drenthe en Regio Zwolle). Net als een omgevingsplan is ook een Omgevingsvisie nodig vanuit de Omgevingswet.

Financiële ontwikkeling

Omschrijving (Bedragen x € 1.000) - is voordeel / + is nadeel	Categorie	2025	2026	2027	2028
520 Indexatie onderhoudsbudgetten sportterreinen	2	6	6	6	6
520 Indexering beheersovereenkomsten buitensport	2	11	11	11	11
570 Visievorming/uitvoering programma landelijk gebied	2	50	50	50	50
570 Overheveling budget Leader	2	20	20	20	20
810 Programma Vitale Vakantieparken	2	206	139	80	PM
810 Omgevingswet en Omgevingsplan	1	930	500	400	400
810 Omgevingsvisie	1	150	20		
810 Rijksbijdrage implementatie Omgevingswet (baten)	1	-265			
810 Decentralisatie-uitkering WKB (baten)	1	-30			
810 Ruimtelijk beleid en procedures	2	35	36	37	38
810 Planschadevergoeding	2	1	1	1	

Toelichting mutaties

Lasten

520 Indexatie onderhoudsbudgetten sportvelden en terreinen

Om het onderhoud op een goed niveau te kunnen (blijven) uitvoeren, is het noodzakelijk de beschikbare budgetten op peil te houden. Aanpassing van de budgetten is daarom noodzakelijk en vindt plaats op basis van de Consumenten Prijs Index (CPI). Vooralsnog wordt rekening gehouden met een prijsindex van 3,2%.

520 Indexering beheersovereenkomsten buitensport

Voor de exploitatiebijdragen voor de buitensport is het noodzakelijk de beschikbare budgetten te verhogen. Voor 2025 gaan we alsnog uit van een indexering van 3,2%. Daarmee bedragen de totale kosten € 353.000.

570 Visievorming/uitvoering programma landelijk gebied

Het landelijk gebied kent de komende jaren naar verwachting een grote ontwikkeling. De opgaven en keuzes die in het NPLG, PNP, DPLG en provinciale omgevingsvisie worden gemaakt, zullen gevolgen hebben voor het gemeentelijke ruimtelijke beleid. Naast de landelijke en provinciale opgaven hebben de gemeenten zelf ook opgaven in het landelijk gebied, waaronder de woningbouw.

Het budget van € 50.000 voor visievorming/uitvoering initiatieven landelijk gebied houdt na 2024 op te bestaan. Het budget blijft de komende jaren noodzakelijk gezien de opgaven en actualiteiten. De verwachting is dat het budget hoger dan € 50.000 moet worden, in verband met ondersteuning van initiatieven in het landelijk gebied en de inhuur van externe deskundigen. Hiervoor wordt een plan van aanpak opgesteld. De uitkomst hiervan komt terug bij de programmabegroting 2025.

570 Overheveling budget Leader

Het structurele budget voor het Leader programma West Drenthe hevelen we over van het programma Duurzaam en gastvrij naar Programma RO en sport gezien de aard van de uitgaven.

810 Vitale vakantieparken

Voor uitvoering van het programma Vitale Vakantieparken is incidenteel geld nodig in de periode tot en met 2027. De gemeenteraad heeft op 21 september 2023 unaniem ingestemd met het programmaplan Vitale Vakantieparken 2023-2027. De hieruit voortkomende kosten zijn opgenomen in de meerjarenbegroting. Het geld wordt gebruikt voor inhuur van capaciteit en ontbrekende kennis, naast de inzet van de medewerkers uit de eigen organisatie. Deze kosten bouwen we de komende jaren af. Daartegenover komen opbrengsten, welke nog niet kunnen worden begroot. Onderdeel hiervan is dat we een deel van de kosten gaan verrekenen met de eigenaren van de te transformeren parken.

810 Ruimtelijk beleid en procedures

Om goed en voldoende juridisch en milieuv advies in te kunnen winnen ten behoeve van ruimtelijke procedures (waarvoor geen dekking is vanuit projectbudget of grondexploitatie), is het noodzakelijk de beschikbare budgetten op peil te houden. De afgelopen vier jaar zijn deze budgetten jaarlijks gemiddeld met € 8.210 overschreden. Een structurele verhoging hiervan met € 10.000 wordt voorgesteld. Ook is aanpassing van de budgetten noodzakelijk op basis van de Consumenten Prijs Index (CPI). Vooralsnog wordt rekening gehouden met een prijsindex van 3,2%.

810 Omgevingswet en Omgevingsplan

Voor de verdere implementatie van de Omgevingswet en het Omgevingsplan is een bedrag van € 880.002 nodig in 2025. Dit bedrag wordt in de begroting van de SWO opgenomen. Een deel daarvan € 680.966 is voor de implementatie van de Omgevingswet en het resterende deel € 199.036 is voor het Omgevingsplan. Het betreft hier grotendeels kosten voor tijdelijke inhuur.

Bovendien is er in 2025 een bedrag van € 50.000 nodig voor het inhuren van het bureau dat betrokken is bij het opstellen van het Omgevingsplan.

Voor de jaren 2026, 2027 en 2028 is de verwachting dat tijdelijke inhuur nog steeds nodig is voor de verdere implementatie van de Omgevingswet. Bovendien werken in die jaren gemeente en een extern bureau (coproductie) door aan het Omgevingsplan.

810 Omgevingsvisie

Om te komen tot een Omgevingsvisie is een bedrag van € 150.000 nodig. De verwachting is dat dit bedrag grotendeels in 2025 benut wordt voor het proces en het schrijven van de Omgevingsvisie. Voor het implementeren van de Omgevingsvisie in de digitale omgeving van de Omgevingswet worden naar verwachting in 2026 ook kosten gemaakt.

810 Planschadevergoeding

Aanvragen voor planschadevergoeding worden door een externe onafhankelijke adviseur beoordeeld. Het is noodzakelijk de hiervoor beschikbare budgetten op peil te houden. Aanpassing van de budgetten is daarom noodzakelijk en vindt plaats op basis van de Consumenten Prijs Index (CPI). Vooralsnog wordt rekening gehouden met een prijsindex van 3,2%.

Baten

De definitief vast te stellen middelen in de septembercirculaire 2024 worden gereserveerd als dekking voor de benodigde middelen in 2025; het gaat daarbij nu om een verwachte rijksbijdrage implementatie Omgevingswet 2025 van € 264.817 en een indicatieve decentralisatie-uitkering Wet Kwaliteitsborging Bouwen van naar verwachting € 29.752 voor 2025.

Welke grote ontwikkelingen zien we op de gemeente afkomen voor de volgende 10 jaar (Niet zijnde investeringen):

Opgaven natuur, water, bodem en klimaat

We staan voor een grote opgave rond natuur, water, bodem en klimaat. Programma's en wet- en regelgeving van hogere overheden laten een toenemende sturing hierop zien. Ook is er druk op de opgave vanuit de samenleving, onder andere via stappen naar de rechter. Het gaat dan om herstel, behoud en verbetering van de natuur in de natuurgebieden en daarbuiten, om de beschikbaarheid van water en de waterkwaliteit, om de reductie van broeikasgassen en om versterking van het landschap (groenblauwe dooradering). Deze opgave combineren met andere opgaves rond economie, mobiliteit en woningbouw, vraagt om natuurinclusief denken en doen.

Omgevingswet en Omgevingsplan

In de Omgevingswet worden 26 bestaande wetten samengevoegd met als doel een goed evenwicht tussen het benutten en beschermen van de leefomgeving. Het is een ingrijpende verandering die wel de grootste wetswijziging sinds 1848 wordt genoemd, het jaar dat de Nederlandse grondwet werd ingevoerd. We staan de komende jaren intern voor grote opgaven om bijvoorbeeld al het beleid dat raakt aan de leefomgeving op een integrale wijze in het omgevingsplan op te nemen.

Veilige bereikbaarheid

Trends en ontwikkelingen

Landelijk

Het aantal verkeersongevallen en verkeersslachtoffers blijft toenemen, met name onder fietsers. De doelstelling gericht op het fors verminderen van het aantal verkeersdoden en verkeersgewonden raakt steeds verder uit het zicht. Met haar Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV) wil de rijksoverheid deze trend keren.

Verder:

- Vanaf 2035 worden er geen nieuwe auto's op fossiele brandstof meer verkocht.
- Er wordt een forse uitbreiding verwacht van het aantal elektrische laadpalen in de (semi) openbare ruimte.
- Op hoofdwegen neemt de verkeersintensiteit almaar toe wat leidt tot meer files en oponthoud en het einde van de groei lijkt nog niet in zicht.

Regionaal

- Het aantal buspassagiers neemt iets toe t.o.v. het vorige jaar, maar is nog steeds niet op het niveau van voor Covid-19. Het OV-Bureau blijft te maken hebben met voortdurende bezuinigingen en uitval van bussen door een gebrek aan buschauffeurs.
- Om de bereikbaarheid op het platteland te borgen, is enige jaren geleden de HUB taxi geïntroduceerd als aanvullende dienst in het openbaar vervoer. We zien dat er steeds meer gebruik van gemaakt wordt. We willen vooral inzetten op communicatie en ons samen met provincie en de andere gemeenten in Drenthe sterk maken voor het behoud van goed openbaar vervoer op het platteland.
- De uitbreiding van het aantal elektrische laadpalen pakken we provincie breed op.
- De provincie Drenthe heeft subsidies beschikbaar voor het verbeteren van fietspaden binnen de gemeentegrenzen en voor doorfietsroutes tussen de Drentse steden en kernen. De provincie gaat nog prioriteren op de doorfietsroutes. Ook voor ons als gemeente zijn nog afwegingen te maken. We ronden in 2024 een voorstel af over doorfietsroutes van en naar Hoogeveen, conform de motie van de raad.
- Binnen (bijna geheel) Drenthe hebben fietsers geen voorrang op rotondes. De discussie over wél voorrang voor fietsers is nu actueel. Hierbij spelen de verschillende belangen een rol (onder meer de verkeersveiligheid, visie van de Fietsersbond en die van het OV-Bureau), de kosten van het ombouwen van de rotondes en de (on)mogelijkheden in de fysieke ruimte.

Lokaal

Verkeer en vervoer

- De focus voor de komende jaren ligt op het verbeteren van de verkeersveiligheid voor fietsers en voetganger. Dat betekent in de praktijk bredere fietspaden, logische routes, veilige oversteken (fiets/voetganger) en verhoging van het comfort.
- In 2024 onderzoeken we wat nodig is om de maatregelen uit de Fietsnota 2020-2026 uit te voeren. De resultaten daarvan verwachten we in de loop van 2024 en hopelijk op tijd voor de begroting.
- Ook in Hoogeveen is een toename van het aantal verkeersslachtoffers. Er komen veel verzoeken binnen voor verhoging van de verkeersveiligheid, op de drukke wegen maar ook in de woonbuurten. Bij reconstructies gaan we in overleg met de aanwonenden om te komen tot een buurt waar het veilig en prettig wonen is.

- De bereikbaarheid van Hoogeveen per auto is en blijft belangrijk. De hoofdwegen houden we aantrekkelijk voor het auto- en vrachtverkeer, doorgaand verkeer door de wijken willen we zoveel mogelijk voorkomen en afremmen.
- De ontwikkeling van het gebied Nijstad, recreatiegebied en de waterstofwijk, vraagt om een veilige bereikbaarheid voor alle vervoerwijzen. We zetten daarom in op verkeersveiligheid en een vrijliggend fietspad langs de Echtenseweg en een verbetering van het fietspad langs de Zuidwoldigerweg.
- In nieuw in te richten gebieden is er veel aandacht voor de bereikbaarheid en de verkeersveiligheid, zoals voor de projecten nieuwbouw RSG Wolfsbos, Stationsgebied, Zeeheldenbuurt en Bentinckspark-Noord.
- Het aantal laadpalen in de gemeente Hoogeveen neemt behoorlijk toe. Daar tegenover staat dat ook het aantal mensen dat bezwaar maakt tegen parkeerplaatsen die alleen beschikbaar zijn voor het laden van elektrische voertuigen, fors is toegenomen.
- Ook in de plaats Hoogeveen zien we een forse toename van het autoverkeer op de weg. Dit leidt, in combinatie met alle geplande ontwikkelingen, tot problemen qua bereikbaarheid en verkeersveiligheid. Door de drukte moeten fietsers en voetgangers langer wachten voor ze veilig kunnen oversteken en de roep om veiligheidsmaatregelen vanuit inwoners neemt daardoor toe.
- Sinds 3 januari 2021 rijdt de streekbus niet meer door het dorp Nieuwlande. Het dorp wil de bus graag terug en het OV-Bureau gaat bekijken of dit binnen haar financiële mogelijkheden past. Het lusje Nieuwlande laten rijden kost circa € 60.000 op jaarbasis.
- In samenwerking met Publiek Vervoer wordt het doelgroepenvervoer in 2024 aanbesteed. Dit betreft ook de stadsbusdienst De Bij.

Parkeren

De parkeerautomaten zijn aan het einde van hun levensduur en moeten vervangen worden. Ook is het niet mogelijk om het onderhoudscontract verder te verlengen. Dit betekent dat de parkeerautomaten in 2024 Europees aanbesteed worden zodat vervanging in 2025 plaats kan vinden (zie bij Investerings). Alle eisen en wensen richting de toekomst zullen hierin meegenomen worden. Hierbij valt te denken aan automaten op zonne-energie en digitale mogelijkheden (verwijzing). De parkeerproducten zullen verder gedigitaliseerd worden voor klantgerichtheid en efficiency in beheer en handhaving. We verwachten dat alle parkeervergunningen, ook de bezoekersvergunning die nu nog via een pas loopt, in 2025 digitaal zijn. Belangrijk uitgangspunt is de woningbouwontwikkeling van het stadscentrum en de nog te maken keuzes hierbij voor betaald parkeren en vergunningparkeren.

Financiële ontwikkeling

Omschrijving (Bedragen x € 1.000) - is voordeel/ + is nadeel	Categorie	2025	2026	2027	2028
210 indexatie onderhoudsbudgetten	2	6	6	6	6
220 Onderhoud parkeerautomaten	2	81	35		
660 Gehandicaptenparkeervergunningen (lasten)	2	5	5	5	5
660 Gehandicaptenparkeervergunningen (baten)	2	-9	-9	-9	-9
740 Commissie Milieuhygiëne vliegveld (lasten)	2	-9	-9	-9	-9
740 Commissie Milieuhygiëne vliegveld (baten)	2	9	9	9	9

Toelichting mutaties

Lasten

210 Indexatie onderhoudsbudgetten

Om het onderhoud op het met de raad afgesproken kwaliteitsniveau (BOR-basis) te kunnen (blijven) uitvoeren, is het noodzakelijk de beschikbare budgetten op peil te houden. Aanpassing van de budgetten is daarom noodzakelijk en vindt plaats op basis van de Consumenten Prijs Index (CPI). Voorsnog wordt rekening gehouden met een prijsindex van 3,2%. In dit programma gaat het om de onderhoudsbudgetten voor Waarschuwingborden/bewegwijzering, voor Verkeersmaatregelen nieuwe besluiten, voor Verkeersonderzoeken en voor Bevordering verkeersveiligheid.

220 Onderhoud parkeerautomaten

De parkeerautomaten naderen het einde van hun levensduur. Dit zorgt voor een verhoging van de onderhoudskosten om de parkeerautomaten operationeel te houden. In 2025 wordt gestart met de vervanging van de nieuwe parkeerautomaten. De vervanging van de parkeerautomaten leidt mogelijk tot extra tweedelijns onderhoudskosten.

660 Gehandicaptenparkeervergunningen

Voor het uitgeven van gehandicaptenparkeervergunningen is een medisch advies noodzakelijk. Door de stijging van het aantal aanvragen voor een gehandicaptenparkeervergunning stijgen de kosten voor medisch advies. Deze stijging in aanvragen is structureel.

740 Milieubeheer

Voorheen werden er kosten gemaakt voor commissie milieuhygiëne vliegveld. Vanaf 2021 zijn hier geen acties meer voor ondernomen. Met deze kadernota corrigeren we dit.

Baten

660 Gehandicaptenparkeervergunningen

Er worden jaarlijks meer gehandicaptenparkeervergunningen aangevraagd. Hierdoor ontvangt de gemeente meer inkomsten uit leges. Deze stijging in aanvragen is structureel.

740 Milieubeheer

Om de uitgaven te dekken van de commissie milieuhygiëne vliegveld kwam er voorheen een bijdrage binnen van de provincie Drenthe. Omdat we geen kosten meer maken, hebben we ook geen recht meer op deze bijdrage (zie lasten). Deze structurele bijdrage corrigeren we met deze kadernota.

Welke grote ontwikkelingen zien we op de gemeente afkomen voor de volgende 10 jaar (Niet zijnde investeringen):

Toename verkeersdrukke

Zoals aangegeven bij de lokale ontwikkelingen zien we ook in Hoogeveen een forse toename van het autoverkeer op de weg. Het einde van deze trend is nog niet in zicht. Dit leidt tot problemen qua bereikbaarheid en verkeersveiligheid voor alle vervoerwijzen. Het aantal ouderen in Nederland en Hoogeveen neemt ook toe en daarmee ook het aantal mensen dat moeite heeft met het hedendaagse verkeer. De roep om extra maatregelen vanuit inwoners wordt luider.

Elektrisch rijden

We staan aan de vooravond van een forse uitbreiding van elektrische laadpalen in de (semi) openbare ruimte.

Openbaar vervoer

Buslijnen in de regio staan onder druk door het relatief geringe aantal passagiers. De infra van de spoorverbinding Zwolle - Groningen wordt de komende jaren verbeterd. Dat is gunstig voor de bereikbaarheid van Hogeveen. De extra treinen voor Hogeveen (van 2 naar 4 per uur) zijn nog niet afgesproken met het Rijk. Hiervoor blijft een lobby nodig.

Regionale ontwikkelingen mobiliteit

De regionale ontwikkelingen vragen om afwegingen de komende jaren voor de impact op Hogeveen. Het gaat dan in ieder geval om de verbetering van de verbinding met Twente via de N36 (2028), de verdubbeling van de route A37-E233 in Duitsland richting Cloppenburg, Bremen en Scandinavië. En om de ontwikkeling van Port of Zwolle (inclusief Meppel) en de verbreding van de sluizen bij Kornwerderzand in de Afsluitdijk. De laatste twee ontwikkelingen raken de functie van Hogeveen in de oost-west corridor.

Duurzaam en gastvrij Hoogeveen

Trends en ontwikkelingen

Van denken naar doen

Hoogeveen wil in 2040 een CO₂-neutrale gemeente te zijn. Dit is een ambitieuze doelstelling die vraagt om forse inzet. De afgelopen jaren is er al een flinke versnelling ingezet. Inwoners en bedrijven zijn druk bezig met het verduurzamen van hun woning of hun bedrijfsvoering. We zien echter ook knelpunten. Het is niet voor alle bewoners en ondernemers mogelijk om hun woning of bedrijf te verduurzamen. Dat komt onder andere door de hoge kosten, door regelgeving of door netcongestie. Daarom zetten we vooral in op het ondersteunen van onze inwoners en ondernemers bij de verduurzamingsopgave. Dit doen we onder andere met het Hoogeveens Isolatie Offensief, waarmee we ervoor willen zorgen dat de steunmaatregelen voor isolatie en verduurzaming terecht komen bij degenen die het nodig hebben. Ook betrekken we ondernemers en inwoners bij duurzame energieprojecten. Lokaal eigendom en betrokkenheid bij de energietransitie is voor Hoogeveen belangrijk. Zo bieden we ondersteuning aan lokale energiecoöperaties en helpen we lokale initiatieven om zich te organiseren. Ook bieden we ondersteuning bij de verdere organisatie van de omgeving met de koepel van lokale energiecoöperaties Energiek Hoogeveen.

Landelijk

Uitkering uitvoeringskosten klimaatbeleid

Van 2023 tot en met 2030 ontvangt de gemeente middelen vanuit het Rijk om taken op het gebied van de energietransitie goed uit te kunnen voeren. Hiermee kunnen we de interne en regionale organisatie verder opbouwen om samen met inwoners, bedrijven en partners werk te maken van de lokale energietransitie.

Nationaal Isolatieprogramma

Het doel van het Nationaal Isolatieprogramma (NIP) is om 2,5 miljoen woningen te isoleren in de periode tot en met 2030. Onderdeel hiervan is de Lokale Aanpak Isolatie (LAI) om samen met gemeenten 750.000 koopwoningen te isoleren. Hiervoor stelt het Rijk in ieder geval tot en met 2026 middelen beschikbaar, zodat gemeenten met een lokale aanpak inwoners kunnen ondersteunen met het isoleren van hun woning.

Kwaliteit grondstoffen

Bij de inzameling van grondstoffen zoals oud papier en karton, GFT en PMD wordt, door aanscherping van de acceptatienormen door de verwerkers van deze fracties, de kwaliteit van het ingezamelde materiaal steeds belangrijker. Bij PMD valt bovendien op dat de insteek van de verpakkingindustrie, die verantwoordelijk is voor financiering van de inzamel- en verwerkingskosten, lijkt te verschuiven van maximalisatie van recycling naar minimalisatie van kosten. Hierdoor komt de (voor)sortering van het ingezamelde materiaal onder druk te staan, hetgeen leidt tot (extra) afkeur. Voor zover dat al niet het geval was is derhalve voortdurende aandacht voor het voorkomen van zogenaamde stoorstoffen in deze stroom noodzakelijk. Daarnaast is een duidelijk tegengeluid vanuit de (samenwerkende) gemeenten gewenst voor wat betreft de doelstelling van separate inzameling van PMD, te weten maximaal hergebruik van schaarse grondstoffen.

Recreatie en Toerisme inzetten om de brede welvaart te versterken

De trend binnen recreatie en toerisme, zowel landelijk als lokaal, is dat er een verschuiving is waarvoor recreatie en toerisme als doel dient. De focus op de economische pijler binnen recreatie en toerisme verschuift naar de bijdrage van recreatie en toerisme binnen maatschappelijke opgaven.

Regionaal

Netcongestie

Het elektriciteitsnet in onze gemeente is op dit moment overbelast. Dit betekent dat bedrijven geen grotere aansluiting kunnen krijgen, het plaatsen van grootschalig zon op dak (bij bedrijven) niet mogelijk is en soms vallen bij onze inwoners zonnepanelen uit. We werken langs 3 sporen aan het oplossen van de netcongestie: verzwaring, verdeling en flexibiliteit. Waar en wanneer de komende jaren het elektriciteitsnet verzaamd wordt, werken we in regionaal verband met netbeheerder en omliggende gemeenten uit in het Provinciaal Meerjarenplan Infrastructuur Energie en Klimaat (pMiek). Ook wordt binnen pMiek afgestemd over de ruimtelijke plannen in relatie tot de verzwaring (verdelingsvraagstuk). We kijken daarbij ook naar koppelkansen met andere werkzaamheden, zodat we de overlast voor onze inwoners en ondernemers zoveel mogelijk kunnen beperken. En we moedigen bedrijven en bewoners aan om slimme oplossingen te ontwikkelen die pieken in het elektriciteitsnet voorkomen zodat flexibeler omgegaan kan worden met de beschikbare elektriciteit.

Energiehubs

We willen mogelijkheden uitwerken om lokaal energie op te wekken, om te zetten in andere vormen of op te slaan, dit noemen we ook wel een energiehub. Samen met ondernemers, bewoners, netbeheerders en andere betrokkenen wordt bepaald waar dit het meest effectief gerealiseerd kan worden. Daarbij sluiten we aan bij het programma Energieneutrale Bedrijventerreinen Drenthe 2035 en de gemeentelijke aanpak in samenwerking met Ondernemend Hoogeveen. Als gemeente hebben we hierbij een verbindende rol en brengen we de knelpunten met betrekking tot gemeentelijke regelgeving in kaart. Daarbij kijken we naar mogelijkheden voor productie van duurzame gassen zoals biogas, groen gas en waterstof. Bij de rioolwaterzuiveringsinstallatie in Echten kan bijvoorbeeld lokaal geproduceerd waterstof worden gekoppeld aan de Waterstofwijk en overige industrie in Hoogeveen. Uiteindelijk kan dit een uitsluiting op de Waterstofbackbone stimuleren.

Duurzame mobiliteit en transport

De energietransitie leidt tot forse veranderingen in de mobiliteit. Dit geldt voor vervoerskeuzes die onze inwoners maken, voor openbaar/publiek vervoer en de transport- en logistieksector. Het gaat niet alleen om het vervangen van fossiele brandstoffen maar ook over de veranderingen van de benodigde infrastructuur en de manier waarop we ons verplaatsen. Al deze ontwikkelingen hebben invloed op ons energiesysteem. De provincie heeft specifieke aandacht voor elektrische voertuigen als onderdeel van het elektriciteitsnetwerk en waterstofmobiliteit en ziet een belangrijke rol voor groengas (BioLNG als BioCNG) binnen mobiliteit en transport. In Hoogeveen faciliteren we een pilot rondom logistiek laden en denken we mee met ondernemers over andere slimme oplossingen, ook ter vermindering van netcongestie.

Markerein

De Drentse werkgroep Markerein heeft zich in de afgelopen jaren ontwikkeld van ambtelijk overlegorgaan tot een volwaardig platform op het gebied van afvalbeheer, contractmanagement en (beleids)advies. In overeenstemming met het in 2023 door alle Drentse gemeenten ondertekende manifest 'Drenthe van afval naar grondstoffen' zijn de inspanningen van de werkgroep in 2025 onder andere gericht op verbetering van de kwaliteit van ingezamelde grondstoffen door middel van de regionale communicatiecampagne 'Geef het door' en gezamenlijke aanbestedingen met als doel het sluiten van contracten voor een doelmatige en duurzame be- en verwerking van ingezamelde afval- en grondstoffen.

Leaderprogramma West Drenthe 2023-2027

In de komende jaren gaan we door met het Leaderprogramma West Drenthe 2023-2027. Het doel is versterking van zowel de leefbaarheid als de economie van het platteland. De Lokale Ontwikkelstrategie (LOS) bevat 7 doelstellingen die daaraan bijdragen. Ze zijn van onderop tot stand gekomen

waardoor draagvlak en haalbaarheid geborgd zijn. Met de bijdragen van Europa, provincie en de overige gemeenten in West-Drenthe is er € 1.000.000 per jaar beschikbaar voor projecten die bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen. De provincie voert de regie en de Lokale Actiegroep toetst de ideeën en projecten aan de doelstellingen van de LOS.

Perspectief Bestemming Drenthe 2030

Op regionaal niveau streven we naar brede welvaart met een goede balans tussen welzijn en economie. Het gaat daarbij om twee zaken:

- Het welzijnsniveau van de bevolking. Denk aan balans werk-vrijtijd, gezondheid, veiligheid, woonkwaliteit, kwaliteit van de leefomgeving, onderwijs, zorg en ecologie.
- Onze economische voorspoed. Denk aan bruto binnenlands product, werkgelegenheid en productiviteitsgroei.

Voor een goede balans tussen welzijn en economie is het van belang om Drentse waarden te benutten, stuwende economie te stimuleren en de vitaliteit van het arbeidspotentieel te versterken. Krachtige toeristische bedrijven zorgen ervoor dat economische bestedingen van bezoekers van buiten het gebied terecht komen in de regio. Deze bedrijven functioneren als een propeller van de regionale economie. Bewoners en bezoekers maken volop gebruik van de recreatieve voorzieningen. Deze voorzieningen vergroten de aantrekkingskracht van onze leefomgeving. Het hogere doel van toerisme en recreatie is dat het van toegevoegde waarde is voor alle Drenten.

Lokaal

Energietransitie

Vanuit de uitvoering van de energietransitie moeten we ook in 2025 om met inzet blijven werken aan de uitvoering van de Transitievisie warmte en het stimuleren van inwoners en ondernemers om spijtvrije maatregelen te nemen. Dit zijn energiebesparende maatregelen die, ongeacht de toekomstige warmtevoorziening van een wijk of buurt, altijd nuttig zijn en helpen de energierekening omlaag te brengen en het wooncomfort te vergroten. Het gaat dan bijvoorbeeld om isoleren, het dichten van kieren, traditionele verlichting vervangen door LED-lampen, het inregelen van de CV-installatie, het installeren van warmte terugwinsystemen en (hybride) warmtepompen.

- *Hoogeveens Isolatie Offensief*

Met het Hoogeveens Isolatie Offensief werken we aan een ondersteuningsprogramma waarmee we onze inwoners helpen met het verduurzamen van hun woning. We zorgen dat nationale, regionale en lokale isolatie- en ondersteuningsregelingen goed op elkaar aansluiten en dat onze inwoners deze weten te vinden. Persoonlijk contact en ondersteuning aan onze inwoners staat centraal. Daarom werken we samen met de energie- en wooncoaches, gaan we werken met energieadviseurs. We maken gebruik van de lokaal aanwezige kennis en expertise van DOC33. Ook gaan we door met onze gebiedsgerichte (isolatie)aanpak.

- *Verenigingen van Eigenaren (VvE's)*

Onze inzet gericht op VvE's zetten we voort. We stimuleren VvE's om samen te werken en gebruik te maken van subsidies zoals de SVVE en de SPOR-subsidie (procesondersteuning voor opschaling van renovatieprojecten). Daarnaast zoeken we naar aanvullende (rijks)middelen om deze specifieke doelgroep nog beter te kunnen ondersteunen.

- *Warmtenet*

Voor verwarming van de gebouwen zonder aardgas, kan het aanleggen van een warmtenet een goede energie-efficiënte oplossing zijn; het ontlast het elektriciteitsnet. Het haalbaarheidsonderzoek naar gebruik van warmte van Attero laat zien dat een warmtenet in Hoogeveen mogelijk is, mits de maatschappelijke kosten eerlijk en rechtmatig worden gedragen. Ervaringen in andere gemeenten

laten zien dat een warmtenet kleinschalig opzetten via nieuwbouwprojecten en collectieve initiatieven, de haalbaarheid en betaalbaarheid bevordert.

Om een warmtenet te kunnen realiseren tegen zo laag mogelijke kosten, onderzoeken we de mogelijkheden van het oprichten van een warmtebedrijf. Dit bedrijf is dan verantwoordelijk zijn voor het beheer, de exploitatie en de uitbreiding van het warmtenet, waarbij warmte wordt geleverd aan verschillende gebouwen en instellingen binnen de gemeente. Welke vorm en omvang past bij onze gemeente gaan we samen met stakeholders onderzoeken en uitwerken.

- *Warmteprogramma*

Naast de uitvoering van de Transitievisie Warmte via het Hoogeveens Isolatie offensief bereiden we ons voor op de Transitievisie Warmte 2.0 die, sinds de inwerkingtreding van de Omgevingswet, Warmteprogramma wordt genoemd. Hiervoor werken we een verdiepingsslag uit naar mogelijke warmteopties per wijk of dorp vanuit een visie op het energiesysteem en de mogelijke warmteopties. Het Warmteprogramma wordt uiterlijk eind 2026 vastgesteld.

- *Soortenmanagementplan*

Voor het isoleren van woningen en om plannen voor (ver)bouw, renovatie en inbreiding en andere stads- en dorpsontwikkelingen doorgang te kunnen laten vinden is per woningen/project onderzoek nodig of er geen vleermuizen of andere gebouwbewonende diersoorten in de spouwmuur zitten. Wanneer beschermde soorten in het geding zijn is er volgens de Omgevingswet een omgevingsvergunning nodig. Het aanvragen van een individuele omgevingsvergunning is zeer kostbaar en tijdrovend. Hiervoor is een oplossing: het aanvragen van een gebiedsgerichte omgevingsvergunning bij de provincie voor alle ingrepen voor het grondgebied van een gemeente, op grond van een soortenmanagementplan (SMP). Het opstellen van een SMP duurt, vanwege het jaarrond veldonderzoek, één tot twee jaar. Maar al tijdens dit onderzoek kan er een gedeeltelijke omgevingsvergunning worden aangevraagd, waardoor isoleren zonder individuele vergunning mogelijk blijft. Voor een gedeelte van de kosten voor het opstellen van het SMP is er een specifieke uitkering (SPUK) vanuit het Rijk beschikbaar. Dat gaat voor Hoogeveen om een bedrag van € 223.347. Ook kan een gedeelte van de rijksmiddelen voor uitvoering van klimaatbeleid worden ingezet (maximaal € 180.000). Het is echter nog niet duidelijk of deze middelen de volledige kosten van het opstellen en monitoren dekken. We lopen het risico dat we daardoor in 2025 aanvullende middelen zullen moeten zoeken.

Circulaire economie en circulaire leefomgeving

- *Afval(inzamel)beleidsplan*

Na de kaderstelling door de raad wordt in 2024 het afval(inzamel)beleidsplan vastgesteld, waarna actualisatie van de afvalstoffenverordening en het bijbehorende uitvoeringsbesluit kan plaatsvinden. De implementatie van de keuzes die gemaakt worden met betrekking tot de inzameling (en verwerking) van grondstoffen en afval zullen in de jaren daarna van invloed zijn op de milieuprestaties van de gemeente. Mede daardoor zullen ze ook impact hebben op de begroting van het taakveld Afval in 2025 en volgende. Deze financiële consequenties van de beleidskeuzes zijn nu nog niet in te schatten.

- *Visie circulaire economie en circulaire leefomgeving*

Circulariteit is een urgent thema dat vraagt om een gemeentelijke visie en aanpak. Er zijn meerdere lokale initiatieven in uitvoering. Het ontbreekt nog aan samenhang en borging van deze initiatieven. We starten daarom met het opstellen van een Hoogeveense visie en uitvoeringsplan dat samenhang en kader biedt voor bestaande, nog te nemen, te faciliteren en te stimuleren initiatieven van ondernemers, inwoners en partners en die van ons als gemeente. Hierbij zoeken we ook aansluiting bij overkoepelende regionale initiatieven met als doel te leren van elkaar en elkaar te versterken.

Recreatie en toerisme

Doorontwikkeling toeristisch aanbod voor bewoners, bedrijven en bezoekers

Binnen de gemeente leggen we de focus op belevingsmogelijkheden voor de eigen inwoners. In samenwerking met bedrijven werken we aan een duurzaam toeristisch aanbod voor inwoners en bezoekers. Recreatie en toerisme kan binnen de gemeente een middel zijn om de brede welvaart te versterken. Agrotourisme, wandelen voor mentaal welzijn en duurzame ontwikkelingen zijn voorbeelden waarin recreatie en toerisme een middel kan zijn.

Financiële ontwikkeling

Omschrijving (Bedragen x € 1.000) - is voordeel / + is nadeel	Categorie	2025	2026	2027	2028
340 Bijdrage Recreatieschap	1	2	2	2	2
570 Verwijderen slib Recreatiegebied Schoonhoven	1				20
570 Overheveling budget Leader	2	-20	-20	-20	-20
740 Opgave klimaat- en energiebeleid	1	1.021			
740 Rijksbijdrage opgave klimaat- en energiebeleid	1	-1.021			
740 Bijdrage RUD	1	441	441	441	441
340 Toeristenbelasting	2	-45	-45	-45	-45
340 Forensenbelasting	2	-19	-19	-19	-19

Toelichting mutaties

Lasten

340 Recreatieschap Drenthe

Op basis van de Kadernota 2025 van het Recreatieschap Drenthe houden we rekening met een voorlopige stijging van de bijdrage met € 2.459 (betreft de bijdrage in de exploitatie en het Fonds Recreatie en Toerisme). Deze stijging is voornamelijk het gevolg van verwachte loon- en prijsontwikkeling 2025 volgens indexen CPB.

570 Recreatiegebied Schoonhoven

In 2015 is een groot gedeelte van het recreatiegebied Schoonhoven verkocht aan Stichting Het Drentse Landschap. Uitsluitend de openbare gedeelten waar de gemeente, vanuit haar publiekrechtelijke taak, een verantwoording heeft, blijven in beheer bij de gemeente. Het gaat hier voornamelijk om behoud van de zwemkwaliteit. Eens in de twee jaar moet het slib uit de kleine vijver worden verwijderd. Om deze werkzaamheden uit te voeren in 2028 moet hiervoor € 20.000 worden opgenomen.

570 Overheveling budget Leader

Het structurele budget voor het Leader programma West Drenthe hevelen we over van het programma Duurzaam en gastvrij naar Programma RO en sport, gezien de aard van de uitgaven.

740 Opgave klimaat- en energiebeleid

Vanuit het Rijk komt er in 2025 geld voor de uitvoering van het klimaat- en energiebeleid. Dit geld kan bijvoorbeeld ingezet worden om extra personeel aan te trekken, kennis te vergroten en externe kennis in huis te halen. We zetten deels in op extra capaciteit, waarvoor € 530.740 naar de SWO gaat. Het resterende bedrag van € 489.846 blijft beschikbaar voor onder andere de herziening van de Transitievisie Warmte, de actualisatie van De groende draad, uitvoeringsplan duurzamer Hoogeveen en het laten opstellen van een soortenmanagementplan.

740 Bijdrage RUD

Gebaseerd op trends op de arbeidsmarkt, de verplichte aanbesteding van een nieuw zaaksysteem en stijgingen in het personeelsloon, voorzien we een toename van € 441.000 van de bijdragen aan de RUD. Dit wordt deels veroorzaakt door een structurele impact van 9% als gevolg van de Omgevingswet.

Het gehanteerde groeimodel van Risico Gestuurd Toezicht, waarvoor in 2021 werd gekozen, wordt naar verwachting in 2025 volledig gerealiseerd. De directe productieve uren bij de RUD stijgen weliswaar, maar de formatieve gevolgen bedragen slechts een uitbreiding van 3 fte doordat de ondersteunende teams in 2024 al uitgebreid zijn. Het overheadpercentage daalt in 2025 van 26,4% naar 26,2%. De inflatie uit de augustusraming van het CPB is meegenomen, dit levert een indexatie op van 4,6% op. Op moment van schrijven moet de begroting voor 2025 nog behandeld worden door achtereenvolgens het Dagelijks en Algemeen Bestuur van de RUD. Bij het opstellen van de gemeentelijke begroting 2025 nemen we de definitieve verhoging voor de RUD op.

Baten

340 Toeristenbelasting

In 2023 heeft de afrekening van de toeristische overnachtingen 2022 met verhuurder plaatsgevonden. Er is sinds 2021 sprake van een gestage groei van het aantal overnachtingen. 2020: 83.164, 2021: 95.588 en 2022 109.738.

340 Forensenbelasting

Gelet op de ontwikkeling sinds de invoering van de forensenbelasting in 2021 kan de opbrengst structureel verhoogd worden.

Welke grote ontwikkelingen zien we op de gemeente afkomen voor de volgende 10 jaar (Niet zijnde investeringen):

Uitbreiding Emissiehandelssysteem (ETS) naar de gebouwde omgeving

Vanaf 2027 wordt er nieuwe Europese wetgeving van kracht, waarmee de CO₂ die vrijkomt door het gebruik van fossiele brandstoffen in de gebouwde omgeving, het wegvervoer en overige sectoren, zoals de kleine industrie, wordt belast. Dit heet het Emissiehandelssysteem 2 (ETS2). De verwachting is de kosten voor het gebruik van fossiele brandstoffen voor onze inwoners, ondernemers en de gemeente vanaf 2027 gaan toenemen. Het doel van deze wetgeving is om het gebruik van fossiele brandstoffen te beperken. Om inwoners en ondernemers te ondersteunen met het verduurzamen start er vanaf 2026 een Sociaal Klimaatfonds. Hiermee zullen er naar verwachting meer subsidies en ondersteuningsmaatregelen voor energiebesparende- en verduurzamingsmaatregelen beschikbaar komen voor onze inwoners en ondernemers. Vanaf 2027 zullen de opbrengsten van de CO₂-belasting worden gebruikt om het Sociaal Klimaatfonds verder te vullen.

Ruimtebeslag energietransitie

De ruimtelijke inpassing van het duurzame energiesystemen, met onder andere windmolens, zonneparken, hoogspanningsleidingen, schakelstations en ondergrondse leidingen is een grote uitdaging. Bovendien is dit systeem sterk ordenend en geeft het richting aan toekomstige (stedelijke en economische) ontwikkelingen. Zo kan de beschikbaarheid van energie infrastructuur (of juist het ontbreken hiervan) ervoor zorgen dat sommige economische activiteiten en bedrijven zullen verdwijnen, terwijl anderen juist tot bloei komen. Ook heeft dit directe effecten in de (openbare) ruimte in wijken en dorpen, waar ruimte gezocht moet worden voor de extra elektriciteitskasten om de verzwaaring van het net uit te kunnen voeren en voor opslag van elektriciteit in accu's.

Veilig Hoogeveen & Zichtbaar en Transparant Bestuur

Trends en ontwikkelingen

Ondermijning

Ondermijning gaat om verwevenheid tussen de (illegale) onderwereld en de (legale) bovenwereld en heeft een link met georganiseerde misdaad. In september 2023 is het rapport van de Rekenkamercommissie naar ondermijning in de gemeente Hoogeveen verschenen. Volgens het onderzoek is er in onze gemeente een groot probleem op het gebied van ondermijning. De organisatorische aanpak hiervan is onder de maat: de gemeente heeft geen goede informatiepositie, reageert op incidenten en heeft weinig capaciteit. Ook wordt ondermijning veelal gezien als een veiligheidstaak, terwijl ondermijning niet alleen een veiligheids-, maar een breed maatschappelijk probleem is. Daarom dient er integraal te worden samengewerkt en is er ook een grote rol weggelegd voor andere gemeentelijke afdelingen. Er volgt daarom een integraal en structureel plan van aanpak ondermijning. Voor dit plan wordt in belangrijke mate gesteund op bestaande gemeentelijke taken en middelen. Voor een deel van het plan van aanpak zijn echter aparte middelen nodig. Conform afspraak met uw raad vindt u in de Kadernota het plan van aanpak ondermijning en de voorgestelde keuzes.

Jeugdproblematiek

Hangplekken zijn van alle tijden; de behoefte om vrienden te ontmoeten, samen wat te kletsen en te lachen op een eigen plek, heeft altijd bestaan. De meeste jongeren zorgen tijdens het samenkomen niet voor problemen in de openbare ruimte. Wanneer toch overlast van (hang)jongeren wordt ervaren, is dit vaak afhankelijk van de mate van alcohol- en of drugsgebruik, onderliggende ruzies, geluidsniveau en vernielingen.

Uit onderzoek blijkt dat het totaal aantal minderjarige verdachten de afgelopen 15 jaar is gedaald. Met recht een stap in de goede richting. Wel blijkt uit dezelfde onderzoeken dat er een opvallende stijging plaatsvindt als het gaat om andere vormen van criminaliteit onder jongeren. Voorbeeld hiervan is het gebruiken van geweld of het bij zich dragen en of gebruiken van wapens. Mogelijke redenen van dit fenomeen kunnen gezocht worden in de sociale status en (onderlinge) reputatie van de jongere. Er is de afgelopen jaren een verschuiving te zien in het karakter van jeugdcriminaliteit. Door de toenemende digitalisering ontstaan er nieuwe digitale vormen van criminaliteit. Hierbij valt te denken aan online fraude, shamesexting, sextortion en online pesten. Deze zaken hebben veel impact op de slachtoffers zelf maar ook op ouders/verzorgers, familie, betrokken jeugd en de school. De komende jaren willen we inzetten op het vergroten van de digitale weerbaarheid van jongeren door onder meer de inzet van Bureau Halt op school en tijdens ouderavonden. Binnen de begroting hebben we middelen voor deze intensivering.

Digitalisering

De verregaande digitalisering brengt ook negatieve effecten zoals cybercrime, desinformatie (misleidende- of onjuiste informatie), deepfake (gemanipuleerd audio- of videomateriaal) en doxing (privé informatie van iemand op internet openbaren) met zich mee. De landelijke overheid voert informatiecampagnes om Nederlanders hiervan bewust te maken. Desinformatie kan bijvoorbeeld inspelen op het maatschappelijke ongenoegen rond een bepaald besluit en polarisatie in de hand werken. Deepfake kan zelfs gebruikt worden om bijvoorbeeld verkiezingen te manipuleren, te pesten of haat te zaaien. Onderzoek heeft aangetoond dat er sprake is van verdere verharding door het vervagen van de grens tussen activisme en extremisme en het gebruik van contra strategieën tegen de overheid en personen. Sociale media spelen een belangrijke verbindende en aanjagende rol. In de samenleving zien we een toename van bedreigingen van politici, wetenschappers, maar ook politiemensen. Het publiceren van privégegevens van iemand zorgt voor veel leed en angst bij degenen die het betreft. De gemeente volgt ontwikkelingen op social media rond gevoelige thema's om het sentiment te peilen en in voorkomende gevallen actie te ondernemen. Wanneer het een strafrechtelijke overtreding betreft doen wij aangifte. De komende jaren willen we niet alleen inzetten op het ver-

groten van de digitale weerbaarheid van jongeren, maar ook van andere doelgroepen zoals ouderen en ondernemers. Daarnaast willen we binnen onze organisatie het bewustzijn en de kennis met betrekking tot de deze vraagstukken vergroten. Binnen de begroting hebben we middelen voor deze intensivering.

Zorg en Veiligheid

We zien de laatste jaren een toename van het aantal incidenten van personen met verward gedrag. In 2021 ging het om 321 meldingen. In 2023 ging het om 475 meldingen volgens de cijfers van de politie. Het gaat in deze situaties vaak om personen met problemen op meerdere leefgebieden die leiden tot een veiligheidsprobleem. De reeds geboden hulp brengt (nog) niet het gewenste effect. Proactief ingrijpen is dan gewenst. De pilot 'aanpak complexe problematiek in het veiligheidsdomein' is inmiddels gestart.

Crisisbeheersing

Het afnemende vertrouwen in de overheid, de vluchtige connectiviteit en de sociale cohesie die onder druk staat, maken het lastiger om na een crisis terug te veren. Vergroten van veerkracht en weerbaarheid worden daarom belangrijker. Initiatieven van maatschappelijke veerkracht en burgerhulp moeten we – waar nodig en gewenst – ondersteunen. Verder zien we dat de ontwikkeling van data en technologie niet stilstaat. Data- en informatie gestuurd werken is met name bij incidenten en crises steeds van groter belang. Dagelijks worden we geconfronteerd met de gevolgen van klimaatverandering. Voor crisisbeheersing hebben vooral de extreme weersomstandigheden grote effecten. Het wordt warmer, waardoor de druk op de hulpdiensten toeneemt, het wordt droger wat de kans op natuurbranden vergroot en de zeespiegel stijgt waardoor de kans op overstromingen toeneemt. Samen met de Veiligheidsregio Drenthe en de crisispartners bereiden wij ons hierop voor.

Coffeeshop

Naar aanleiding van een nadrukkelijke wens van de gemeenteraad heeft de burgemeester inmiddels de kaders voor het coffeeshopbeleid vastgesteld. De voorbereidingen om tot een vestiging te komen zijn opgestart. Aan de vestiging zijn twee belangrijke onderwerpen verbonden. Enerzijds vraagt de vestiging om een concreet toezicht- en handhavingsbeleid en anderzijds moet er voldoende aandacht zijn voor preventie en voorlichting (intern en extern). Laatstgenoemde moet ook integraal worden opgenomen in het Preventie- en handhavingsplan alcohol, drugs en tabak dat uiterlijk in januari 2025 moet worden vastgesteld. Met de procedure om te komen tot de keuze voor een definitieve exploitant kan pas worden begonnen als op bovenstaande zaken ook concreet zicht is. Eventuele financiële consequenties daarvan zijn op dit moment nog niet duidelijk. Het Preventie- en handhavingsplan alcohol, drugs en tabak valt gedeeltelijk onder het programma Gezond en Vitaal.

Raadsinformatiesysteem

In 2024 wordt een onderzoek gestart naar het gebruik van de raadsinformatiesystemen (RIS). Onderzocht wordt of het gebruik van één RIS kwaliteit verhogend, efficiënter en wenselijk is. Mogelijk komen hier aanpassingen uit voort die kosten met zich meebrengen.

Financiële ontwikkeling

Omschrijving - is voordeel / + is nadeel	(Bedragen x € 1.000)	Categorie	2025	2026	2027	2028
010 Salarissen bestuur		1	42	42	42	42
010 Strategische personeelsplanning griffie		1/2	136	26	26	26
010 Gemeenteraad		1	91	91	91	91
010 Accountantskosten jaarrekening		2	50	50	50	50
010 Stedenband Martin		3	10	10	10	10

Omschrijving - is voordeel / + is nadeel	(Bedragen x € 1.000)	Categorie	2025	2026	2027	2028
010 Vereniging Nederlandse Gemeenten		1	25	25	25	25
020 Overige leges		2	-10	-10	-10	-10
020 Leges rijbewijzen		2	-16	-3	6	6
020 Communicatie rondom verkiezingen		2	13	13	13	13
020 Verkiezingen		2	-65		65	
020 Presentiegelden		2	-50		50	
120 Veilig - aanpak ondermijning		3	540	540	540	540

Toelichting mutaties

010 Salarissen bestuur

De lasten op dit onderdeel moeten voor de komende jaren naar boven worden bijgesteld met € 42.000. Dit is hoofdzakelijk het gevolg van de stijging van de APPA en ABP-pensioenpremie met 3,03% voor de burgemeester, wethouders en gewezen en voormalig wethouders.

010 Strategische personeelsplanning griffie

In verband met het binnenkort bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd van een medewerker wordt er ingezet op strategische personeelsplanning en gaan we alvast starten met de werving van een nieuwe medewerker. Hierdoor blijft de kwaliteit van de ondersteuning van de raad gewaarborgd (€ 110.000).

Daarnaast wordt ook de functieopbouw en -waardering van de griffie geactualiseerd (€ 26.000).

010 Gemeenteraad

Op basis van realisatiecijfers zien we jaarlijks een tekort op de vergoeding voor de gemeenteraad van € 27.000. In het verleden werden de facturen voor het raadsinformatiesysteem deels betaald door de SWO. Dit bleek niet rechtmatig te zijn en is rechtgetrokken in de jaarrekening 2023. Nu moet dit ook juist worden opgenomen in programmabegroting voor de komende jaren (€ 64.000).

010 Accountantskosten controle jaarrekening

Door de vele extra werkzaamheden die de accountant moet uitvoeren zien we hier jaarlijks een tekort op het dit budget. De verwachting is niet dat de komende jaren het aantal regelingen (o.a. SiSa) zal afnemen waardoor we de begroting bijstellen met € 50.000.

010 Vereniging Nederlandse Gemeenten

De contributie en bijdragen aan de Vereniging Nederlandse Gemeenten stijgen de komende jaren, dit als gevolg van de loon en prijsontwikkelingen.

010 Stedenband Martin

De stedenband (partnerschap) met de gemeente Martin (Slowakije) wordt m.i.v. 2024 weer voortgezet, dit na een periode van jaren op een laag pitje vanwege de bezuinigingen in 2020. De samenwerking heeft tot doel, het intensiveren van het partnerschap om in gezamenlijkheid maatschappelijke, sociale en economische projecten uit te voeren. Zonder financiële steun van de gemeente Hoogeveen is het niet mogelijk om de Stedenband te continueren, daarom wordt vanaf 2025 jaarlijks een bedrag van € 10.000 opgenomen ter bekostiging van dit partnerschap.

020 Overig Leges

De begrote opbrengst is op basis van de meerjarenbegroting 2023 structureel naar beneden bijgesteld met € 10.000. Gelet op de opbrengst - op basis van realisatie - blijkt deze bijstelling niet noodzakelijk te zijn geweest, daarom wordt deze nu weer met € 10.000 naar boven bijgesteld.

020 Leges rijbewijzen

De opbrengsten van de leges rijbewijzen is bijgesteld, deze opbrengst is afhankelijk van het aantal (verwachte) aanvragen op basis van informatie van de RDW voor de komende jaren.

020 Communicatie rondom verkiezingen

Op 7 maart 2024 heeft de raad besloten om de campagneborden voor de verkiezingen af te schaffen en jaarlijks een budget van € 12.710 ter beschikking te stellen voor een onlinecampagne met als doel kiesgerechtigde inwoners van de gemeente Hoogeveen te bewegen te gaan stemmen.

020 Verkiezingen/Presentiegelden

In verband met de vroegtijdige Tweede Kamer verkiezingen in 2023 vervallen de geplande verkiezingen in 2025. De volgende verkiezingen voor de leden van de Tweede Kamer vinden maximaal 4 jaar later plaats.

120 Aanpak ondermijning

De Rekenkamercommissie heeft een rapport opgesteld over de aanpak van ondermijning. De conclusie van de Rekenkamer is dat de organisatorische aanpak van ondermijning onder de maat is: de gemeente heeft geen goede informatiepositie, reageert op incidenten en heeft te weinig capaciteit. De raad heeft het college opdracht gegeven om te komen tot een plan van aanpak ondermijning, met ambities en formatie. Het plan is gereed, de benodigde middelen zijn opgenomen in het plan van aanpak. We bekijken of we dit bedrag door herschikking van bestaande middelen nog omlaag kunnen brengen.

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Financiële ontwikkeling

Omschrijving - is voordeel/ + is nadeel	(Bedragen x € 1.000)	Categorie	2025	2026	2027	2028
Index inkomsten 3,2%		1	-650	-650	-650	-650
070 Algemene uitkering: Decembercirculaire		1	-1.071	-839	-2.948	-4.344
070 Algemene uitkering: Verleggen basisjaar		1	-5.100	-5.100	-5.100	-5.100
Kapitaallasten investeringen		1	-432	45	280	475

Toelichting mutaties

Baten

Index inkomsten 3,2%

Jaarlijks indexeren we onze inkomsten. Dit betreft een indexering van de OZB, gemeentelijke leges, huur-opbrengsten etc. Hiervoor hanteren we het CPI-indexcijfer vanuit de circulaire gemeentefonds. Deze is op dit moment 3,2%. Hiermee worden de inkomsten met € 680.000 verhoogd. Aan de lastenkant houden we ook rekening met de OZB-stijging (€ 30.000) van gemeentelijke gebouwen. Deze baten en lasten worden uiteindelijk onder verschillende programma's verwerkt in de begroting.

070 Algemene uitkering

Uitkomsten Decembercirculaire

Het uitgangspunt voor de begroting 2024 waren de uitkomsten van de Meicirculaire 2023. De uitkomsten van de Decembercirculaire 2023 is op dit moment de laatste stand die bekend is. In de begroting 2025 zullen we de uitkomsten van de Meicirculaire 2024 opnemen.

Verleggen basisjaar

Wij nemen in de meerjarenbegroting geen inflatie c.q. loon- en prijsstijging op aan de lastenkant voor de jaren 2026 t/m 2028. Hiervoor is het noodzakelijk dat we de batenkant op dezelfde wijze begroten, namelijk op constante prijzen. In de kadernota worden de lasten en de batenkant voor het jaar 2025 wel op basis van lopende prijzen begroot. Hierdoor verspringt het basisjaar. Voor de algemene uitkering nemen we voor 2025 en volgende jaren een correctie op van de uitkeringsfactor. Hiervoor hanteren we de index voor loon- en prijsstijging CEP. Vanuit de septembercirculaire 2023 komt dit uit op € 5,1 miljoen.

Kapitaallasten investeringen

Op basis van de mutaties in de investeringen zoals opgenomen in deze kadernota zijn de kapitaallasten daarvan opgenomen. Bij de Programmabegroting 2025 worden de kapitaallasten (ook met de resultaten van de jaarrekening 2023) geactualiseerd.

Overzicht overhead

Trends en ontwikkelingen

Organisatieontwikkeling en modernisering bedrijfsvoering

Maatschappelijke en technische (digitale) ontwikkelingen volgen elkaar snel op. Dit heeft impact op de wijze waarop de dienstverlening van de gemeenten wordt vormgegeven en de manier van (samen) werken binnen de organisatie en met ketenpartners. Om deze ambities te realiseren, moet de slagkracht van de SWO flink worden vergroot. Het is noodzakelijk om de IV-processen en governance (sturing) te moderniseren om deze ambities te kunnen realiseren. Om te bepalen waar de organisatie staat voor wat betreft digitale transformatie en de digitaliseringsopgave wordt een extern onderzoek uitgevoerd. De uitkomsten worden in de loop van 2024 gepresenteerd aan het bestuur van de SWO. De uitkomsten van dit onderzoek en de mogelijke financiële effecten zijn daarom nog niet verwerkt in de begroting van de SWO van 2025 en kunnen daarmee ook nog niet vertaald worden in deze kadernota en worden met een afzonderlijk voorstel geagendeerd.

Financiële ontwikkeling

Omschrijving (Bedragen x € 1.000) - is voordeel / + is nadeel	Categorie	2025	2026	2027	2028
040 Bijstelling budget Public Relations	2	-40	-40	-40	-40
040 Tractie buurtbeheer (Stark)	1	30	30	30	30
040 Bijdrage SWO - obv kadernota SWO	1	4.000	4.000	4.000	4.000
040 Uitvoering Wet openbare overheid (Woo)	1	183	197	197	197

Toelichting mutaties

040 Bijstelling budget Public Relations

Uit realisatiecijfers blijkt enkele jaren een onderbesteding van dit budget.

De lagere besteding komt met name door kosten inhuur communicatieadviseur ten behoeve Dutch Techzone die vanaf 2021 zijn komen te vervallen. Dergelijke kosten worden sindsdien betaald vanuit de regiodeal en de bijdrage per inwoner. Daarom stellen we het budget naar beneden bij.

040 Tractie buurtbeheer (Stark) naar SWO

De uitvoering van de openbare ruimte (buurtbeheer) wordt voor een belangrijk deel uitgevoerd door Stark. Het beschikbaar stellen van o.a. tractiemiddelen en werkkleding is een verantwoordelijkheid van de opdrachtgever. Met Stark is afgesproken dat de huidige tractiemiddelen overgaan naar de gemeente Hoogeveen. De benodigde tractiemiddelen van Stark worden per 1-1-2025 tegen een boekwaarde van € 150.000 overgenomen door de gemeente. Omdat wij de tractiemiddelen hebben ondergebracht bij de SWO gaan ook deze middelen naar de SWO. De € 30.000 betreft de kapitaal-lasten. Dit wordt verrekend met taakveld 570 buurtbeheer onder programma Aantrekkelijk wonen en woonomgeving en is voor de begroting budgetneutraal.

040 Bijdrage SWO

In de kadernota van de SWO zijn de volgende mutaties opgenomen:

Mutaties	2025	2026	2027	2028
Cao-ontwikkeling 2024: 6% (3,8%)	1.350.000	1.350.000	1.350.000	1.350.000
Effecten periodieken 2025	640.000	640.000	640.000	640.000
Herwaarderingen HR21 - 2024	130.000	130.000	130.000	130.000

Mutaties	2025	2026	2027	2028
Cao-ontwikkelingen 2025: 5,8%	3.100.000	3.100.000	3.100.000	3.100.000
Indexatie energie, brandstofkosten, onderhoudskosten	100.000	100.000	100.000	100.000
Indexatie op kosten software	250.000	250.000	250.000	250.000
Indexatie exploitatie als gevolg van index investeringen	90.000	90.000	90.000	90.000
Totaal	5.660.000	5.660.000	5.660.000	5.660.000

De bijdrage van Hoogeveen aan de SWO is 70,72%, dit is een verhoging van € 4 miljoen.
Bij de begroting passen we de bijdrage aan op basis van de begroting van de SWO.

040 Uitvoering Wet openbare overheid (Woo)

Via het gemeentefonds hebben we middelen ontvangen voor de uitvoering van de Wet openbare overheid (Woo). Deze middelen willen we beschikbaar stellen aan de SWO om zorg te dragen dat worden voldaan aan de Woo-vereisten.

Investerings

De investeringen worden toegelicht in bijlage 2: nota investeringen. De volgende investeringen nemen we op deze kadernota om te verwerken in de programmabegroting 2025-2028.

Blijven meedoen en talentontwikkeling

Omschrijving	Jaar	Investering MJB 2024	Mutatie Kader-nota 2025	Investering Kadernota 2025	Personeelskosten	Algemene exploitatie	Bijdrage derden
Onderwijshuisvesting	2024	4.500.000		4.500.000		4.500.000	
	2025	2.500.000		2.500.000		2.500.000	
	2026	2.500.000		2.500.000		2.500.000	
	2027	2.500.000		2.500.000		2.500.000	
	2028	-	2.500.000	2.500.000		2.500.000	
	Totaal	12.000.000	2.500.000	14.500.000	-	14.500.000	-
Gymvoorziening nieuwbouw RSG Wolfsbos	2026	pm	1.750.000	1.750.000		1.750.000	
	2027	pm	3.250.000	3.250.000		3.250.000	
	2028		1.500.000	1.500.000		1.500.000	
	Totaal	pm	6.500.000	6.500.000	-	6.500.000	-
Voorzieningen nieuwbouw RSG Wolfsbos	2028		1.000.000	1.000.000		1.000.000	
	Totaal	-	1.000.000	1.000.000	-	1.000.000	-
Gymvoorziening RENN4	2026		1.625.000	1.625.000		1.625.000	
	2027		1.625.000	1.625.000		1.625.000	
	Totaal	-	3.250.000	3.250.000	-	3.250.000	-
Cultuur - Podium	2024	1.418.245	-	1.418.245		1.068.245	350.000
	Totaal	1.418.245	-	1.418.245	-	1.068.245	350.000
Bentickspark	2025		337.152	337.152		337.152	
	2026		1.537.848	1.537.848		1.537.848	
	Totaal	-	1.875.000	1.875.000	-	1.875.000	-

Gezond en vitaal

Omschrijving	Jaar	Investering MJB 2024	Mutatie Kadernota 2025	Investering Kadernota 2025	Personeelskosten	Algemene exploitatie	Bijdrage derden
Vergroening Krakeel	2024	50.000		50.000	2.000	48.000	
	Totaal	50.000	-	50.000	2.000	48.000	-
Uitvoering klimaatadaptatie	2024	360.000		360.000	3.000	357.000	
	2025	360.000		360.000	3.000	357.000	
	2026	360.000		360.000	3.000	357.000	
	2027	360.000		360.000	3.000	357.000	
	Totaal	1.440.000	-	1.440.000	12.000	1.428.000	-
Aanvalsplan vergroening, biodiversiteit	2025		50.000	50.000		50.000	
	2026		50.000	50.000		50.000	
	2027		50.000	50.000		50.000	
	2028		50.000	50.000		50.000	
	Totaal	-	200.000	200.000	-	200.000	-

Economie

Omschrijving	Jaar	Investering MJB 2024	Mutatie Kadernota 2025	Investering Kadernota 2025	Personeelskosten	Algemene exploitatie	Bijdrage derden
Herinrichting Hoofdstraat-Zuid	2024	2.175.000		2.175.000		2.175.000	
	Totaal	2.175.000	-	2.175.000	-	2.175.000	-
Regio Stedenfonds	2024	1.309.000	129.600	1.438.600	93.000		.345.600
	2025	282.000	460.000	742.000	70.000		672.000
	Totaal	1.591.000	589.600	2.180.600	163.000	-	2.017.600

Aantrekkelijk wonen en woonomgeving

Omschrijving	Jaar	Investering MJB 2024	Mutatie Kadernota 2025	Investering Kadernota 2025	Personeels- kosten	Algemene exploitatie	Bijdrage derden
Budget speelvoorziening	2024	198.400		198.400	2.000	196.400	
	2025	108.000	176.000	284.000	7.400	276.600	
	2026	252.400		252.400	2.000	250.400	
	2027	295.400		295.400	7.400	288.000	
	2028		320.000	320.000	3.000	317.000	
	Totaal	854.200	496.000	1.350.200	21.800	1.328.400	-
Speel- en sportvoorzieningen Zuiderpark	2024	63.500		63.500	13.500	50.000	
	2025	63.500		63.500	13.500	50.000	
	Totaal	127.000	-	127.000	27.000	100.000	-
Reconstructies openbaar groen	2024	130.000		130.000	3.000	127.000	
	2025	130.000	30.000	160.000	3.000	157.000	
	2026	130.000	35.000	165.000	3.000	162.000	
	2027	130.000	41.000	171.000	3.000	168.000	
	2028	-	177.000	177.000	3.000	174.000	
	Totaal	520.000	283.000	803.000	15.000	788.000	-
Asfaltprogramma wegen	2024	962.000		962.000	18.000	944.000	
	2025	962.000		962.000	18.000	944.000	
	2026	962.000		962.000	18.000	944.000	
	2027	962.000		962.000	18.000	944.000	
	2028		962.000	962.000	18.000	944.000	
	Totaal	3.848.000	962.000	4.810.000	90.000	4.720.000	-
Asfaltprogramma fietspaden	2024	372.000		372.000	15.000	357.000	
	2025	372.000		372.000	15.000	357.000	
	2026	372.000		372.000	15.000	357.000	
	2027	372.000		372.000	15.000	357.000	
	2028		372.000	372.000	15.000	357.000	
	Totaal	1.488.000	372.000	1.860.000	75.000	1.785.000	-

Omschrijving	Jaar	Investering MJB 2024	Mutatie Kadernota 2025	Investering Kadernota 2025	Personeels- kosten	Algemene exploitatie	Bijdrage derden
Wegen en fietspaden	2024	1.405.000		1.405.000	13.050	1.291.950	100.000
	2025	900.000		900.000	9.000	891.000	
	2026	100.000		100.000	1.000	99.000	
	2027	380.000		380.000	3.800	376.200	
	Totaal	2.785.000	-	2.785.000	26.850	2.658.150	100.000
Vervanging beschoeiingen	2025		236.420	236.420		236.420	
	2026		236.420	236.420		236.420	
	2027		236.420	236.420		236.420	
	2028		236.420	236.420		236.420	
	Totaal		945.680	945.680		945.680	
Zuiderparkbrug	2024	48.000		48.000	1.500	46.500	
	Totaal	48.000	-	48.000	1.500	46.500	-
Damwand Industriehaven NZ	2024	2.177.420	-	2.177.420	10.500	2.166.920	
	Totaal	2.177.420	-	2.177.420	10.500	2.166.920	-
Berkenlaanbrug	2025	80.250		80.250	1.500	78.750	
	Totaal	80.250	-	80.250	1.500	78.750	-
Schooldijkjebrug	2025	66.000		66.000	1.500	64.500	
	Totaal	66.000	-	66.000	1.500	64.500	-
Kalmoesbrug	2026	215.000		215.000	1.500	213.500	
	Totaal	215.000	-	215.000	1.500	213.500	-

Ruimtelijke ordening en sport

Omschrijving	Jaar	Investering MJB 2024	Mutatie Kadernota 2025	Investering Kadernota 2025	Personeelskosten	Algemene exploitatie	Bijdrage derden
Renoveren bestaande buitensportvelden	2024	446.000	-246.000	200.000	9.000	191.000	
	2025		255.000	255.000	9.000	246.000	
	2028		600.000	600.000	9.000	591.000	
	Totaal	446.000	609.000	1.055.000	27.000	1.028.000	-
Kleedkamer accommodaties buitensport	2024	1.508.848		1.508.848	15.000	1.493.848	
	2025	1.735.885		1.735.885	15.000	1.720.885	
	2026	1.461.005		1.461.005	15.000	1.446.005	
	2027	698.074		698.074	15.000	683.074	
	Totaal	5.403.812	-	5.403.812	60.000	5.343.812	-

Veilige bereikbaarheid

Omschrijving	Jaar	Investering MJB 2024	Mutatie Kadernota 2025	Investering Kadernota 2025	Personeelskosten	Algemene exploitatie	Bijdrage derden
Vervanging parkeerautomaten	2025	1.260.000	-360.000	900.000	10.000	890.000	
	Totaal	1.260.000	-360.000	900.000	10.000	890.000	-

Veilig Hoogeveen en zichtbaar en transparant bestuur

Omschrijving	Jaar	Investering MJB 2024	Mutatie Kadernota 2025	Investering Kadernota 2025	Personeelskosten	Algemene exploitatie	Bijdrage derden
Nieuwbouw brandweerkazerne	2024	11.590.000	-11.590.000	0		0	
	2025		11.590.000	11.590.000		11.590.000	
	2026		pm	pm		pm	
	Totaal	11.590.000	-	11.590.000	-	11.590.000	-
Vervanging laptops/lpads gemeenteraad	2024	64.000		64.000		64.000	
	2026		pm	pm		pm	
	2028		64.000	64.000		64.000	
	Totaal	64.000	64.000	128.000	-	128.000	-

Totaaloverzicht investeringen

Jaar	Investering MJB 2024	Mutatie Kadernota 2025	Investering Kadernota 2025	Personeelskosten	Algemene exploitatie	Bijdrage derden
2024	28.777.413	-11.706.400	17.071.013	198.550	15.076.863	1.795.600
2025	8.819.635	12.774.572	21.594.207	175.900	20.746.307	672.000
2026	6.352.405	5.234.268	11.586.673	58.500	11.528.173	0
2027	5.697.474	5.202.420	10.899.894	65.200	10.834.694	0
2028	0	7.781.420	7.781.420	48.000	7.733.420	0
Totaal	49.646.927	19.286.280	68.933.207	546.150	65.919.457	2.467.600

Investeringen buiten het investeringsplafond

Onderdeel programma Gezond en vitaal

Budget rioleringswerkzaamheden

De raad heeft op 22 december 2022 het Riolerings en Water Programma De Wolden 2023-2028 vastgesteld. Om deze ambities en doelstellingen te halen, gaan we de komende jaren met verschillende activiteiten en maatregelen aan de slag. In deze kadernota is jaarschijf 2028 toegevoegd.

Omschrijving	Jaar	Investering MJB 2024	Mutatie Kadernota 2025	Investering Kadernota 2025	Personeelskosten	Algemene exploitatie	Bijdrage derden
Budget rioleringswerkzaamheden	2024	7.160.800		7.160.800	75.000	7.085.800	
	2025	7.160.800		7.160.800	75.000	7.085.800	
	2026	2.160.800		2.160.800	75.000	2.085.800	
	2027	2.160.800		2.160.800	75.000	2.085.800	
	2028	-	2.160.800	2.160.800	75.000	2.085.800	
	Totaal		18.643.200	2.160.800	20.804.000	375.000	20.429.000

Bijlage 1 Overzicht mutaties exploitatie

Omschrijving - is voordeel / + is nadeel	(Bedragen x € 1.000)	Categorie	2025	2026	2027	2028
Blijven meedoen en talentontwikkeling						
430 Vervoer leerlingen		2	65	65	65	65
430 Indexatie welzijnswerk		2	40	40	40	40
530 Indexatie culturele instellingen		1	117	117	117	117
530 Huisvestingsbijdrage culturele instellingen		3	20	20	20	20
Jeugdhulp en Participatie						
610 Moeders van Hoogeveen		1	160	160	160	160
620 Eerder erbij		3	21	21	21	21
620 Indexatie Veilig Thuis Drenthe (VTD)		1	78	78	78	78
620 Indexatie Welzijnswerk		1	44	44	44	44
630 Kwijtschelding belastingen		2	-75	-75	-75	-75
630 Aanpak armoedebestrijding		3	1.100	1.375	1.650	1.650
630 Uitvoeringsplan Schuldhulpverlening		3	136	136		
630 Integrale dienstverlening		2	20	40	60	60
672 Integrale dienstverlening		2	-20	-40	-60	-60
672 Eerder erbij		3	-21	-21	-21	-21
672 Moeders van Hoogeveen		1	-160	-160	-160	-160
672 Jeugdhulpregio Drenthe		2	90	90	90	90
672 Indexatie jeugdhulp		1	836	762	762	762
682 Indexatie jeugdhulp (jeugdbescherming/-reclassering)		1	99	90	90	90
682 Gecertificeerde instellingen		1	275	275	275	275
710 Indexatie Jeugdgezondheidszorg (GGD)		1	62	62	62	62
Gezond en Vitaal						
430 Vervoer leerlingen		2	65	65	65	65
570 Stimuleringsregeling biodiversiteit		3	48	48	48	48
570 Aanvalsplan groenblauw		3	32	32	32	32
610 Welzijnswerk: amw		2	99	99	99	99
610 Indexatie Welzijnswerk		1	185	185	185	185
610 Interwonen		1	24	24	24	24
620 Onafhankelijke cliëntondersteuning		2	55	55	55	55
660 Wmo vervoer		1	24	24	24	24
671a Wmo hulp bij huishouden		1	527	539	539	539
671b Wmo begeleiding		1	245	252	252	252
671c Wmo dagbesteding		1	133	137	137	137
681a Beschermd wonen		1	-1.500			
710 Indexatie Algemene gezondheidszorg GGD		1	2	2	2	2
Economie						
Versterking samenwerkingsstructuur op het gebied van Circulaire Economie (CE)		3	25	-	-	-
Toekomstbestendige Bedrijven Terreinen (TBBT)		3	20	-	-	-

Omschrijving - is voordeel / + is nadeel	(Bedragen x € 1.000)	Categorie	2025	2026	2027	2028
Aantrekkelijk wonen en woonomgeving						
210 Indexatie onderhoudsbudgetten wegen etc.		2	150	150	150	150
570 Indexatie onderhoudsbudgetten groen etc.		2	84	84	84	84
570 Areaaluitbreiding groen		2	2	2	2	2
570 Indexatie Welzijnswerk		2	4	4	4	4
570 Tractie buurtbeheer (Stark)		1	-30	-30	-30	-30
750 Begraafrechten		1	19	19	19	19
750 Wettelijke verlengingen grafrecht		1	39	38	38	38
Ruimtelijke ordening en sport						
520 Indexatie onderhoudsbudgetten sportterreinen		2	6	6	6	6
520 Indexering beheersovereenkomsten buitensport		2	11	11	11	11
570 Visievorming/Uitvoering programma Landelijk gebied		3	50	50	50	50
570 Overheveling budget Leader		3	20	20	20	20
810 Programma Vitale Vakantieparken		2	206	139	80	p.m.
810 Omgevingswet en Omgevingsplan		1	930	500	400	400
810 Omgevingsvisie		1	150	20		
810 Indicatieve rijksbijdrage implementatie Omgevingswet		1	-265			
810 Indicatieve decentralisatie-uitkering WKB		1	-30			
810 Ruimtelijk beleid en procedures		2	35	36	37	38
810 Planschadevergoeding		2	1	1	1	
Veilige bereikbaarheid						
210 Indexatie onderhoudsbudgetten		2	6	6	6	6
220 Onderhoud parkeerautomaten		2	81	35		
660 Gehandicaptenparkeervergunningen (lasten)		2	5	5	5	5
660 Gehandicaptenparkeervergunningen (baten)		2	-9	-9	-9	-9
740 Commissie Milieuhygiëne vliegveld (lasten)		2	-9	-9	-9	-9
740 Commissie Milieuhygiëne vliegveld (baten)		2	9	9	9	9
Duurzaam en gastvrij Hoogeveen						
340 Bijdrage Recreatieschap		1	2	2	2	2
570 Verwijderen slib Recreatiegebied Schoonhoven		1				20
570 Overheveling budget Leader		2	-20	-20	-20	-20
740 Opgave klimaat- en energiebeleid		1	1.021			
740 Rijksbijdrage opgave klimaat- en energiebeleid		1	-1.021			
740 Bijdrage RUD		1	441	441	441	441
340 Toeristenbelasting		2	-45	-45	-45	-45
340 Forensenbelasting		2	-19	-19	-19	-19
Veilig Hoogeveen & Zichtbaar en Transparant Bestuur						
010 Salarissen bestuur		1	42	42	42	42
010 Strategische personeelsplanning griffie		1	136	26	26	26
010 Gemeenteraad		1	91	91	91	91
010 Accountantskosten jaarrekening		1	50	50	50	50
010 Stedenband Martin		1	10	10	10	10
010 Vereniging Nederlandse Gemeenten		1	25	25	25	25
020 Overige leges		2	-10	-10	-10	-10
020 Leges rijbewijzen		2	-16	-3	6	6

Omschrijving - is voordeel / + is nadeel	(Bedragen x € 1.000)	Categorie	2025	2026	2027	2028
020 Communicatie rondom verkiezingen		2	13	13	13	13
020 Verkiezingen		2	-65		65	
020 Presentiegelden		2	-50		50	
120 Veilig - aanpak ondermijning		3	540	540	540	540
Overzicht algemene dekkingsmiddelen						
Index inkomsten 3,2%		1	-650	-650	-650	-650
070 Algemene uitkering: Decembecirculaire		1	-1.071	-839	-2.948	-4.344
070 Algemene uitkering: Verleggen basisjaar		1	-5.100	-5.100	-5.100	-5.100
Kapitaallasten investeringen		1	-432	45	280	475
Overzicht overhead						
040 Bijstelling budget Public Relations		2	-40	-40	-40	-40
040 Tractie buurtbeheer (Stark)		1	30	30	30	30
040 Bijdrage SWO - obv Kadernota SWO		1	4.000	4.000	4.000	4.000
040 Uitvoering Wet openbare overheid (Woo)		1	183	197	197	197
Totaal mutaties			2.381	4.414	2.590	1.214

Bijlage 2 Nota investeringen

Nota investeringen

Inventarisatie kadernota 2025-2028

Inhoudsopgave

1. Inleiding	83
1.2 Doel	83
1.3 Afbakening	83
2. Beleidskaders	85
2.1 Visie	85
2.2 Toepassing	85
2.3 Financiële kaders	85
2.4 BBV	86
2.5 Methode	86
2.6 Uitgangspositie	86
3. Stand van zaken investeringen meerjarenbegroting 2024-2027	87
4. Reguliere investeringen nieuwe jaarschijf 2028	94
5. Ontwikkelingen nieuwe investeringen	96
6. Totaalbeeld investeringen	104
7. Advies	106
7.1 Prioriteit	106
7.2 Aandachtspunten	107
8. Keuzes investeringen	110
8.1 Blok 1: Investerings 2024-2027	110
8.2 Blok 2: Vaste investeringen vanaf 2028	111
8.3 Blok 2: Afweging nieuwe investeringen	112

1. Inleiding

Ten aanzien van investeringen spelen er diverse ontwikkelingen. Bestaande voorzieningen zijn op een gegeven moment aan vervanging toe waardoor een investering noodzakelijk is. Hiervoor worden regelmatig nieuwe toekomstplannen gemaakt. Daarnaast spelen er diverse ontwikkelingen die ervoor zorgen dat Hoogeveen zich als gemeente blijft ontwikkelen. De opgave vanuit het woningbouwprogramma is hier het meest recente en prominente voorbeeld van. De woonopgave brengt ook met zich mee dat er nagedacht moet worden over investeringen in wegen, groen, maar ook maatschappelijke voorzieningen zoals scholen, sport en cultuur.

Deze nota geeft inzicht in de stand van zaken van reeds begrote investeringen. Er wordt een actueel beeld gegeven of de planning wordt gehaald en de begrote investering nog klopt. Vervolgens worden ontwikkelingen voor nieuwe investeringen geschetst. Dit kan gaan over het vervangen van bestaande voorzieningen of nieuwe ontwikkelingen. Op basis van deze informatie is het mogelijk om prioriteiten te stellen, zodat het voor de komende jaren duidelijk is aan welke investeringen wordt gewerkt voor de ontwikkeling van de gemeente Hoogeveen.

De laatste stand van zaken van de investeringen van 2023 zijn in deze nota niet verwerkt. Ten tijde van het opstellen van deze nota is de financiële verwerking van de jaarcijfers 2023 nog niet definitief. Dit doen we met het vaststellen van de jaarrekening. De eerste indruk is dat in 2023 circa € 12 miljoen aan investeringen nog niet is afgerond en doorschuift naar 2024. Dit is exclusief circa € 3 miljoen aan investeringen voor rioleringen die ook doorschuiven. De reguliere investeringen die doorschuiven bestaan onder andere uit onderwijshuisvesting (circa € 5 miljoen), stadscentrum & regiostedenfonds (€ 2,1 miljoen) en wegen (€ 1 miljoen). Daarnaast betreft het veelal investeringen die al grotendeels gestart en gerealiseerd zijn, maar nog niet zijn afgerond. In de programmabegroting 2025-2028 verwerken we het volledige overzicht van de investeringen die zijn doorgeschoven uit 2023.

1.2 Doel

Het inzichtelijk maken van de ontwikkelingen met betrekking tot investeringen geeft het college en de gemeenteraad de ruimte om tijdig keuzes te maken. Hiermee kunnen er inhoudelijke keuzes gemaakt worden die bijdragen aan de realisatie van de gestelde beleidsdoelen. Daarnaast draagt het bij aan de beheersing en grip op de gemeentelijke financiën. De keuzes moeten ervoor zorgen dat er een actuele meerjarige investeringsbegroting ontstaat die financieel haalbaar is en die uitvoerbaar is.

1.3 Afbakening

Het aantal voorzieningen dat in deze notitie aan de orde komt is aanzienlijk en ook continu in ontwikkeling. Echter, het is van belang om vooraf duidelijk te stellen wat wel in deze notitie thuishoort en wat niet.

Onderhoud kapitaalgoederen

Voorzieningen worden ook structureel onderhouden. Hiervoor zijn in de begroting ook middelen opgenomen. Het onderhoud voorziet in de instandhouding van de voorziening. Het onderhoud van kapitaalgoederen is niet meegenomen in deze notitie. Wel wordt in hoofdstuk 2 aangegeven wanneer een voorziening in aanmerking komt voor een investering en wanneer er sprake is van onderhoud.

Riolering, materiaal, tractie, bedrijfsmiddelen automatisering en inventaris

De investeringen voor riolering vallen in de begroting niet onder het investeringsplafond en worden daarom niet meegenomen bij deze notitie investeringen. De kosten voor riolering, inclusief de kapitaallasten van deze investeringen, worden 100% gedekt uit de rioolheffing.

Daarnaast bestaan er nog investeringen in materiaal, tractie, bedrijfsmiddelen inventaris en automatisering die zijn onder gebracht in de begroting van de SWO.

De gebouwen staan wel op de balans van de betreffende gemeente en behoren dus wel tot de investeringen die zijn uitgewerkt in deze notitie.

Besluitvorming investeringen

Het uitgangspunt dat gehanteerd wordt voor het opnemen van investeringen in de meerjarenbegroting is dat over de betreffende investering door het college een afzonderlijk besluit is genomen. Voor vervangingsinvesteringen betekent dit dat er tenminste een beheerplan aanwezig is waaruit blijkt, op basis van vastgestelde kaders, dat een voorziening vervangen moet worden. In deze notitie worden wel diverse ontwikkelingen geschetst waarover nog geen definitief besluit is genomen. Met deze notitie worden nieuwe investeringen niet vastgesteld. Het blijft dus een vereiste om voor nieuwe investeringen een afzonderlijk besluit te nemen. Dit geldt ook wanneer voor een reeds begrote investering meer geld nodig is. Ook dan moet er een nieuw besluit worden genomen. Besluitvorming over investeringen kan ook door de betreffende investeringen op te nemen in geëigende P&C-documenten zoals de kadernota of programmabegroting, die door de gemeenteraad wordt vastgesteld.

2. Beleidskaders

In de financiële verordening zijn de financiële beleidskaders van de gemeente Hoogeveen vastgelegd. Deze kaders zijn ook van toepassing op investeringen. Dit hoofdstuk geeft, zonder uitputtend te zijn, een aantal kaders met betrekking tot de investeringen weer.

2.1 Visie

Alle voorzieningen die binnen de gemeente aanwezig zijn dragen bij aan de kwaliteit van de woon-, leef-, leer- en werkomgeving. Voorzieningen raken daarbij de kernwaarden zoals economie, bereikbaarheid, veiligheid, imago, wet- en regelgeving, kwaliteit leefomgeving, milieu/gezondheid en weerbaarheid. Het op orde houden, en daarmee tijdig vervangen en vernieuwen, van voorzieningen zorgen voor het in stand houden van de kernwaarden.

2.2 Toepassing

Voorzieningen komen in aanmerking voor een (vervangings)investering als:

1. Er moet worden voldaan aan wet- en regelgeving.
2. Veroudering, slijtage en de staat van het onderhoud vervanging noodzakelijk maakt om de voorziening te behouden. Hierbij geldt dat de noodzaak aantoont dat regulier onderhoud niet meer kan voorzien in de levensduurverlenging of de kosten van onderhoud niet meer opwegen tegen de waarde van de voorziening afgewogen tegen de kosten voor vervanging.
3. Er sprake is van een significante kwaliteitsverbetering (waardevermeerdering).
4. Er een directe relatie met eerdere bestuurlijke besluitvorming is.

2.3 Financiële kaders

De financiële verordening geeft aan hoe we omgaan met waardering en afschrijving van vaste activa. De financiële de kaders voor onder andere het activa- en afschrijvingsbeleid staan in een afzonderlijk kader concreet uitgewerkt. Deze kaders zijn in lijn met de wettelijke kaders en uitgangspunten van onder andere de BBV.

Als financieel kader hanteert Hoogeveen onder andere dat de schuldquote maximaal 90% bedraagt. Dit betekent dat de hoogte van het begrote bedrag voor investeringen een grens heeft.

Afschrijvingsbeleid

In de financiële kaders is geregeld dat activa met economisch nut en een verkrijgingsprijs van minder dan € 50.000 niet geactiveerd worden, uitgezonderd gronden en terreinen. Gronden en terreinen worden altijd geactiveerd. Materiële vaste activa met economisch nut worden lineair afgeschreven. Per actief is geregeld wat de afschrijvingstermijn is. Zo is de afschrijvingstermijn van het bouwkundige gedeelte van gebouwen op 40 jaar gezet. Benadrukt wordt dat dit financiële afschrijvings-termijnen zijn. In de praktijk zal altijd beoordeeld moeten worden of een actief technisch gezien ook daadwerkelijk is afgeschreven. Periodieke inspecties en actualisaties van beheer- en onderhouds-plannen zijn hiervoor een vereiste.

2.4 BBV

Activeren

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) schrijft voor dat er sprake is van een investering wanneer vermogen wordt vastgelegd in objecten waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt. Uitgaven in voorzieningen moeten op de balans opgenomen worden wanneer er sprake is van:

- investeringen met een economisch nut;
- investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
- investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Investeren versus onderhoud

Het is van belang om bij voorzieningen het onderscheid te maken wanneer er sprake is van onderhoud en investeringen. Het BBV schrijft voor dat klein en groot onderhoud, houdt of brengt een object in goede, oorspronkelijke staat en is dus niet van invloed op de bepaalde gebruiksduur (afschrijvingstermijn) van het object en mag daarom niet worden geactiveerd. Wanneer uitgaven worden gedaan ten behoeve van het behoud van de oorspronkelijke kwaliteit en levensduur van een actief, dan is er sprake van onderhoud. Bij een bestaand actief is sprake van een investering indien de uitgaven:

- leiden tot een significante kwaliteitsverbetering; en/of
- leiden tot een levensduurverlenging; en/of
- aanpassingen betreffen om te voldoen aan wet- en regelgeving (bijv. investeringen in een gebouw om te voldoen aan veiligheidsvoorschriften die invloed hebben op de waarde en de levensduur).

2.5 Methode

De hiervoor geschetste kaders geven richting wanneer er sprake is van een investering. Om vervangingsinvesteringen te kunnen bepalen zijn een aantal uitgangspunten van belang. Allereerst dient er voor iedere groep van een bepaald kapitaal een beheerplan aanwezig te zijn. Beheerplannen op basis waarvan onderhoud, groot onderhoud en (vervangings)investeringen worden bepaald zijn niet ouder dan 5 jaar. In beheerplannen komen de volgen aspecten terug:

- Leeftijd
- Levensduur
- Huidige onderhoudsstaat op basis van vastgestelde kwaliteitsniveau en wettelijke normen
- Onderhoudskosten
- Vervangingskosten

2.6 Uitgangspositie

De afgelopen jaren is voor het investeringsplafond als uitgangspunt gekozen voor investeringsvolume van circa € 6,3 miljoen per jaar. Dit past bij een goede verhouding tussen een financieel gezonde positie en de benodigde ruimte om ontwikkelingen mogelijk te maken. We hebben een aantal financiële kaders gesteld die we als signaleringswaarden hanteren, één daarvan is dat de schuldpositie van de gemeente niet hoger bedraagt dan 90%. We hanteren ook als principe dat bij het bepalen van ons investeringsplafond deze exclusief de bijdragen van derden en exclusief de investeringen voor riolerings is.

In de huidige meerjarenbegroting 2024-2027 komen we boven het investeringsplafond van gemiddeld € 6,3 miljoen per jaar door toevoeging van de investeringen nieuwbouw brandweerkazerne, de vervangingsinvesteringen sport, extra investeringen in wegen en fietspaden en de investering voor de herinrichting van Hoofdstraat-Zuid. De vraag is dan ook of het uitgangspunt van € 6,3 miljoen nog passend is. In hoofdstuk 7 gaan we hier nader op in en doen we een advies.

Investeringsplafond Meerjarenbegroting 2024-2027:

Omschrijving	Bedragen
Reeds ingevuld:	
Uit exploitatie (2024-2027)	47.270.777
Bijdragen derden	1.878.000
Riolering (blijft buiten investeringsnota)	18.643.200
Totaal:	67.791.977

3. Stand van zaken investeringen meerjarenbegroting 2024-2027

In de meerjarenbegroting 2024-2027 staat het laatste actuele overzicht van de investeringen. In dit hoofdstuk is van deze investeringsbegroting begin 2024 per programma inzichtelijk gemaakt wat de huidige stand van zaken is per investering.

Blijven meedoen en talentontwikkeling

Investeringen opgenomen in meerjarenbegroting 2024-2027:

Omschrijving	2024	2025	2026	2027
Onderwijshuisvesting	4.500.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000
Voorzieningen nieuwbouw RSG Wolfsbos		pm	pm	
Cultuur - Het Podium	1.418.245			

Onderwijshuisvesting

Voor het vernieuwen van schoolgebouwen wordt er gewerkt conform het vastgestelde integraal huisvestingsplan voor onderwijshuisvesting. Gemeente en schoolbesturen voeren samen de regie op de uitvoering van het IHP. In 2024 is er in totaal € 9,365 miljoen beschikbaar. Dit is inclusief de budgetten die uit 2022 en 2023 worden overgeheveld. Tot en met 2027 is er in totaal € 16,865 miljoen beschikbaar. De vernieuwing van de scholen Het Palet, prof. T. Brandsmaschool en de clustering van het speciaal onderwijs is in voorbereiding. De investeringskosten van deze scholen tot en met 2027 worden geschat op circa € 16 miljoen. De beschikbare investeringsruimte voor het IHP is de komende jaren dus ook nodig. Bij de school van RENN4 speelt nog het vraagstuk voor het realiseren van een gymvoorziening. Deze investering valt buiten het IHP onderwijshuisvesting en wordt in het hoofdstuk (5) nieuwe investeringen nader toegelicht.

Het Podium

De verbouwing van Het Podium wordt momenteel voorbereid. De realisatie van de verbouwing start ook in 2024. De voor 2024 beschikbaar gestelde investering is kader stellend en er zijn geen mutaties.

Mutaties ten opzichte van meerjarenbegroting 2024-2027:

Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028
Gymvoorziening nieuwbouw RSG Wolfsbos			1.750.000	3.250.000	1.500.000

Gymvoorziening nieuwbouw RSG Wolfsbos

De ontwikkeling van het nieuwbouwplan van het RSG Wolfsbos is nog in voorbereiding. Ten tijde van het schrijven van deze nota investeringen loopt het beoordelingsproces van het nieuwbouwplan. In deze beoordeling wordt er ook gekeken naar de gemeentelijke investeringen die vereist zijn als er een positief besluit wordt genomen over het nieuwbouwplan. De hoogte van de investeringen is daarom nog niet definitief bepaald. Ook de planning van deze investering is indicatief op 2026 gezet gelet op het streven van RSG Wolfsbos om de nieuwbouw gereed te hebben. Dit wil nog niet zeggen of deze planning realistisch en haalbaar is. Op hoofdlijnen verwachten we ongeveer de volgende gemeentelijke investeringen:

- renovatie Sporthal Valkenlaan en nieuwbouw 2 gymzalen: € 6,5 miljoen in 2026;
- infrastructurele kosten parkeren/wegen/groen herinrichting groene driehoek (zie hoofdstuk 5 nieuwe investeringen).

De sloop van schoolgebouwen die terugvallen aan de gemeente wordt geschat op een kostenpost van circa € 1 miljoen (excl. eventueel asbest). Echter, omdat de voorzieningen gesloopt worden moeten deze kosten rechtstreeks ten laste komen van de exploitatie en kunnen niet als zijnde een investering geactiveerd worden.

Gezond en vitaal

Investeringen opgenomen in meerjarenbegroting 2024-2027:

Omschrijving	2024	2025	2026	2027
Vergroening Krakeel	50.000			
Uitvoering klimaatadaptatie	360.000	360.000	360.000	360.000

Vergroening Krakeel

Om het centrumgebied Krakeel (de Grote Beer) om te vormen naar een groenere leefomgeving is een investering van € 50.000 begroot. Inmiddels wordt er samen met inwoners gewerkt aan de voorbereidingen van het project. Er is geen mutatie voor deze investering.

Uitvoering klimaatadaptatie

Er wordt een jaarlijks investeringsbedrag van € 360.000 opgenomen. In bestaand bebouwd gebied zijn een aantal locaties extra gevoelig voor de gevolgen van klimaatverandering. Deze locaties zijn met de Lokale Adaptatie Strategie (LAS) en de Lokale Uitvoerings Agenda (LUA) inzichtelijk gemaakt. Het budget is nodig om maatregelen te nemen waarmee deze knelpunten worden aangepakt. Er is geen mutatie voor deze investering.

Economie

Investerings opgenomen in meerjarenbegroting 2024-2027:

Omschrijving	2024	2025	2026	2027
Herinrichting Hoofdstraat-Zuid	2.175.000			
Regio Stedenfonds	1.309.000	282.000		

Herinrichting Hoofdstraat-Zuid

Het project herinrichting Hoofdstraat Zuid is in 2023 opnieuw opgestart. In 2023 is het plan voor de nieuwe inrichting uitgewerkt samen met de omgeving. Vervolgens is de investering geraamd en is bij collegebesluit het uitvoeringskrediet van € 2,5 miljoen opgevoerd in de kadernota als opmaat voor de begroting. Na vaststelling van de begroting is de voorbereiding voor de aanbesteding in najaar 2023 opgestart. In februari 2024 is het project gegund en de aanbesteding valt binnen het beschikbaar gesteld budget. In 2024 wordt het gehele project gerealiseerd.

De dekking is als volgt opgebouwd:

De totale investeringskosten bedragen € 2,5 miljoen exclusief btw en inclusief plankosten voor de voorbereiding en begeleiding van de uitvoering.

Naast de begrote investering wordt het projectkrediet gedekt uit de volgende beschikbare budgetten:

- Afkoppelbudget hemelwater (maximaal € 25.000)
- Regiostedenfonds: restant budget vergroenen Hoofdstraat (€ 50.000)
- Regiostedenfonds: fietsnietjes en oplaadpunten (€ 20.000)
- Regiostedenfonds: Aanpassingen Nicolaas Beetsstraat (€ 170.000)
- Regiostedenfonds: Verbeteren verbinding Hoofdstraat met parkeergarage en park (€ 60.000)

Er is geen mutatie voor deze investering.

Mutaties ten opzichte van meerjarenbegroting 2024-2027:

Omschrijving	2024	2025	2026	2027
Regio Stedenfonds	129.600	460.000		

Regio Stedenfonds

Afgelopen jaar zijn de bestedingen lager geweest dan begroot. De uitgaven hebben vooral betrekking op plankosten, behoudens de herinrichting van het Kaaplaantje. 2024 en 2025 staan in het teken van realisatie van deze deelprojecten. Deze mutatie is geen uitzetting van het budget, maar wordt doorgeschoven vanuit het niet bestede budget in 2023.

In 2023 is de besluitvorming voor het nieuwe Poppodium afgerond en zijn de benodigde financiële middelen, aanvullend op de bijdrage vanuit het Regiostedenfonds, beschikbaar gesteld. In 2024 start de bouw en in 2025 wordt het nieuwe Poppodium in gebruik genomen.

In 2023 is het Kaaplaantje heringericht. De planvorming voor een veilige voet-/fietsoversteek op de Notaris Mulderstraat is afgerond, de realisatie is vanwege de weersomstandigheden afgelopen najaar doorgeschoven naar voorjaar 2024.

Aantrekkelijk wonen en woonomgeving

Investerings opgenomen in meerjarenbegroting 2024-2027:

Omschrijving	2024	2025	2026	2027
Budget speelvoorzieningen	198.400	108.000	252.400	295.400
Speel- en sportvoorzieningen Zuiderpark	63.500	63.500		
Reconstructies openbaar groen	130.000	130.000	130.000	130.000
Asfaltprogramma - wegen	962.000	962.000	962.000	962.000
Asfaltprogramma - fietspaden	372.000	372.000	372.000	372.000
Wegen en fietspaden	1.405.000	900.000	100.000	380.000
Zuiderparkbrug	48.000			
Damwand industriehaven NZ	2.177.420			
Berkenlaan brug		80.250		
Schooldijkje brug		66.000		
Kalmoesbrug			215.000	

Speel- en sportvoorzieningen Zuiderpark

Diverse aanleidingen zorgen ervoor dat een integrale aanpak voor de renovatie van de speel- en sportvoorzieningen in het Zuiderpark wenselijk is. Enerzijds is dit de leeftijd van een aantal 'formele' speeltoestellen. In 2010 is op initiatief van inwoners en met financiële ondersteuning van de Smederijen de speelplek in het Zuiderpark heringericht. Omdat speeltoestellen een gemiddelde levensduur kennen van 15 jaar en een aantal speeltoestellen steeds vaker vragen om het uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden is de tijd gekomen deze speeltoestellen te vervangen.

Investerings asfaltprogramma, wegen en fietspaden

Het asfaltprogramma wegen en fietspaden voorziet in groot onderhoud van wegen en fietspaden. Dit bedrag is ontoereikend om alle wegen en fietspaden aan het gewenste ambitieniveau (B-kwaliteit) te laten voldoen. Er is op dit moment geen aanleiding voor extra investeringen. De genoemde investeringen zijn actueel. Het beheerplan wegen wordt geactualiseerd nadat het integraal beleid openbare ruimte is vastgesteld.

Damwand industriehaven NZ

In de begroting voor 2024 is aangegeven dat voor de stalen damwand in de Industriehaven er geen goede kostenraming opgesteld kan worden omdat bij dit soort werken wordt gewerkt met dagprijzen voor staal. Afgesproken is dat op basis van een actueel plan, calculatie en mogelijke aanbesteding het investeringsbudget definitief wordt bepaald. Waar noodzakelijk stellen we de investeringen dan bij. Voor deze investering is alleen nog een globale raming opgesteld. Er wordt nog onderzocht of de vervangingsopgave wel 1-op-1 een vervanging moet zijn, of dat we met bijvoorbeeld natuurvriendelijke oevers kunnen werken. Indien we natuurlijke oevers kunnen toepassen dan heeft dit een gunstig effect op de kosten.

Vervanging diverse bruggen

De investeringen in de diverse bruggen en damwand zijn noodzakelijk omdat deze technisch einde levensduur zijn en daarmee risico's bestaan op vergroten van de schades. Dit is gebaseerd op het vastgestelde beheerplan civiele kunstwerken (2022-2026). De genoemde investeringen zijn actueel.

Mutaties ten opzichte van meerjarenbegroting 2024-2027:

Omschrijving	2024	2025	2026	2027
Budget speelvoorzieningen		176.000		
Reconstructies openbaar groen		30.000	35.000	41.000

Speelvoorzieningen algemeen

Gebleken is uit de laatste inspecties van de speelvoorzieningen (eind 2023) dat voor 2025 een groter vervangingsopgave moet worden uitgevoerd. Er is een aanvullend krediet nodig van € 176.000.

Reconstructies openbaar groen

In 2023 is het aanvalsplan vergroening en biodiversiteit vastgesteld. Om de ambities van dit aanvalsplan te realiseren moet het budget voor reconstructies groen bijgesteld worden om onder andere lopende pilots uit te voeren. Ook is het nodig om dit budget jaarlijks te indexeren om de prijsstijgingen op te vangen. Voorgesteld wordt het budget jaarlijks structureel met € 25.000 te verhogen en jaarlijks te verhogen met een indexatie.

Ruimtelijke ordening en sport

Investeringen opgenomen in meerjarenbegroting 2024-2027:

Omschrijving	2024	2025	2026	2027
Renoveren bestaande buitensportvelden	455.000			
Kleedkameraccommodaties buitensport	1.508.848	1.735.885	1.461.005	698.074

Kleedkamers buitensport

In de meerjarenbegroting 2024-2027 zijn de investeringen opgenomen om de kleedkamers buitensport te renoveren of te vernieuwen. De vastgestelde investeringsplanning is als volgt:

- In 2024 starten we met de nieuwe kleedkamers voor HHV (€ 435.200) en v.v. de Weide (€ 1.058.649)
- In 2025 volgen de investeringen bij s.c. Elim/k.v. Elko (€ 755.437), Thrianta (€ 477.848) en HHC (€ 487.600)
- In 2026-2027 volgen als laatste: in 2026 s.v. HODO (€ 585.065) en v.v. Hollandscheveld (€ 860.940). In 2027 s.v. Pesse (€ 683.074)

Vooralsnog zijn er geen wijzigingen in de planning. Wel geldt de eerder gemaakte opmerking over de ontwikkeling Bentinckspark-Noord. De keuze voor deze verplaatsing kan invloed hebben op de planning. Bij Hollandscheveld wordt er gewerkt aan een vervolgonderzoek voor het inpassen van diverse voorzieningen op sportpark de Oosthoek. Op basis van dit onderzoek wordt ook duidelijk wat de eventuele gevolgen zijn voor de planning van het vernieuwen van de kleedkamers van korfbalvereniging HHV. Voor de voetbalverenigingen s.v. HODO en v.v. Hollandscheveld ligt de vraag nog open hoe de verenigingen willen omgaan met hun toekomstige samenwerking en de gevolgen die dit mogelijk heeft voor de bestaande sportparken. Duidelijkheid van de verenigingen hierover is gewenst voordat de investeringen in 2026 gerealiseerd worden.

Mutaties ten opzichte van meerjarenbegroting 2024-2027:

Omschrijving	2024	2025	2026	2027
Renoveren bestaande sportvelden	-255.000	255.000		

Renoveren bestaande buitensportvelden

In 2024 staan de renovaties van de kunstgrasvelden in het Bentinckspark gepland. Dit betreft de investering van € 200.000 in het jeugdveld voetbal (veld 8) en € 255.000 voor het hockeyveld (veld 2). Veld 8 van de voetbal wordt in 2024 gerealiseerd. Het vervangen van het hockeyveld hangt af van de keuze voor het verplaatsen van de korfbalvereniging Thrianta uit Bentinckspark Noord. Er is onderzoek gedaan om een combinatie met hockey en korfbal in te passen Dit raakt ook de ligging van veld 2 van de hockey en de keuze voor de investering van het veld. Zie het hoofdstuk nieuwe investeringen voor een nadere toelichting. Op basis van deze ontwikkeling is het duidelijk dat de investering van het tweede hockeyveld doorschuift naar 2025.

Veilige bereikbaarheid

Investerings opgenomen in meerjarenbegroting 2024-2027:

Omschrijving	2024	2025	2026	2027
Vervanging parkeerautomaten		1.260.000		

Mutaties ten opzichte van meerjarenbegroting 2024-2027:

Omschrijving	2024	2025	2026	2027
Vervanging parkeerautomaten		-360.000		

Vervanging parkeerautomaten

Op basis van de meest recente informatie over aanschafprijzen van parkeerautomaten is het mogelijk om de totale investering met € 360.000 te verminderen. De planning blijft ongewijzigd. In 2024 wordt de aanbesteding opgestart en in 2025 worden de nieuwe parkeerautomaten geïnstalleerd.

Veilig Hoogeven en Zichtbaar en transparant bestuur

Investerings opgenomen in meerjarenbegroting 2024-2027:

Omschrijving	2024	2025	2026	2027
Nieuwbouw brandweerkazerne	11.590.000			
Aanschaf laptops/lpads gemeenteraad	64.000			

Mutaties ten opzichte van meerjarenbegroting 2024-2027:

Omschrijving	2024	2025	2026	2027
Nieuwbouw brandweerkazerne	-11.590.000	11.590.000	pm	
Aanschaf laptops/lpads gemeenteraad			pm	

Nieuwbouw brandweerkazerne

De realisatie van een nieuwe brandweerkazerne zal in 2024 nog niet tot ontwikkeling komen. De voorbereiding om te komen tot een programma van eisen heeft meer tijd gekost dan verwacht. Dit heeft onder andere te maken met inzet en capaciteit. Ook hebben we meer tijd genomen om de omgeving te betrekken bij de locatiekeuze. Dit jaar gebruiken we om de plannen voor te bereiden om in 2025 te kunnen starten met de bouw. In de kostenraming van 2021 is rekening gehouden met een kostenstijging. Echter, we zien dat de kosten de afgelopen jaren harder zijn gestegen dan verwacht. In de voorbereiding actualiseren we ook de investeringskosten. Of we in 2025 daadwerkelijk kunnen starten, alsmede de hoogte van de investering, is ook afhankelijk van de consequenties voor bodemsanering van de nieuwe locatie.

Aanschaf laptops/lpads gemeenteraad

Voor 2024 staat de vervanging van de iPads van de raadsleden op de planning. Gedurende 2023 is onderzocht of de iPads worden vervangen voor iPads of dat in plaats van een iPad ook kan worden gekozen voor een laptop. De kosten voor laptops zijn hoger dan die voor iPads. We gaan ervan uit dat de vervanging maximaal € 64.000 kost.

In 2026 zijn er gemeenteraadsverkiezingen. Afhankelijk van keuzes van nieuwe raadsleden kan het zijn dat er dan ook nog nieuwe laptops of iPads aangeschaft moeten worden.

Totaalbeeld investeringen MJB 2024-2027

Onderstaande tabel laat het meest actuele overzicht zien van de investeringen in de periode 2024-2027. Investerings die oranje gearceerd staan, zijn gewijzigd ten opzichte van de vastgestelde programmabegroting. De reden voor mutaties van deze investeringen zijn eerder in dit hoofdstuk toegelicht.

Omschrijving	2024	2025	2026	2027
Onderwijshuisvesting	4.500.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000
Gymvoorziening nieuwbouw RSG Wolfsbos			1.750.000	3.250.000
Cultuur - Podium	1.418.245			
Vergroening Krakeel	50.000			
Uitvoering klimaatadaptatie	360.000	360.000	360.000	360.000
Herinrichting Hoofdstraat-Zuid	2.175.000			
Regio Stedenfonds	1.438.600	742.000		
Budget speelvoorzieningen	198.400	284.000	252.400	295.400
Speel- en sportvoorzieningen Zuiderpark	63.500	63.500		
Reconstructies openbaar groen	130.000	160.000	165.000	171.000
Asfaltprogramma - wegen	962.000	962.000	962.000	962.000
Asfaltprogramma - fietspaden	372.000	372.000	372.000	372.000
Wegen en fietspaden	1.405.000	900.000	100.000	380.000
Zuiderparkbrug	48.000			
Damwand industriehaven NZ	2.177.420			
Berkenlaan brug		80.250		
Schooldijkje brug		66.000		
Kalmoesbrug			215.000	
Renoveren bestaande buitensportvelden	200.000	255.000		
Kleedkameraccommodaties buitensport	1.508.848	1.735.885	1.461.005	698.074
Vervanging parkeerautomaten		900.000		
Nieuwbouw brandweerkazerne	0	11.590.000	pm	
Aanschaf laptops/lpads gemeenteraad	64.000		pm	
Totaal	17.071.013	20.970.635	8.137.405	8.988.474

4. Reguliere investeringen nieuwe jaarschijf 2028

Deze investeringsnota vormt de basis voor de meerjarenbegroting 2025-2028. In deze kadernota wordt daarom ook een doorkijk gemaakt voor de nieuwe jaarschijf 2028. In de investeringsbegroting staan investeringen opgenomen die structureel terugkomen. Dit betreft doorgaans de vervangingsinvesteringen van bestaande voorzieningen waar we een wettelijke taak hebben. Voorbeelden hiervan zijn de investeringen in wegen en onderwijshuisvesting. In dit hoofdstuk worden alleen deze structurele investeringen voor de nieuwe jaarschijf 2028 geïnventariseerd. Dit wil overigens niet zeggen dat de hoogte van de investering daarmee ook vaststaat. De hoogte van de investeringen is afhankelijk van de integrale afweging van de volledige begroting.

Blijven meedoen en talentontwikkeling

Omschrijving	2028
Onderwijshuisvesting	2.500.000

Onderwijshuisvesting

Voor onderwijshuisvesting hanteren we een jaarlijks investeringsvolume van € 2,5 miljoen. Op basis dit vastgestelde investeringsvolume voegen we de jaarschijf 2028 toe. Uitvoering vindt plaats op basis van het vastgestelde huisvestingsplan.

Aantrekkelijk wonen en woonomgeving

Omschrijving	2028
Budget speelvoorzieningen	320.000
Reconstructies openbaar groen	177.000
Asfaltprogramma - wegen	962.000
Asfaltprogramma - fietspaden	372.000

Speelvoorzieningen

Op basis van de laatste inspectie (eind 2023) is een nieuwe meerjarenplanning gemaakt. In 2028 dient een nieuwe jaarschijf te worden opgenomen voor het vervangen van speelvoorzieningen. Om de speelvoorzieningen en valondergronden voldoende veilig te houden is, op basis van het beheerprogramma ABS Web, voor de jaarschijf 2028 hiervoor € 320.000 benodigd (inclusief € 3.000 personeelskosten).

Reconstructies openbaar groen

Om de kwaliteit van het openbaar groen op peil te houden is vanaf 2022 structureel een jaarlijkse vervangingsinvestering in de begroting opgenomen. In 2028 dient hiervoor een nieuwe jaarschijf te worden opgenomen. We stellen voor om hiervoor € 177.000 in de begroting op te nemen. In dit begrote bedrag voor 2028 is rekening gehouden met de structurele verhoging van € 25.000 (zie hoofdstuk 3), indexatie en is inclusief personeelskosten.

Asfaltprogramma - wegen & Asfaltprogramma - fietsen

Het onderhouden van het wegenetwerk is een wettelijke en structurele taak. Uit het wegenbeheersplan blijkt dat het structureel investeren ook de komende jaren hard nodig is om wegen en fietspaden aan te pakken die het einde van de levensduur hebben bereikt. Het niet tijdig uitvoeren van onderhoud zorgt ervoor dat er zwaardere maatregelen nodig zijn om een wegvakonderdeel weer op het gewenste niveau te kunnen krijgen. Voor de jaarschijf 2028 zijn de investeringen in het asfaltprogramma voor wegen en fietspaden opgevoerd. Het beheerplan wegen wordt geactualiseerd

nadat het integraal beleid openbare ruimte is vastgesteld. Op basis van dit actuele plan wordt duidelijk welke investeringen noodzakelijk zijn voor het meerjarenprogramma.

Op voorhand is duidelijk dat het begrote budget ontoereikend is om alle wegen en fietspaden aan het gewenste ambitieniveau (B-kwaliteit) te laten voldoen. Dit betekent dat er prioriteiten gesteld moeten worden in de onderhouden en vernieuwen van de wegenstructuur.

Ruimtelijke ordening en sport

Omschrijving	2028
Vervanging hoofdveld v.v. de Weide	600.000

Vervanging hoofdveld v.v. de Weide

In 2003 is het hoofdveld van v.v. de Weide aangelegd. Dit veld bestond aanvankelijk uit een gecombineerd veld van natuurgras en kunstgras. In 2015 is dit veld gerenoveerd naar een volledig kunstgrasveld. De levensduur van de top laag van kunstgrasvelden is gemiddeld 10-12 jaar. Dit betekent dat het veld in 2028 is afgeschreven. Aangezien het veld in 2015 al is gerenoveerd moet het veld in 2028 waarschijnlijk volledig worden vervangen omdat de onderbouw ook technisch is afgeschreven.

Veilig Hoogeveen en Zichtbaar en transparant bestuur

Omschrijving	2028
Vervanging laptops/lpads gemeenteraad	64.000

Aanschaf laptops/lpads gemeenteraad

Om de vier jaar worden de lpads/laptops van raadsleden vervangen. Omdat we in 2024 de apparatuur vervangen zullen we dit ook in 2028 gaan doen.

Totaalbeeld reguliere investeringen nieuwe jaarschijf 2028

Omschrijving	2028
Onderwijshuisvesting	2.500.000
Budget speelvoorzieningen	320.000
Reconstructies openbaar groen	177.000
Asfaltprogramma – wegen	962.000
Asfaltprogramma – fietspaden	372.000
Renoveren bestaande buitensportvelden	600.000
Vervanging laptops/lpads gemeenteraad	64.000
Totaal	4.995.000

5. Ontwikkelingen nieuwe investeringen

Naast de investeringen die in de meerjarenbegroting staan opgenomen spelen er ook diverse ontwikkelingen en vraagstukken die nog niet zijn begroot. In de huidige meerjarenbegroting 2024-2027 is geen reservelijst opgenomen van dit soort ontwikkelingen. Hierdoor bestaat er geen volledig beeld van ontwikkelingen die in de toekomst mogelijk nog om een investering vragen. In dit hoofdstuk worden lopende ontwikkelingen geschetst en vraagstukken die we op ons af zien komen waarin nog keuzes voor investeringen moeten worden gemaakt.

Blijven meedoen en talentontwikkeling

Omschrijving	Jaar uitvoering	Bedrag
Fase 2 vernieuwing Tamboer	pm	pm
Huisvesting Bibliotheek Hoogeveen	2028-2029	11.000.000
Gymvoorzieningen RSG Wolfsbos	2028	1.500.000
Voorzieningen nieuwbouw RSG Wolfsbos	2028 e.v.	4.000.000

Fase 2: vernieuwing De Tamboer

Met het culturele veld wordt er gefaseerd gewerkt aan de opgaven in de culturele huisvesting. Met de Stichting Cultuurhuis Hoogeveen is afgesproken dat gewerkt wordt aan een gefaseerde aanpak voor de locatie Het Podium en de locatie De Tamboer. Er is prioriteit gesteld bij het revitaliseren van de locatie Het Podium (fase 1). Deze investering vindt in 2024 plaats (zie hoofdstuk 3). Voor het theater De Tamboer is het een gegeven dat het noodzakelijk is om hier op termijn in te investeren om het theater toekomstbestendig te maken. De planvorming van locatie De Tamboer vraagt meer tijd en is daarom gepland als fase 2. Een definitieve uitwerking en kostenraming van de plannen is nog niet gemaakt.

Huisvesting Bibliotheek Hoogeveen

De bibliotheek Hoogeveen heeft tot 2029 contractuele verplichtingen ten aanzien van hun huidige huisvesting. De bibliotheek werkt aan planvorming hoe om te gaan met de huisvesting voor de korte termijn tot 2029 en vervolgens wat de visie is op de huisvesting na 2029.

De huidige huisvesting met langlopende huurovereenkomst is relatief duur. De nieuwbouw van een locatie waarin de bibliotheekfunctie kan worden uitgeoefend kost minimaal € 11 miljoen, exclusief BTW, grondkosten en infrastructuur. Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat bij een mogelijke investering in nieuwbouw er geen of minder huurlasten van toepassing zijn. Het is daarom van belang om het effect voor nieuwe huisvesting, inhoudelijk en financieel, goed inzichtelijk te hebben om een keuze te kunnen maken.

Vanwege de huidige contractuele verplichtingen moet de bibliotheek voor 1-1-2026 beslissen of ze op de huidige locatie blijven of dat ze verhuizen naar een andere en mogelijk nieuw te bouwen locatie. De noodzaak om een keuze in de huisvesting te maken wordt versterkt door het gegeven dat gemeenten en provincies vanaf 2025 voor voldoende en volwaardige bibliotheken moeten zorgen. Het kabinet wil deze zorgplicht in de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) opnemen.

Gymvoorzieningen RSG Wolfsbos

De investeringen voor de gymvoorzieningen voor de nieuwbouw RSG Wolfsbos staan in hoofdstuk 3 toegelicht. Deze investeringen stond al (PM) gepland in de meerjarenbegroting 2024-2027.

De renovatie van de Valkenlaan is niet eerder af te ronden dan 2028, onder voorbehoud van besluitvorming over de nieuwbouw RSG Wolfsbos.

Voorzieningen nieuwbouw RSG Wolfsbos

De stand van zaken in de ontwikkeling van het nieuwbouwplan RSG Wolfsbos is toegelicht in hoofdstuk 3. Hierin is aangegeven dat er, naast de investeringen in sportvoorzieningen, ook kosten voor de gemeente zijn voor het herinrichten van de Groene Driehoek. Hier komen investeringen uit voort op het gebied van wegen, parkeren en groen. Deze investeringen in de infrastructuur worden op basis van de stedenbouwkundige visie geschat op € 4 miljoen. Het westelijk gedeelte van de Groene Driehoek, nu nog behorende bij de campus (gebouwen Dikkenberg, Harm Smeenge) vallen terug aan de gemeente. De sloopkosten (geen investering) van deze gebouwen zijn in hoofdstuk 3 al vermeld. De herontwikkeling van dit gebied zal via een grondexploitatie verlopen en vormt daarom geen onderdeel van de investeringsbegroting.

Gezond en vitaal

Omschrijving	Jaar uitvoering	Bedrag
Klimaatadaptatie	2028 e.v.	pm

Uitvoering klimaatadaptatie

In de periode 2024-2027 starten we met maatregelen die nodig zijn in verband met de klimaatverandering. Op basis van het vastgestelde plan verwachten we na 2027 hier ook investeringen voor te moeten reserveren. Echter, we willen richting 2027 evalueren en op basis daarvan beoordelen hoe we hier verder mee moeten gaan.

Aantrekkelijk wonen en woonomgeving

Omschrijving	Jaar uitvoering	Bedrag
Herontwikkeling wonen Stationsgebied & Stadscentrum	2025-2030	17.500.000
Herstructurering Zeeheldenbuurt	2026-2028	4.200.000
Aanvalsplan vergroening en biodiversiteit	2025-2028	200.000
Vervanging beschoeiingen	2025-2034	2.364.200
Uitvoeren maatregelen uit de Fietsagenda	2024-2027	pm
Verduurzaming wijk- buurt- en dorpshuizen	pm	pm
d' Olde Bieb	pm	pm

Herontwikkeling Stationsgebied & Stadscentrum

Volgens de Woonzorgvisie 2023 moeten tot het jaar 2030 in totaal 2.200 woningen worden gebouwd binnen de gemeente Hoogeveen. Hiertoe is eind 2022 met het Rijk en de Provincie een Woondeal gesloten. Binnen het gebied Stadscentrum/Stationsgebied moeten 1200 woningen voor het jaar 2030 worden gerealiseerd. Om dit aantal woningen te realiseren moeten we de komende jaren fors investeren in onze openbare ruimte en in woningbouwprojecten. Hiertoe hebben we afgelopen jaar vanuit de MIRT en de WBI een substantiële bijdrage ontvangen (€ 19,7 miljoen) om te besteden aan projecten in de openbare ruimte en voor het versnellen van de woningbouw.

Deze subsidies zijn niet voldoende om alle opgaven te realiseren voor de uiteindelijke bouw van 1.200 woningen. Daarom is, om dit proces te versnellen, naast de subsidies een aanvullende investering nodig om al deze projecten te realiseren. Deze investeringen kunnen wellicht in de loop van de tijd gedeeltelijk terugverdiend worden, door de winsten uit de grondexploitaties of bijdragen door derden. Hierbij speelt ook de vraag in hoeverre eigen gemeentelijke onderhoudsinvesteringen en BDU-middelen ingezet kunnen worden als cofinanciering.

Als we uitgaan van de opgaven die we hebben, en de afspraken die zijn gemaakt, dan is de planning voor de gemeentelijke investeringen als volgt:

- 2025: € 2 miljoen
- 2026: € 3 miljoen
- 2027: € 4 miljoen
- 2028: € 4 miljoen
- 2029: € 3 miljoen
- 2030: € 1,5 miljoen

Herstructurering Zeeheldenbuurt

Woonconcept heeft het voornemen om de woningen in de Zeeheldenbuurt te slopen en nieuw te bouwen. De wijk bestaat hoofdzakelijk uit 148 sociale huurwoningen en een beperkt aantal koopwoningen. Er zijn 3 fasen/jaren. Per fase/jaar worden 50 woningen gesloopt en worden er 60-70 teruggebouwd.

De herontwikkeling van de huurwoningen komt volledig voor rekening en risico van Woonconcept. De herinrichting en financiering van het openbaar gebied als gevolg van deze herstructurering valt grotendeels onder de verantwoordelijkheid van de gemeente.

Op basis van een stedenbouwkundig telmodel is een globale kostenberekening gemaakt. Geraamd is een investering van circa € 4,2 miljoen voor de gemeente.

- 2026: € 1,4 miljoen
- 2027: € 1,4 miljoen
- 2028: € 1,4 miljoen

Eventuele dekking van (een deel van) deze investering vanuit het rioleringsfonds en/of subsidies is op dit moment nog onduidelijk.

Aanvalsplan vergroening en biodiversiteit

Op basis van het vastgestelde aanvalsplan vergroening en biodiversiteit willen we de komende jaren werken aan diverse onderdelen. Zo willen we in de periode 2025-2028 jaarlijks € 50.000 inzetten voor knelpunten en het vergroenen van zinloze verharding. Dit laatste als een vervolg op de pilot voor vergroening in de wijk Krakeel in 2024.

Vervanging beschoeiingen

In 2023 is gehele areaal aan oeverconstructies technisch geïnspecteerd. De conclusies uit dat rapport: *“Uit de resultaten blijkt dat de civiele kunstwerken over het algemeen in een slechte staat zijn. Als er gekeken wordt naar de staat per type, dan zijn houten beschoeiingsconstructies en damwanden in de slechtste staat van onderhoud. De overige constructies zijn in een redelijke tot slechte staat van onderhoud. De algehele staat van 118 civiele kunstwerken is dermate slecht dat deze op termijn vervangen moeten worden.”*

Om deze vervangingsopgave te realiseren wordt voorgesteld om de meest noodzakelijke vervangingen aan te pakken. Om dit te kunnen realiseren is er voor de jaren 2025 tot en met 2028 jaarlijks een investeringsbudget nodig van € 236.420. Daarnaast zal voor de jaren 2029 tot 2035 datzelfde bedrag benodigd zijn om de arealen op orde te krijgen.

Fietsagenda

In 2024 wordt onderzoek uitgevoerd naar de haalbaarheid en kosten van de maatregelen die in de Fietsagenda worden benoemd. Om dit uit te voeren moeten we extra investeringen opnemen. Omdat dit onderzoek nog niet is afgerond zijn de kosten nog niet inzichtelijk.

Verduurzaming wijk-, buurt- en dorpshuizen

In de gemeente Hoogeveen bestaan 19 wijk-, buurt- en dorpshuizen. Naar aanleiding van problemen die zijn ontstaan door de hoge energielasten vanaf 2022 heeft het college in april 2023 besloten om buurthuizen mogelijk te helpen om gebouwen te verduurzamen. Dit om te kijken naar de mogelijkheden voor een toekomstbestendige exploitatie met betrekking tot de energielasten.

Dit naar aanleiding van de motie die in de gemeenteraad 10 november 2022 is aangenomen: *Het college wordt opgeroepen de toegankelijkheid van sport, cultuur en welzijnsorganisaties in onze gemeente te behouden door energielasten te laten dalen door investeringen in duurzame energie mogelijk te maken.*

Op basis van een extern onderzoek moet er inzicht verkregen worden in de investeringen voor het verduurzamen van wijk-, buurt- en dorpshuizen.

d' Olde Bieb

In 2023 is een motie door de gemeenteraad aangenomen om een plan uit te werken voor een buurthuis in Wolfsbos. De motie spreekt uit om d' Olde Bieb te erkennen als volwaardig buurthuis. Mocht blijken dat het huidige pand van 'd Olde Bieb niet geschikt is dan verzoekt de motie om een voorstel te doen voor een 'nieuwe' d' Olde Bieb. De opdracht van de motie is in 2023 niet afgerond. Op basis van de uitwerking van de motie zal duidelijk worden of er ook investeringen vereist zijn om de d' Olde Bieb als volwaardig buurthuis in te zetten.

Ruimtelijke ordening en sport

Omschrijving	Jaar uitvoering	Bedrag
Zwembad	2028-2032	27.000.000
Huisvestingsplan binnensport	2026	1.705.000
	2028	8.318.000
	2032	1.705.000
Gymvoorziening RENN4	2026-2027	3.250.000
Sportaccommodatievisie Hollandscheveld	pm	pm
Bentinckspark	2025-2026	1.875.000
Verplaatsing natuurrijksbaan Hoogeveen	pm	pm

Zwembad

In de begroting van 2022 is vastgesteld dat het zwembad de Dolfijn voor minimaal 5 jaar in stand wordt gehouden. In de meerjarenbegroting zijn hiervoor de vereiste onderhoudsbudgetten opgenomen om een veilig en verantwoord gebruik van de Dolfijn te kunnen garanderen. In 2023 hebben we, door extern onderzoek, de exploitatiecijfers van het huidige zwembad De Dolfijn geactualiseerd en vergeleken met de cijfers voor een nieuw te bouwen zwembad. Ook is er gekeken wat de investeringskosten bedragen van een nieuw zwembad. Op basis van het bouwkostenkompas (prijsspeil januari 2023) kost een nieuw zwembad circa € 27 miljoen excl. btw (€ 32,5 miljoen incl. btw). De hoogte van de investering is afhankelijk van het definitieve programma van eisen waarin voorzieningen als glijbanen en aantal en type baden exact wordt bepaald. Ook is de investering exclusief eventuele grondkosten (verwerving, sanering, bouwrijp maken en sloopkosten).

Indien besloten wordt om de realisatie van een nieuw zwembad tot ontwikkeling te brengen dan zijn twee belangrijke stappen vereist. Deze vervolgstappen staan ook in de begroting voor 2024 benoemd:

- Locatieonderzoek naar de plek voor het toekomstige zwembad.
- Daarnaast willen we een definitief plan voor een toekomstig zwembad uitwerken met alle inhoudelijke en financiële consequenties.

Integraal huisvestingsplan Binnensport

Begin 2024 is het integraal huisvestingsplan binnensport tot een afronding gekomen.

De investeringen (prijspeil 2023) die in het huisvestingsplan binnensport zijn opgenomen zijn als volgt:

- Scheidingswand sporthal Trasselt: pm (onderzoeken)
- Scheidingswand turn- volleybalhal pm (onderzoeken)
- Nieuwbouw gymzaal Booyenverlaat (2026): € 1.705.000
- Renovatie sporthal Valkenlaan (2025-2026): meegenomen in hoofdstuk 3
- Nieuwbouw gymzaal Boekenberghstraat (2028): € 1.705.000
- Nieuwbouw sporthal de Marke (2028): € 6.613.000
- Nieuwbouw gymzaal de Wielewaal (32) (afhankelijk van herhuisvesting RENN4) € 1.705.000
- Sporthal de Brug (Elim) pm (onderzoeken)

Voor de investeringen in binnensport geldt de kanttekening dat de gemeente een wettelijke zorgplicht heeft voor het realiseren van voldoende en passende huisvesting voor het bewegings- onderwijs. Dit maakt dat bij een aantal voorzieningen investeringen noodzakelijk zijn om te voldoen in deze zorgplicht.

Gymvoorziening nieuwbouw RENN4

Op basis van het integraal huisvestingsplan onderwijs wordt in de periode 2025-2027 de nieuwbouw van de scholen (De Carrousel, G.J. van der Ploegschool, De Kameleon, De Aventurijn) van RENN4 gerealiseerd. De beoogde locatie is Bentinckspark-Noord. Op deze locatie zijn geen gymvoorzieningen met voldoende vrije uren beschikbaar voor RENN4. De scholen maken nu gebruik van de turn-volleybalhal en gymzaal de Wielewaal. Op basis van het definitieve programma van eisen moet blijken of er behoefte is aan één of twee gymvoorzieningen. Deze investering is niet begroot. Indien RENN4 definitief naar Bentinckspark Noord zal verhuizen dan moet beoordeeld worden of de capaciteit van de Wielewaal nog noodzakelijk is. De Wielewaal wordt hoofdzakelijk gebruikt door RENN4 en een klein deel door de basisscholen uit Wolfsbos. Het gebruik van de basisscholen uit Wolfsbos kan dan mogelijk opgevangen worden in de sporthal Valkenlaan en mogelijk nieuw te realiseren gymzalen (nieuwbouw RSG Wolfsbos). De gemeente is wettelijk verplicht om bij de bouw van de nieuwe school de gymvoorziening voor RENN4 op orde te hebben.

Sportaccommodatievisie Hollandscheveld

In 2023 is de sportaccommodatievisie Hollandscheveld opgesteld in samenwerking met een werkgroep van sportverenigingen. Een concretere uitwerking van het plan wordt in 2024 opgesteld. Op basis van de visie zal ook duidelijk worden welke investeringen vereist zijn om de visie te realiseren en met welke fasering. Een deel van de investeringen is al in de meerjarenbegroting opgenomen. Dit betreft de nieuwbouw van de kleedkamers voor korfbal HHV en de renovatie van de kleedkamers bij s.v. HODO en v.v. Hollandscheveld. Het vernieuwen van de sporthal de Marke is in deze notitie meegenomen bij de investeringen voor de binnensport. Waar nog geen rekening mee is gehouden is het realiseren van kunstgrasvelden korfbal voor HHV.

Bentinckspark

Voor Bentinckspark-Noord is onderzoek gedaan naar de herontwikkeling voor de herhuisvesting van de scholen van RENN4, woningbouw en de eventuele toekomstige herhuisvesting van het zwembad. In het Bentinckspark Noord zijn nu de natuurijsbaan van Hoogeveen en korfbalvereniging Thrianta gehuisvest. Indien besloten wordt de herontwikkeling daadwerkelijk te realiseren dan moet er ook worden besloten over de investeringen in de verplaatsing van de korfbalvereniging en de natuurijsbaan. Voor korfbalvereniging Thrianta is in de begroting al rekening gehouden met het investeren in nieuwe kleedkamers (hoofdstuk 3). Als de verplaatsing daadwerkelijk doorgaat dan komen de

investeringen voor een kantine en kunstgrasvelden hier nog bij. Bij een verplaatsing van Thrianta is er sprake van de volgende aanvullende investeringen (excl. btw):

- € 1.000.000 clubgebouw Thrianta;
- € 360.000 basisprogramma kunstgrasveld;
- € 70.000 grasveld;
- € 120.000 inrichting terrein;
- € 225.000 aanvullend nieuw 2^e hockeyveld (nieuwe ligging in plaats van renovatie);
- Totaal € 1.775.000 aanvullende investeringen Bentinckspark (hockey & korfbal).

In de huidige meerjarenbegroting zijn al de volgende investeringen opgenomen:

- € 255.000 renovatie 2^e hockeyveld (2024) → schuift door naar 2025.
- Nieuwe/renovatie kleedkamers Thrianta € 477.848 en HHC € 487.600 (beiden 2025).

In totaal ziet de nieuwe investeringsplanning voor het Bentinckspark er als volgt uit:

Omschrijving	2024	2025	2026	Totaal
<u>Nieuwe investeringsplanning Bentinckspark</u>				
Vorbereidingskosten vernieuwing korfbal		490.000		
Realisatie nieuw korfbal complex (Thrianta); clubaccommodatie, kleedkamers, velden			1.537.848	
Nieuw 2 ^e hockeyveld		580.000		
Renovatie kleedkamers hockey		487.600		
Totaal nieuwe begroting Bentinckspark		1.557.600	1.537.848	3.095.448
<u>Dekking</u>				
Bestaande begroting MJB 2024-20207	255.000	965.448		1.220.448
Aanvullende (nieuwe) investering		337.152	1.537.848	1.875.000

De natuurisbaan kan mogelijk verplaatst worden naar elders in het park of binnen de wielersbaan als gecombineerde asfalt skeeler-natuurisbaan. Het onderzoek Bentinckspark-Noord is nog niet volledig afgerond en de investeringen van de skeeler-natuurisbaan zijn nog niet in beeld.

Vervanging bestaande natuur- en kunstgrasvelden buitensport

Bij de buitensportaccommodaties is er een jaarlijks onderhoudsplan op basis van de minimale eisen voor sportbeoefening en veiligheid. Uitgangspunt bij de buitensportaccommodaties zijn de normen die gesteld worden door NOC*NSF/Sportbonden en zijn vastgelegd in de ISA-normen.

De vervangingsinvesteringen van kunstgrasvelden zijn goed in beeld. In de afgelopen jaren zijn de meerdere kunstgrasvelden vervangen. Met uitzondering van de reeds genoemde investeringen in buitensportvelden zijn er vooralsnog geen nieuwe vervangingsinvesteringen noodzakelijk.

Uit periodieke inspecties zal blijken wanneer welke velden vervangen moeten worden.

Overig

Omschrijving	Jaar uitvoering	Bedrag
Vervanging bestaand gemeentelijk vastgoed	pm	pm

Gemeentelijke gebouwen en onderkomens

Er is nog geen volledig strategisch accommodatieplan vastgoed opgesteld. Dit betekent dat van diverse gemeentelijke gebouwen er geen actuele planning beschikbaar is wanneer er geïnvesteerd moet worden in renovaties, nieuwbouw en verduurzaming. Voor diverse maatschappelijke gebouwen zoals onderwijs en sport is er wel een actueel accommodatieplan. Maar voor accommodaties zoals gemeentelijke onderkomens (groen/begraven). Maar het betreft ook voorzieningen zoals molen 'de Zwaluw', het voormalige pand van Scala (Markt 5), brugwachtershuisjes etc.

Een actueel accommodatieplan is noodzakelijk om tijdig te kunnen bepalen of een accommodatie bijvoorbeeld nog past het gewenste gebruik en de behoefte. Met een strategisch accommodatieplan kan ook bepaald worden of het onderhoud voor instandhouding nog opweegt ten opzichte van een levensduurverlengende (renovatie) investering of nieuwbouw.

Totaalbeeld nieuwe investeringen

In onderstaande tabel staan de totaalbedragen van de nieuwe investeringen weergegeven. Dit overzicht is exclusief de structurele investeringen (hoofdstuk 4) voor de nieuwe jaarschijf 2028 en ook exclusief de al begrote investeringen voor de periode 2024-2027 (hoofdstuk 3). Het totaalbeeld van alle investeringen komt in het volgende hoofdstuk terug.

Omschrijving	Jaar uitvoering	Bedrag
Fase 2 vernieuwing Tamboer	pm	pm
Huisvesting Bibliotheek Hoogeveen	2028-2029	11.000.000
Gymvoorzieningen nieuwbouw RSG Wolfsbos	2028	1.500.000
Voorzieningen nieuwbouw RSG Wolfsbos	2028 e.v.	4.000.000
Klimaatadaptatie	2028 e.v.	pm
Herontwikkeling wonen Stationsgebied & Stadscentrum	2025-2030	17.500.000
Herstructurering Zeeheldenbuurt	2026-2028	4.200.000
Aanvalsplan vergroening en biodiversiteit	2025-2028	200.000
Vervanging beschoeiingen	2025-2034	2.364.200
Uitvoeren maatregelen uit de Fietsagenda	2024-2027	pm
Verduurzaming wijk-, buurt- en dorpshuizen	pm	pm
d' Olde Bieb	pm	pm
Zwembad	2028-2032	27.000.000
Huisvestingsplan binnensport	2025-2032	11.728.000
Gymvoorziening RENN4	2026-2027	3.250.000
Sportaccommodatievisie Hollandscheveld	pm	pm
Bentinckspark	2025-2026	1.875.000
Verplaatsing natuurijsbaan Hoogeveen	pm	pm
Vervanging bestaand gemeentelijk vastgoed	pm	pm
Totaal	2024-2035	84.617.200

6. Totaalbeeld investeringen

Hieronder staat in de tabel een overzicht gegeven van alle ontwikkelingen met betrekking tot de investeringen. In het overzicht staan:

- Actueel beeld huidige investeringsbegroting 2024-2027
- Nieuwe jaarschijf 2028
- Nieuwe investeringen

Totaal investeringen 2024-2027 (huidig)	28.777.413	8.819.635	6.352.405	5.697.474		
Investering	2024	2025	2026	2027	2028 (nieuw)	2029-2035 (nieuw)
Begrote investeringen (oranje = mutatie t.o.v. begroting 2024-2027)						
Onderwijshuisvesting	4.500.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000		
Gymvoorziening nieuwbouw RSG Wolfsbos			1.750.000	3.250.000	1.500.000	
Cultuur - Podium	1.418.245					
Vergroening Krakeel	50.000					
Uitvoering klimaatadaptatie	360.000	360.000	360.000	360.000		
Herinrichting Hoofdstraat-Zuid	2.175.000					
Regio Stedenfonds	1.438.600	742.000				
Budget speelvoorzieningen	198.400	284.000	252.400	295.400		
Speel- en sportvoorzieningen Zuiderpark	63.500	63.500				
Reconstructies openbaar groen	130.000	160.000	165.000	171.000		
Asfaltprogramma - wegen	962.000	962.000	962.000	962.000		
Asfaltprogramma - fietspaden	372.000	372.000	372.000	372.000		
Wegen en fietspaden	1.405.000	900.000	100.000	380.000		
Zuiderparkbrug	48.000					
Damwand industriehaven NZ	2.177.420					
Berkenlaan brug		80.250				
Schooldijkje brug		66.000				
Kalmoesbrug			215.000			
Renoveren bestaande buitensportvelden	200.000	255.000				
Kleedkamer accommodaties buitensport	1.508.848	1.735.885	1.461.005	698.074		
Vervanging parkeerautomaten		900.000				
Nieuwbouw brandweerkazerne	0	11.590.000	pm			
Aanschaf laptops/lpads gemeenteraad	64.000		pm			
Subtotaal	17.071.013	20.970.635	8.137.405	8.988.474	1.500.000	

Nieuwe investeringen	2024	2025	2026	2027	2028	2029-2035
Onderwijshuisvesting					2.500.000	17.500.000 (jaarlijks 2,5 mln.)
Budget speelvoorzieningen					320.000	2.240.000 (jaarlijks 320k)
Reconstructies openbaar groen					177.000	1.239.000 (jaarlijks 177k)
Asfaltprogramma wegen					962.000	6.734.000 (jaarlijks 962k)
Asfaltprogramma fietsen					372.000	2.604.000 (jaarlijks 372k)
Renoveren bestaande buitensportvelden					600.000	
Aanschaf laptops/lpads gemeenteraad					64.000	64.000 (per 4 jaar)
Vernieuwing Tamboer (fase 2)					pm	pm
Huisvesting bibliotheek Hoogeveen						11.000.000
Voorzieningen nieuwbouw RSG Wolfsbos					1.000.000	3.000.000
Klimaatadaptatie					pm	pm
Herontwikkeling wonen Stationsgebied & Stadscentrum					17.500.000	
Herstructurering Zeeheldenbuurt					4.200.000	
Aanvalsplan vergroening, biodiversiteit		50.000	50.000	50.000	50.000	
Vervanging beschoeiingen		236.420	236.420	236.420	236.420	945.680
Fietsagenda	pm	pm	pm	pm	pm	pm
Verduurzaming wijk- buurt, dorpshuizen	pm	pm	pm	pm	pm	pm
d' Olde Bieb	pm	pm				
Nieuw zwembad					27.000.000	
Huisvestingsplan binnensport			1.705.000		8.318.000	1.705.000
Gymvoorziening RENN4			1.625.000	1.625.000		
Sportaccommodatievisie Hollandscheveld						pm
Bentinckspark		337.152	1.537.848			
Verplaatsing natuurijsbaan Hoogeveen					pm	pm
Vervanging bestaand gemeentelijk vastgoed					pm	pm
Subtotaal	0	623.572	3.449.268	1.911.420	64.801.448	43.031.680
Totaal nieuwe investeringsbegroting	17.071.013	21.594.207	16.336.673	7.649.894	64.801.448	43.031.680
Mutatie investeringen t.o.v. mjb 2024-2027	-11.706.400	12.774.572	9.984.268	1.952.420	64.801.448	43.031.680

Bij bovengenoemde investeringen zijn zoveel mogelijk de personeelslasten ook opgenomen. Echter, bij nieuwe investeringen is dit niet altijd het geval. Bij investeringen is doorgaans het uitgangspunt dat het een interne doorbelasting betreft van de bestaande personeelslasten van de SWO. Bij een aantal grote investeringen kan het voorkomen dat er extra personele inzet vereist is. Dit zal dan meegenomen worden bij de besluitvorming over de betreffende investering.

7. Advies

In de voorgaande hoofdstukken is het actuele beeld opgehaald met betrekking tot investeringen. De meest opvallende aspecten worden in dit hoofdstuk uiteengezet.

7.1 Prioriteit

Apart besluiten over niet begrote investeringen & mutaties

Uit de inventarisatie is gebleken dat er diverse ontwikkelingen voor investeringen zijn waar nog geen besluit over is genomen. Over deze investeringen moet eerst een afzonderlijk besluit worden genomen voordat deze worden opgenomen in de investeringsbegroting. In hoofdstuk 8 is de vervolgstap voor diverse investeringen uitgewerkt en zijn er diverse besluiten genomen over investeringen. Voor de volgende investeringen speelt dit aandachtspunt:

- Investerings in het kader van nieuwbouwplan RSG Wolfsbos
- Aanpassing budget speelvoorzieningen (2025)
- Reconstructies openbaar groen
- Brandweerkazerne
- Vernieuwing Tamboer (fase 2)
- Huisvesting bibliotheek
- Herontwikkeling wonen Stationsgebied & Stadscentrum (cofinanciering WBI & MIRT)
- Herstructurering Zeeheldenbuurt
- Aanvalsplan vergroening en biodiversiteit
- Maatregelen Fietsagenda
- Verduurzaming wijk- buurt en dorpshuizen
- d' Olde Bieb
- Nieuw zwembad
- Huisvestingsplan binnensport
- Gymvoorziening RENN4
- Sportaccommodatievisie Hollandscheveld
- Bentinckspark (korfbal & hockey)
- Verplaatsing natuurijsbaan Hoogeveen (Bentinckspark Noord)
- Vervanging bestaand gemeentelijk vastgoed

Keuzes vereist

Uit de inventarisatie blijkt dat er een groot aantal investeringen op stapel staat voor de komende jaren. De financiële omvang van de investeringen maakt het per definitie noodzakelijk om keuzes te maken. Zeker gelet op de ravijnjaren 2026-2027 is het van belang om keuzes te maken in investeringen. Er zal onderscheid gemaakt moeten worden tussen investeringen die noodzakelijk uitgevoerd moeten worden en investeringen die meer tot een 'wensenlijst' behoren en die later of mogelijk niet gerealiseerd worden. Onder verwijzing naar het rapport 'de schone lei' (2020) moet hier een goede balans gezocht worden in vervangingsinvesteringen en het doen van nieuwe investeringen.

Naast de beschikbare investeringsruimte, speelt ook mee welke hoeveelheid investeringen er jaarlijks gerealiseerd kunnen worden. De ambtelijke capaciteit in projectleiders, adviseurs en uitvoering is niet ongelimiteerd. Hetzelfde kan gesteld worden van de beschikbaarheid van externe partijen. Bij externe partijen gaat het enerzijds om maatschappelijke organisaties die betrokken zijn bij investeringen. Anderzijds betreft het de capaciteit bij aannemers en leveranciers. De afgelopen jaren heeft geleerd dat de beschikbaarheid van marktpartijen geen vanzelfsprekendheid is en dat dit van sterke invloed kan zijn op de planning van een investering. Tot slot bestaat de mogelijkheid dat factoren

zoals stikstof en de invoering van de omgevingswet effect hebben op de snelheid waarmee ontwikkelingen gerealiseerd worden.

Het is niet mogelijk om vooraf voor alle investeringen aan te geven welke specifieke investeringsplannen op de langere termijn mogelijk niet gerealiseerd kunnen worden als gevolg van bovengenoemde (externe) factoren.

7.2 Aandachtspunten

MIRT/WBI

Er is eerder een besluit genomen om subsidies aan te vragen in het kader van de Woningbouwimpuls (WBI). Voor de aanvraag van € 5 miljoen is in het besluit aangegeven dat de gemeentelijke cofinanciering van € 5 miljoen al beschikbaar is door bestaande middelen zoals reservering Tamboerpassage, reserve sociale woningbouw en de inzet van ambtelijke capaciteit. Daarnaast hebben we € 14,75 miljoen vanuit de Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT-gelden) ontvangen. Met het Rijk en de provincie zijn we de zogeheten Woondeal overeengekomen. De afspraak is om 1200 woningen voor 2030 te realiseren. Uit de inventarisatie is naar voren gekomen dat deze middelen onvoldoende zijn en dat er aanvullend € 17,5 miljoen gemeentelijke financiering noodzakelijk is. Mogelijk is een deel van de financiering terug te verdienen door opbrengsten uit grondexploitaties of bijdragen van derden.

In de programmabegroting 2024-2027 staat aangegeven: *met de ontvangen WBI-gelden en de door de minister toegezegde MIRT-gelden, kunnen de plannen voor de woning- en infrastructurele opgaven in 2024 verder uitwerken en concretiseren*. Geadviseerd wordt om prioriteit te stellen bij deze nadere uitwerking om zo ook definitief te kunnen bepalen welke investering exact noodzakelijk is, wanneer deze investeringen gerealiseerd moeten worden en wat de mogelijke bijdrage is door derden. Hierbij zal ook getoetst moeten worden of het realistisch is om de investeringen te realiseren binnen de gestelde termijn en welke mogelijkheden het Rijk biedt om te werken met een langere termijn dan 2030. Dit onder verwijzing naar de factoren die hiervoor reeds genoemd staan onder "keuzes maken".

Indexering investeringen

Investeringen worden op een gegeven moment vastgesteld en verwerkt in de meerjarenbegroting. Soms staan investeringen meerdere jaren in de begroting en worden bedragen niet aangepast op basis van prijsontwikkelingen in de markt. Hierdoor bestaat de kans dat bij definitieve realisatie begrote investeringen niet aansluiten op werkelijke marktprijzen. Geadviseerd wordt om jaarlijks de investeringen te actualiseren op basis van actuele marktprijzen en haalbare planning. Voor de genoemde investeringen in deze notitie geldt dan ook de disclaimer dat de investeringen op het prijspeil van nu of zelfs eerder zijn gebaseerd.

Geen actueel vastgoedbeleid en strategische accommodatieplanning

Op dit moment is er nog geen vastgesteld nieuw vastgoedbeleid. In het verlengde hiervan is er ook geen actuele strategische accommodatieplanning voor alle gemeentelijke gebouwen. Voor een aantal accommodatiesoorten is er wel een actueel plan. Dit zoals bij onderwijshuisvesting en sport. Echter, om goed in te kunnen spelen op toekomstige investeringen voor renovaties, nieuwbouw en verduurzaming, is het een vereiste dat er voor alle accommodaties er een actueel accommodatieplan aanwezig is. Het risico voor verslechtering van het vastgoed is voorlopig niet aan de orde omdat er gewerkt wordt met een actuele meerjarenonderhoudsplannen en de onderhoudsbudgetten zijn in de begroting opgenomen.

Wel jaarlijks investeringsplafond hanteren

Door de toename van het aantal begrote investeringen is de afgelopen jaren het jaarlijkse investeringsplafond van € 6,3 miljoen losgelaten. Door het loslaten van het investeringsplafond en ontbreken van een vervangende systematiek bestaat er een risico dat er onvoldoende borging is dat de financiële uitgangspositie van de gemeente op langere termijn gezond blijft.

Zoals eerder genoemd wordt de haalbaarheid van de investeringen niet alleen bepaald door de financiële speelruimte. Beschikbare capaciteit zowel van de Samenwerkingsorganisatie De Wolden-Hoogeveen en marktpartijen zijn van invloed op de planning.

Voorgesteld wordt om wel weer een investeringsplafond te hanteren. We doen hieronder een voorstel.

Als we de jaarlijkse vrijval van kapitaallasten doorrekenen voor de komende 10 jaar, dan komen we uit op een gemiddelde vrijval (afschrijving) van € 275.000 per jaar. Als we uitgaan van een gemiddelde afschrijfstermijn van 25 jaar voor investeringen, dan geeft dit een investeringsruimte van $25 \times € 275.000 = € 6,8$ miljoen per jaar.

Zonder uitzetting in de kapitaallasten kunnen we een investering van circa € 6,8 miljoen per jaar dragen. Hierbij wordt geen rekening gehouden met indexering. We schrijven oude boekwaarden af, waar nieuwe investeringen voor terug komen. Een investeringsplafond van € 6,8 miljoen per jaar, plus een jaarlijkse indexering, is een realistisch beeld voor een sluitende begroting. Benadrukt wordt dat dit eigen investeringen zijn van de gemeente. Bijdragen van derden komen boven op dit plafond.

Dit investeringsplafond is gebaseerd op de economische levensduur. Er wordt geen rekening gehouden met de extra afschrijving. Bijvoorbeeld bij een nieuw zwembad zal de boekwaarde van het oude zwembad in één keer moeten worden afgeboekt. Verder weten we nog niet hoe de komende jaren er qua begroting uit gaan zien. De ontwikkeling met de ravijnjaren die op ons afkomen pleiten er ook voor om geen verhoging van de kapitaallasten op te nemen.

Efficiënte investeringen wel uitvoeren

Het is niet altijd gezegd dat een investering extra geld kost. Soms kosten bestaande voorzieningen in de exploitatie meer geld ten opzichte van een nieuwe investering. Het kan daarom voordelig zijn om een investering wel uit te voeren. Een nieuwe investering brengt weliswaar hogere kapitaallasten met zich mee. Maar de voordelen in de exploitatie kunnen ervoor zorgen dat er slechts een beperkte toename is in de jaarlasten. Geadviseerd wordt om voor dergelijke investeringen te onderzoeken of ze wel gerealiseerd kunnen worden omdat ze mogelijk budgetneutraal zijn te realiseren binnen de begroting.

Reservelijst kadernota 2026 e.v.

Er wordt niet gewerkt met een reservelijst investeringen. Alleen investeringen die zijn vastgesteld staan opgenomen in de meerjarenbegroting. Hierdoor is er geen volledig inzicht in investeringen die op lange termijn aan de orde zijn of investeringen die nog worden voorbereid. Geadviseerd wordt in de meerjarenbegroting wel een reservelijst investeringen op te nemen zodat bij integrale afwegingen voor investeringen er ook rekening gehouden kan worden met toekomstige investeringen. Omdat deze investeringen vooralsnog niet in de kadernota en begroting voor de periode 2025-2028 begroot worden spreken we van "investeringen kadernota 2026 en verder". Deze investeringen wegen we opnieuw af bij de kadernota 2026 die we in voorjaar van 2025 maken en voor de zomervakantie 2025 door de gemeenteraad wordt vastgesteld.

SPUK-regeling BTW-compensatie sport verlengd tot en met 2025

Sinds 1 januari 2019 kunnen gemeenten, sportverenigingen en sportstichtingen de btw die hen in rekening wordt gebracht voor investeringen in sport niet meer in aftrek brengen. Om de ontwikkeling en instandhouding van sportaccommodaties en de aanschaf van sportmaterialen te stimuleren, kunnen gemeenten sinds die datum gebruikmaken van de regeling *Specifieke uitkering stimulering sport* (SPUK). Sportverenigingen en stichtingen kunnen gebruik maken van de subsidieregeling *stimulering bouw en onderhoud sportaccommodaties (BOSA)*. De SPUK-regeling voor gemeenten liep tot en met 2023. Inmiddels is de regeling aangepast en verlengd voor de jaren 2024, 2025. Het is niet bekend of de regeling na 2025 wordt voortgezet. Hierdoor bestaat het risico dat de investeringen na 2025 met 21% duurder worden.

8. Keuzes investeringen

Op basis van de meest recente informatie in deze nota is gebleken dat er diverse ontwikkelingen gaande zijn met betrekking tot investeringen. Het heeft ons ook het inzicht gegeven dat het niet altijd haalbaar is om geplande investeringen binnen een korte tijd te realiseren. Investeringsplanningen schuiven nog wel eens door. Hier zijn verschillende redenen voor zoals interne en externe capaciteit. Maar ook nieuwe ontwikkelingen zoals stikstof en omgevingswet maken het plannen van investeringen lastig. Daarom moeten we keuzes maken om tot een realistische en haalbare planning te komen. Deze keuzes helpen ons ook om financieel in control te blijven. Naast alle genoemde redenen voor het uitstellen van investeringen is het ook duidelijk dat niet alle ontwikkelingen betaalbaar zijn binnen een investeringsplafond van € 6,8 miljoen.

In dit hoofdstuk doen we een voorstel over investeringen die we de komende jaren willen realiseren, deze plaatsen we in het eerste blok 2024-2027. Investeringsplanningen waarvoor we meer tijd nemen plaatsen we in het tweede blok na 2027. Dit wil niet zeggen dat we deze investeringen niet willen gaan doen. Maar we denken wel dat het later uitvoeren van deze investeringen verstandig en realistisch is. We kunnen deze investeringen wel opnieuw betrekken bij de integrale afwegingen van de kadernota 2026. Ook bestaat de mogelijkheid om het besluit over een aantal investeringen over te laten aan een nieuwe coalitie.

Sommige investeringen kosten eenmaal tijd qua voorbereiding en realisatie. Ook al zouden we het willen, dan past het niet altijd om een investering op korte termijn te realiseren. Bij sommige investeringen kan het ook betekenen dat we eerst nog meer onderzoek moeten doen om voldoende inzicht te krijgen in de keuze die we willen maken. De stappen die we hiervoor willen nemen benoemen we in dit hoofdstuk.

Om tot een keuze te komen in de prioriteiten hebben we de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- **Vastgesteld:** wat al in de investeringsbegroting 2024-2027 is opgenomen.
- **Planning:** welke is realistisch om de investering uit te voeren.
- **Capaciteit:** is er voldoende interne en externe capaciteit om de investering uit te voeren.
- **Financieel:** past de investering binnen financiële kaders van de begroting en een investeringsplafond van jaar € 6,8 miljoen.
- **Voordelig:** rendeert een investering; oftewel is investeren gunstiger en mogelijk budgetneutraal.

8.1 Blok 1: Investeringsplanningen 2024-2027

Omschrijving	2024	2025	2026	2027
Onderwijshuisvesting	4.500.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000
Gymvoorziening nieuwbouw RSG Wolfsbos			1.750.000	3.250.000
Cultuur - Podium	1.418.245			
Vergroening Krakeel	50.000			
Uitvoering klimaatadaptatie	360.000	360.000	360.000	360.000
Herinrichting Hoofdstraat-Zuid	2.175.000			
Regio Stedenfonds	1.438.600	742.000		
Budget speelvoorzieningen	198.400	284.000	252.400	295.400
Speel- en sportvoorzieningen Zuiderpark	63.500	63.500		
Reconstructies openbaar groen	130.000	160.000	165.000	171.000
Asfaltprogramma - wegen	962.000	962.000	962.000	962.000
Asfaltprogramma - fietspaden	372.000	372.000	372.000	372.000
Wegen en fietspaden	1.405.000	900.000	100.000	380.000
Zuiderparkbrug	48.000			
Damwand industriehaven NZ	2.177.420			

Omschrijving	2024	2025	2026	2027
Berkenlaan brug		80.250		
Schooldijkje brug		66.000		
Kalmoesbrug			215.000	
Renoveren bestaande buitensportvelden	200.000	255.000		
Kleedkamer accommodaties buitensport	1.508.848	1.735.885	1.461.005	698.074
Vervanging parkeerautomaten		900.000		
Nieuwbouw brandweerkazerne	0	11.590.000	pm	
Aanschaf laptops/lpads gemeenteraad	64.000		pm	
Totaal	17.071.013	20.970.635	8.137.405	8.988.474

Voorgaande tabel laat de eerder bijgestelde investeringen zien zoals in hoofdstuk 3 is gepresenteerd.

Als we al deze investeringen bekijken dan kan hiervan gesteld worden dat:

- De investeringen zijn vastgesteld (met uitzondering van RSG Wolfsbos) en opgenomen in de investeringsbegroting 2024-2027.
- De planning over het algemeen realistisch is. Sommige investeringen schuiven wel eens door maar hier zijn gegronde redenen voor. Zoals bij onderwijshuisvesting worden de investeringen gespaard voor grote projecten in renovaties en nieuwbouw die de komende jaren staan gepland.
- De eerste (2024, 2025, 2026) jaren niet passen binnen een jaarlijks plafond van € 6,8 miljoen. Echter, in 2024 wordt dit onder andere veroorzaakt door het hoge bedrag onderwijshuisvesting (doorgeschoven), externe bijdrage zoals Regiostedenfonds en extra besluiten vanuit de gemeenteraad zoals Hoofdstraat-zuid. 2025 wordt vooral veroorzaakt door de incidenteel hoge investering van de brandweerkazerne. In 2026 en 2027 is deze ook incidenteel hoger door onder andere de investeringen in de sportvoorzieningen RSG Wolfsbos.

Voorgesteld wordt om:

- De investeringsbegroting 2024-2027 voor de vastgestelde investeringen in stand te houden.
- Voor de investering in de brandweerkazerne moet een plan van aanpak voor de vervolgfase worden vastgesteld om tot een realistische investeringsplanning en verwachte investeringskosten te komen.
- Wel rekening te houden met de investeringen met betrekking tot de nieuwbouw RSG Wolfsbos. De verwerking wordt pas definitief gedaan op basis van het besluit over de nieuwbouw van RSG Wolfsbos waarbij kritisch gekeken moet worden in welk jaar de gemeentelijke investeringen daadwerkelijk moeten plaatsvinden.
- De relatief kleine mutaties in Regiostedenfonds (provinciaal geld), spelen, groen, renoveren buitensportvelden en parkeerautomaten over te nemen. Het effect op het investeringsplafond is klein of zelfs gunstig.

8.2 Blok 2: Vaste investeringen vanaf 2028

De investeringen vanaf 2028 bestaan uit 2 soorten. Namelijk structurele vervangingsinvesteringen en nieuwe investeringen. De structurele vervangingsinvesteringen zijn een vast gegeven. Geadviseerd wordt om deze structurele investeringen als vast uitgangspunt te nemen voor ieder jaar. Tenzij besloten wordt om anders met deze investeringen om te gaan. De bedragen zijn niet geïndexeerd maar opgenomen op basis van prijspeil 2024. Gelet op prijsontwikkelingen is het niet ondenkbaar dat deze investeringen in de toekomst bijgesteld moeten worden. Anders kan er in feite met hetzelfde geld minder gerealiseerd worden.

Omschrijving (vaste investeringen per jaar)	2028
Onderwijshuisvesting	2.500.000
Budget speelvoorzieningen	320.000
Reconstructies openbaar groen	177.000
Asfaltprogramma – wegen	962.000
Asfaltprogramma – fietspaden	372.000
Renoveren bestaande buitensportvelden (geen vaste jaarbedragen)	600.000
Vervanging laptops/lpads gemeenteraad (om de 4 jaar)	64.000
Totaal	4.995.000

8.3 Blok 2: Afweging nieuwe investeringen

De belangrijkste keuzes om tot een goede investeringsplanning te komen zit in de ontwikkeling van nieuwe investeringen. In deze paragraaf worden deze investeringen beoordeeld op basis van de uitgangspunten zoals eerder in dit hoofdstuk genoemd: *vastgesteld, planning, capaciteit, financieel voordelig*. In hoofdstuk 5 hebben we alle nieuwe investeringen samengevat. De samenvattende tabel van nieuwe investeringen staat hieronder nogmaals gepresenteerd. Per investering volgt een advies.

Omschrijving	Jaar uitvoering	Bedrag
Fase 2 vernieuwing Tamboer	pm	pm
Huisvesting Bibliotheek Hoogeveen	2028-2029	11.000.000
Gymvoorzieningen nieuwbouw RSG Wolfsbos	2028	1.500.000
Voorzieningen nieuwbouw RSG Wolfsbos	2029-e.v.	4.000.000
Klimaatadaptatie	2028 e.v.	pm
Herontwikkeling wonen Stationsgebied & Stadscentrum	2025-2030	17.500.000
Herstructurering Zeeheldenbuurt	2026-2028	4.200.000
Aanvalsplan vergroening en biodiversiteit	2025-2028	200.000
Vervanging beschoeiingen	2025-2034	2.364.200
Uitvoeren maatregelen uit de Fietsagenda	2024-2027	pm
Verduurzaming wijk-, buurt- en dorpshuizen	pm	pm
d' Olde Bieb	pm	pm
Zwembad	2028-2032	27.000.000
Huisvestingsplan binnensport	2025-2032	11.728.000
Gymvoorziening RENN4	2026-2027	3.250.000
Sportaccommodatievisie Hollandscheveld	pm	pm
Bentinckspark	2025-2026	1.875.000
Verplaatsing natuurbaan Hoogeveen	pm	pm
Vervanging bestaand gemeentelijk vastgoed	pm	pm
Totaal	2024-2035	84.617.200

Fase 2 vernieuwing Tamboer

Criteria	
Vastgesteld	Nee
Planning	Nog niet bekend. Project nog niet opgestart.
Capaciteit	Nog niet bekend. Project nog niet opgestart.
Voordelig	Verwachting is dat de investering nagenoeg geen financiële voordelen oplevert. Mogelijk kan de jaarlijkse exploitatie voordeliger worden door duurzaamheidsmaatregelen.
Advies	We hebben prioriteit gesteld bij fase 1; verbouwing van Het Podium. Investering op reservelijst "kadernota 2026 e.v." plaatsen. Keuze van een nieuwe coalitie/ gemeenteraad na verkiezingen 2026.

Huisvesting Bibliotheek Hoogeveen

Criteria	
Vastgesteld	Nee
Planning	Huurcontract bibliotheek moet voor 1-1-2026 worden opgezegd om per 2029 te kunnen beëindigen. Bibliotheek heeft onderzoek toekomstige scenario's in concept gereed.
Capaciteit	Nog niet bekend.
Voordelig	Huidige huurlast bibliotheek is hoog (ruim € 400k per jaar). Verwachting is dat nieuwe huisvesting grotendeels gedekt moet kunnen worden binnen bestaande middelen.
Advies	In 2024-2025 keuze maken over scenario toekomstige huisvesting bibliotheek. Een besluit over de toekomstige huisvesting voor 2026 is gelet op het huidige huurcontract en gemeentelijke zorgplicht noodzakelijk. Investering op de reservelijst "kadernota 2026 e.v." zetten voor de periode 2027-2028, waarbij de verwachting is dat de investering of alternatieve huisvesting binnen de bestaande middelen is te realiseren.

Voorzieningen (infrastructuur) nieuwbouw RSG Wolfsbos

Criteria	
Vastgesteld	Nee, besluitvorming in 2024
Planning	Nieuwbouwplan is gereed. Beoordeling gemeente loopt en investeringen gemeente zijn uitgewerkt. Verwachting is dat gemeentelijke investeringen vanaf 2028-2029 (gefaseerd) gaan lopen, mits positief besluit over nieuwbouw. Planning nieuwbouwplan is erg ambitieus. Of gemeentelijke investeringen moeten gaan lopen vanaf 2028 is daarom nog een vraagteken.
Capaciteit	In de besluitvorming worden ook de kosten voor projectbegeleiding meegenomen. Deze kan binnen bestaande inzet van de SWO, een deel zal extern uitbesteed moeten worden i.v.m. expertise en capaciteit.
Voordelig	Nee, investeringen vormen een uitzetting. Gemeente verkrijgt een deel onderwijsterrein terug wat als openbaar gebied ingericht moet worden. Dit is een uitbreiding op het areaal en daarmee verhoging van kosten. Een overig deel kan ingezet worden voor ontwikkeling van woningbouw. Dit kan incidenteel een voordeel opleveren, echter de opbrengst wordt laag ingeschat.
Advies	Bij positief besluit over nieuwbouwplan RSG Wolfsbos is de gemeente verplicht te investeren in de aanvullende investeringen. Met RSG Wolfsbos kritisch kijken naar fasering gemeentelijke investeringen vanaf 2026.

Klimaatadaptatie

Criteria	
Vastgesteld	Ja
Planning	Uitvoering 2024-2027 begroot bij investeringen.
Capaciteit	Ja, bestaande inzet SWO en extern.
Voordelig	Nee, investeringen vormen een uitzetting.
Advies	Investerings vanaf 2028 bepalen op basis van een evaluatie over de periode 2024-2027. Vervolgens bepalen welke investeringen vanaf 2028 dan nodig zijn. De investering vanaf 2028 op de reservelijst "kadernota 2026 e.v." plaatsen.

Herontwikkeling wonen Stationsgebied & Stadscentrum (MIRT & WBI)

Criteria	
Vastgesteld	Ja, er is een woondeal gesloten met het Rijk en provincie. Om de vastgestelde ambities te realiseren is de gemeentelijke cofinanciering in de projecten vereist.
Planning	Tot en met 2030.
Capaciteit	Interne capaciteit geborgd vanwege uitbreiding fysieke opgaven.
Voordelig	Nee, investeringen vormen een uitzetting.
Advies	We hebben de ambitie om de uitbreiding van het aantal woningen in Hoogeveen te realiseren. Dit is belangrijk voor de ontwikkeling van de gemeente. De oorspronkelijke planning vanuit de MIRT & WBI geven aan dat gemeentelijke investeringen lopen vanaf 2025. De bedragen passen niet binnen het gemeentelijk investeringsplafond en de vereiste cofinanciering van € 17,5 miljoen is niet te dragen binnen de huidige begroting. Als er niet getemporiseerd kan worden in de investeringen dan is het uitvoeren van het programma MIRT & WBI niet te realiseren. Er moet een definitieve uitwerking gemaakt worden van gemeentelijke investeringen. Ook moet er inzicht gekregen worden in de mogelijke opbrengsten. Hierbij moet het effect op de bestaande investeringen voor het beheer en onderhoud wegen ook inzichtelijk worden gemaakt. Ook zal met het Rijk bekeken moeten worden of het programma getemporiseerd kan worden. Dit is niet alleen vanwege de financiering, maar ook vanwege het aantal ontwikkelingen wat gelijk in Hoogeveen kan plaatsvinden. Maar ook vanwege de schaarste op de markt. Voor de programmabegroting 2025-2028 moet er zicht zijn op het temporiseren, opbrengsten etc. Op deze manier doen we er alles aan om de financiering met intern en externe financiering rond te krijgen zodat de projecten voor het Stationsgebied en Stadscentrum op een dragelijke manier zijn in te passen binnen de begroting. Vooralsnog plaatsen we de investering van € 17,5 miljoen op de reservelijst "kadernota 2026 e.v."

Herstructurering Zeeheldenbuurt

Criteria	
Vastgesteld	Nee
Planning	2026-2028, ligt nog geen definitief plan. Op basis daarvan kan realistische planning worden beoordeeld.
Capaciteit	Interne capaciteit nog niet getoetst en geborgd.
Voordelig	Nee, investeringen vormen een uitzetting.
Advies	De herontwikkeling van de Zeeheldenbuurt vinden we een belangrijke ontwikkeling voor Hoogeveen. De noodzaak is ook duidelijk. Samen met de woningcorporaties moet de aanpak en de planning concreter gemaakt worden. De planning van de gemeentelijke investeringen is daarbij belangrijk. Het voornemen is wel om deze investering te op te nemen in de kadernota 2026 zodra de concretere uitwerking is gemaakt en de hoogte van de investering en planning duidelijker is. Investering nu niet plannen, op reservelijst "kadernota 2026 e.v."

Aanvalsplan vergroening & biodiversiteit

Criteria	
Vastgesteld	Ja, uitvoeringsprogramma met financiële opgave is vastgesteld.
Planning	2025-2028 gelet op kleinschaligheid investeringen is planning op korte termijn uitvoerbaar.
Capaciteit	Interne bestaande inzet SWO.
Voordelig	Nee, investeringen vormen een uitzetting.

Advies	Deze investeringen past binnen de vastgestelde ambities van het coalitieakkoord en de doelstellingen van de programmabegroting. Investeringsbedragen per jaar zijn relatief laag met € 50k per jaar in de periode 2025-2028. Advies is om de bedragen t/m 2028 begroten.
--------	--

Vervanging beschoeiingen

Criteria	
Vastgesteld	Ja
Planning	2025-2034
Capaciteit	Extern, opgave inzet SWO nog niet in beeld.
Voordelig	Nee, investeringen vormen een uitzetting.
Advies	Het is noodzakelijk om planmatig onderhoud te plegen aan de oeverconstructies. Tegelijkertijd is de functie van beschoeiingen en oeverconstructies veranderd vanwege een veranderende visie op watergangen, oevers en biodiversiteit. Daarom vraagt dit om een planmatige aanpak over het gehele areaal en gaan we niet uit van standaard 1 op 1 vervanging. Waar het noodzakelijk is brengen we beschoeiingen terug en waar het niet nodig is kijken we naar natuurlijke oevers die beter passen bij onze veranderde visie en waarvan de kosten lager zijn. Vanwege de noodzaak om deze investeringen wel te doen stellen we voor om ze op te nemen in de begroting 2025-2028.

Fietsagenda

Criteria	
Vastgesteld	Nee, onderzoek naar maatregelen loopt nog.
Planning	2024-2027
Capaciteit	Niet bekend
Voordelig	Nee, investeringen vormen een uitzetting.
Advies	Onderzoek afwachten en op basis daarvan besluiten wat te doen. Advies is om deze investering op de reservelijst "kadernota 2026 e.v." te plaatsen.

Verduurzaming wijk-, buurt en dorpshuizen

Criteria	
Vastgesteld	Nee, onderzoek loopt nog
Planning	Niet bekend
Capaciteit	Niet bekend
Voordelig	Nee, investeringen vormen een uitzetting. Wel gunstig effect op exploitatie van de stichtingen van wijk-, buurt- en dorpshuizen. Bijstelling op subsidie wordt niet verwacht.
Advies	Eerst onderzoek afwachten en uitkomsten vaststellen. Advies is om deze investering op de reservelijst "kadernota 2026 e.v." te plaatsen.

'd Olde Bieb

Criteria	
Vastgesteld	Nee, onderzoek loopt nog
Planning	Niet bekend
Capaciteit	Niet bekend
Voordelig	Nee, investeringen vormen een uitzetting.
Advies	Eerst onderzoek afwachten en uitkomsten vaststellen. Advies is om deze investering op de reservelijst "kadernota 2026 e.v." te plaatsen.

Zwembad

Criteria	
Vastgesteld	Nee
Planning	Instandhouding loopt tot en met 2027. Nog geen vervolgtraject opgestart.
Capaciteit	Niet bekend. Groot project, zal extra interne en externe capaciteit vragen.
Voordelig	Exploitatieresultaat zal verbeteren. Echter, door de hoogte van de investering (minimaal € 27 miljoen) is er een forse uitzetting van de jaarlijkse kosten (rente & afschrijving) ten opzichte van de huidige situatie.
Advies	De wens voor een nieuw zwembad speelt al geruime tijd in Hoogeveen. Het huidige zwembad is ook afgeschreven en niet meer toekomstbestendig. De investeringen voor een nieuw zwembad zijn hoog. Deze investering moet apart afgewogen worden of de gemeente die wil nemen omdat dit niet past binnen het investeringsplafond. Er moet een groot draagvlak zijn voor deze investering en vooraf consensus over het programma van eisen. Ervaring leert dat er veel wensen zijn ten aanzien van het zwembad (glijbanen, buitenbaden etc.) die de investeringshoogte sterk beïnvloeden. Qua tijdsplan moet ook rekening worden gehouden met minimaal 3-4 jaar voor voorbereiding en realisatie. Om tot de ontwikkeling voor een nieuw zwembad te komen zal er een routekaart worden uitgewerkt. De samenleving zal actief betrokken worden om te komen tot een toekomstbeeld voor het zwembad.

Huisvestingsplan Binnensport

Criteria	
Vastgesteld	Ja
Planning	2026-2032
Capaciteit	Nog niet bekend, moet per project goed inzichtelijk worden gemaakt. Gelet op de hoeveelheid projecten zal hier meer interne capaciteit voor beschikbaar moeten komen om dit uit te kunnen voeren.
Voordelig	Exploitatie zal verbeteren. Echter, grote investering en door rente & afschrijving een uitzetting van de jaarlasten in de begroting.
Advies	Functioneel en bouwkundig zijn een aantal binnensportaccommodaties aan renovatie of vervanging toe. Hiertoe is een planning opgesteld in het huisvestingsplan om de accommodaties te vernieuwen. Duidelijk is dat er op een gegeven moment geïnvesteerd moet worden. Ook vanwege de gemeentelijke zorgplicht voor het huisvesten van het bewegingsonderwijs. Qua jaarschijf is er ruimte om te bepalen wanneer een investering daadwerkelijk wordt uitgevoerd. Uitstel betekent wel toenemende onderhoudskosten en kansen op calamiteiten. In de planning moet er ook rekening worden gehouden met investeringen die mogelijk al gedaan worden voor de renovatie van de sporthal Valkenlaan en uitbreiding gymvoorzieningen als de nieuwbouw van RSG Wolfsbos doorgaat. Dit geldt ook voor de nieuwe gymvoorzieningen bij de nieuwe huisvesting van RENN4. Daarom wordt geadviseerd om de investeringen in de overige binnensportvoorzieningen op de reservelijst "kadernota 2026 e.v." te plaatsen.

Gymvoorziening RENN4

Criteria	
Vastgesteld	Nee
Planning	2026-2027
Capaciteit	Nog niet bekend. Bij een definitief besluit over dit project moet beoordeeld worden of er voldoende interne capaciteit is.
Voordelig	Uitzetting omdat het extra voorzieningen zijn. Door deze investering kan de gymzaal de Wielewaal mogelijk komen te vervallen waardoor er een deel van de huidige exploitatielasten vervallen.
Advies	Het huisvestingsplan onderwijshuisvesting is vastgesteld. De nieuwbouw RENN4 staat het hoogst geprioriteerd. Door de wettelijke zorgplicht moet de gemeente de gymvoorzieningen bij deze investering op orde hebben. Op basis van de definitieve uitwerking van deze investering moet duidelijk worden of 1 of 2 nieuwe gymzalen vereist zijn. Deze investering moet meegenomen worden in de investeringsbegroting.

Sportaccommodatievisie Hollandscheveld

Criteria	
Vastgesteld	Ja, visie vastgesteld. Concreet inrichtingsplan wordt nog uitgewerkt.
Planning	Diverse investeringen zijn al begroot en realistisch qua uitvoering. De vraag is welke eventuele investeringen er nog bijkomen op basis van het inrichtingsplan.
Capaciteit	Nog niet bekend. Moet bij de definitieve uitwerking van het project inzichtelijk worden gemaakt.
Voordelig	Nee, uitzetting van jaarlasten vanwege de rente & afschrijving van de investering.
Advies	Uitwerking inrichtingsplan afwachten en op de reservelijst "kadernota 2026 e.v." plaatsen.

Bentinckspark

Criteria	
Vastgesteld	Ja
Planning	2025-2026, dit tijdspad is erg krap en de vraag is of dit met alle voorbereidingsactiviteiten en interne/ externe capaciteit ook realistisch en haalbaar is.
Capaciteit	Nog niet bekend. Moet bij de definitieve uitwerking van het project inzichtelijk worden gemaakt.
Voordelig	Nee, uitzetting van jaarlasten vanwege de rente & afschrijving van de investering. Waarbij wel de mogelijkheid onderzocht moet worden in hoeverre de kosten voor verplaatsing gedekt kunnen worden uit de herontwikkeling van de woningbouw. De verplaatsing volgt immers door de woningbouwontwikkeling.
Advies	Om de herontwikkeling woningbouw Bentinckspark Noord, nieuwe huisvesting RENN4 en eventueel op termijn een nieuw zwembad mogelijk te maken is verplaatsing van de korfbalvereniging vereist. De woningbouw en nieuwe school voor RENN4 past bij de eerder vastgestelde ambities. Gelet op de ambities die we hebben met Bentinckspark-Noord is het een vereiste om te investeren in de verplaatsen van de korfbal. Daarom adviseren we om deze investering wel te begroten in de periode 2025-2028. Voor de programmabegroting 2025-2028 maken we inzichtelijk wel opbrengsten mogelijk gerealiseerd kunnen worden. Ook kijken we welke investeringen voor het uitplaatsen van de korfbal mogelijk ten laste gebracht kunnen worden van de grondexploitatie.

Verplaatsing natuurisbaan Hoogeveen

Criteria	
Vastgesteld	Nee
Planning	Niet bekend.
Capaciteit	Nog niet bekend. Moet bij de definitieve uitwerking van het project inzichtelijk worden gemaakt.
Voordelig	Nee, uitzetting van jaarlasten vanwege de rente & afschrijving van de investering.
Advies	Het is de vraag of een natuurisbaan in Hoogeveen noodzakelijk is. Er zijn binnen de gemeente Hoogeveen diverse natuurisbanen. Geadviseerd wordt om deze investering op de reservelijst "kadernota 2026 e.v." te plaatsen.

Vervanging bestaand gemeentelijk vastgoed

Criteria	
Vastgesteld	Nee
Planning	Niet bekend. Er is geen strategisch accommodatieplan uitgewerkt. Gebouwen worden met jaarlijks onderhoud in stand gehouden.
Capaciteit	Nog niet bekend.
Voordelig	Nee, uitzetting van jaarlasten vanwege de rente & afschrijving van de investering.
Advies	Op de reservelijst "kadernota 2026 e.v." plaatsen en wachten op de uitwerking van het strategisch accommodatieplan.

Reservelijst kadernota 2026 e.v.

Op de voorgaande pagina's is een beschrijving gegeven van de stand van zaken per investering. Hierbij is er ook een advies gegeven. Een aantal investeringen zijn op dit moment onvoldoende uitgewerkt om ze nu al op te nemen in de huidige meerjarenbegroting. Dit wil overigens niet zeggen dat een investering niet belangrijk is of geen urgentie heeft. Echter, er is meer nodig, zoals een onderzoek of nadere uitwerking, om een besluit te kunnen nemen over de investering. In onderstaande tabel is daarom per investering de strategie aangegeven hoe met deze investering om te gaan. Deze investeringen kunnen bij de kadernota 2026 weer opnieuw bij de integrale afweging betrokken worden. Daarom noemen we deze lijst ook de "reservelijst kadernota 2026 e.v.". Om een afweging te kunnen maken over de betreffende investering is het noodzakelijk dat bij de volgende kadernota de genoemde strategie is uitgewerkt.

Omschrijving	Bedrag	Strategie
Fase 2 vernieuwing Tamboer	pm	Prioriteit stellen bij fase 1 Het Podium en deze investering uit te stellen.
Huisvesting Bibliotheek Hoogeveen	€ 11.000.000	Onderzoeken of investering binnen huidige financiële kaders kan en een besluit nemen over toekomstig huisvestingsscenario voor 2026.
Klimaatadaptatie	pm	Eest periode 2024-2027 evalueren
Herontwikkeling wonen Stationsgebied & Stadscentrum	€ 17.500.000	Temporiseren, opbrengsten en afspraken met het Rijk onderzoeken. Voor begroting 2025-2028 hierover meer duidelijkheid.
Herstructurering Zeeheldenbuurt	€ 4.200.000	Afstemming met corporaties over concreet plan en planning. Voornemen om de investering dan op te nemen bij de kadernota 2026.
Uitvoeren maatregelen uit de Fietsagenda	pm	Onderzoek afwachten, dan keuze over maatregelen.
Verduurzaming wijk-, buurt- en dorpshuizen	pm	Onderzoek afwachten, dan keuze over maatregelen.
d' Olde Bieb	pm	Onderzoek afwachten, dan keuze over maatregelen.
Zwembad	€ 27.000.000	Er komt een routekaart voor planvorming nieuw zwembad. Vervolgens eerst keuze maken op basis van draagvlak en programma zwembad. Daarna verder uitwerken.
Huisvestingsplan binnensport	€ 11.728.000	Planning afstemmen met andere investeringen binnensport en paar jaar afwegen wat passend is.
Sportaccommodatievisie Hollandscheveld	pm	Afwachten nadere uitwerking inrichtingsplan.
Verplaatsing natuurisbaan Hoogeveen	pm	Afwegen in hoeverre het noodzakelijk is om in de kern Hoogeveen een nieuwe natuurisbaan te realiseren.
Vervanging bestaand gemeentelijk vastgoed	pm	Strategisch accommodatieplan afwachten.

Nieuwe investeringsbegroting 2024-2030

Investering	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Onderwijshuisvesting	4.500.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000
Cultuur - Podium	1.418.245						
Vergroening Krakeel	50.000						
Uitvoering klimaatadaptatie	360.000	360.000	360.000	360.000			
Herinrichting Hoofdstraat-Zuid	2.175.000						
Regio Stedenfonds	1.438.600	742.000					
Budget speelvoorzieningen	198.400	284.000	252.400	295.400	320.000	320.000	320.000
Speel- en sportvoorzieningen Zuiderpark	63.500	63.500					
Reconstructies openbaar groen	130.000	160.000	165.000	171.000	177.000	177.000	177.000
Asfaltprogramma - wegen	962.000	962.000	962.000	962.000	962.000	962.000	962.000
Asfaltprogramma - fietspaden	372.000	372.000	372.000	372.000	372.000	372.000	372.000
Wegen en fietspaden	1.405.000	900.000	100.000	380.000			
Zuiderparkbrug	48.000						
Damwand industriehaven NZ	2.177.420						
Berkenlaan brug		80.250					
Schooldijkje brug		66.000					
Kalmoesbrug			215.000				
Renoveren bestaande buitensportvelden	200.000	255.000			600.000		
Kleedkameraccommodaties buitensport	1.508.848	1.735.885	1.461.005	698.074			
Vervanging parkeerautomaten		900.000					
Nieuwbouw brandweerkazerne	0	11.590.000	pm				
Aanschaf laptops/lpads gemeenteraad	64.000		pm		64.000		
Nieuwe investeringen							
Voorzieningen nieuwbouw RSG Wolfsbos					1.000.000	1.000.000	2.000.000
Gymvoorzieningen RSG Wolfsbos			1.750.000	3.250.000	1.500.000		
Gymvoorziening RENN4			1.625.000	1.625.000			
Bentincspark		337.152	1.537.848				
Vervanging beschoeiingen		236.420	236.420	236.420	236.420	236.420	236.420
Aanvalsplan vergroening, biodiversiteit		50.000	50.000	50.000	50.000		
Subtotaal	17.071.013	21.594.207	11.586.673	10.899.894	7.781.420	5.567.420	6.567.420
Investeringsplafond	6.800.000	6.800.000	6.800.000	6.800.000	6.800.000	6.800.000	6.800.000
Saldo	-10.271.013	-14.794.207	-4.786.673	-4.099.894	-981.420	1.232.580	232.580

Totaalbeeld investeringen

Jaar	Investering MJB 2024	Mutatie Kadernota 2025	Investering Kadernota 2025	Personeels- kosten	Algemene exploitatie	Bijdrage derden
2024	28.777.413	-11.706.400	17.071.013	198.550	15.076.863	1.795.600
2025	8.819.635	12.774.572	21.594.207	175.900	20.746.307	672.000
2026	6.352.405	5.234.268	11.586.673	58.500	11.528.173	0
2027	5.697.474	5.202.420	10.899.894	65.200	10.834.694	0
2028	0	7.781.420	7.781.420	48.000	7.733.420	0
Totaal	49.646.927	19.286.280	68.933.207	546.150	65.919.457	2.467.600

Als we de nieuwe investeringsbegroting bekijken dan zien we dat we jaarlijks meer investeren dan ons gewenste plafond van € 6,8 miljoen per jaar. Het overschrijden van het investeringsplafond komt door een aantal onderdelen. Deze lichten we hieronder toe.

Inhaalslag investeringen

We hebben een aantal jaren minder geïnvesteerd. In “Schone lei” werd eerder al geconstateerd dat diverse vervangingsinvesteringen in bestaande voorzieningen gedaan moeten worden om ze in stand te houden. De investeringsbegroting bestaat dan ook voor het overgrote deel uit vervangingen van bestaande voorzieningen. Onderwijshuisvesting, wegen, kleedkamers buitensport, bruggen, speelvoorzieningen, brandweerkazerne etc. Het zijn allemaal voorbeelden van bestaande voorzieningen. Maar ook voorzieningen die behoren tot basisvoorzieningen die aanwezig moeten zijn.

Doorgeschoven en grote investeringen

Ook wordt een hoger investeringsplafond veroorzaakt door onder andere het doorschuiven van investeringen. Bijvoorbeeld zoals we dit bewust doen bij onderwijshuisvesting. Dit doen we bewust om zo te sparen voor grote renovaties en nieuwbouw van scholen in de komende jaren.

Ook hebben we te maken met investeringen incidenteel hoge investeringen die per definitie niet passen binnen het investeringsplafond. De brandweerkazerne kost bijna twee jaar aan investeringsvolume als we uitgaan van een investeringsplafond van € 6,8 miljoen per jaar. Dit zijn bijzondere investeringen die eenmaal in gemiddeld 40 jaar genomen moeten worden.

Extra wensen

Tot slot hebben we ook te maken met keuzes die gemaakt worden om extra te investeren. Hierdoor hebben we feitelijk al een keuze gemaakt om boven het investeringsplafond uit te komen. Van deze investeringen kan ook gesteld dat ze behoren bij de inhaalslag die we willen maken voor investeringen die we hebben uitgesteld. Het gaat hier dan om de extra investeringen in wegen en fietspaden, herinrichting van Hoofdstraat-Zuid en het naar voren halen van de investeringen in de kleedkamers buitensport.

Postadres

Postbus 20.000
7900 PA Hoogeveen

Bezoekadres

Raadhuisplein 24
7901 BW Hoogeveen

Telefoon

14 0528

Fax

0528-291325

E-mail

info@hoogeveen.nl

Internet

www.hoogeveen.nl